

„Imádkozom az egyházmért, mert tényleg aggódom e jelenségek miatt. Hiszek benne, hogy a hamu alatt ott izzik a parázs, és ha nem adjuk fel a Krisztushoz való tartozásunkból fakadó feladatainkat, akkor meg lehet állítani a negatív folyamatokat.”

Lelki és morális tartással élni ► 7. oldal

„A térképet böngészve meglepve látom, hogy az állam kilencvenkilenc megyéjének egyikét úgy hívják: Kossuth!”

Felhőkarcolók és magas kukorica ► 8–9. oldal

Énekeskönyv-centenárium ► 13. oldal
Államalapító királyunk nem érdekből volt keresztény ► 19. oldal

„Minden egyes leüött hang felelősség” ► 23. oldal

A templom macskája ► 16. oldal

Tüskevár a gyülekezeti teremben ► 10. oldal

Fotó- és novellairó-pályázat ► 20–21. oldal

Akinek a prédikálás volt a szenvedélye ► 4. oldal

Ószövetségi fejtű

(nem csak) presbitereknek ► 25. oldal

Melléklet: ÚTITÁRS – magyar evangéliumi lap

Az Evangelikus Élet szerkesztősége által kiírt Szabadság fotópályázat 1. helyezettje – Kutyifa Ágnes felvétele

Étteremből imaházba

Felszentelték a tokaji evangélikusok új ingatlanát

► A Tállya–Abaújszántó–Tokaj–Sátoraljaúj helyi Missziói Evangélikus Egyházközség az Északi Egyházkerület hat évvel ezelőtti közgyűlési határozata értelmében 2006. január 1-jével alakult meg. Az egykor virágzó, mára azonban megcsappant lélekszámú evangélikus közösségek pásztoralására tavaly nyáron a frissen felavatott *Asztalos Richárd* beosztott lelkészt küldte ki *Fabiny Tamás* püspök. Alig telt el egy esztendő, s augusztus 6-án az új tokaji imaház szentelésére gyűltek össze a hívek.

Az 1785-ben épült tokaji evangélikus templomot utoljára 1924-ben újították föl. Az utóbbi időben oly mértékben megromlott az állapota, hogy a helyi közösség biztonsá-

gi okokból nem használta; havonta megtartott istentiszteleteinek egy helyi étterem – ingyen használatra bocsátott – különterme adott otthont.

Mivel a templom renoválása túl nagy költséget jelentett volna, a Magyarországi Evangélikus Egyház illetékes vezetői végül úgy döntöttek, hogy a kárpótlás lehetőségét kihasználva az épületegyüttest visszaadják Tokaj városának, s a kárpótlásként kapott összegből új imaházat alakítanak ki. A 16. század első felében megalakult gyülekezet tehát továbbra is marad a városban, és reményesség szerint méltóképpen képviseli a lutheránus hagyományokat és hitet az elsőként *Batizi András* protestáns prédikátor által gondozott vidéken.

► Folytatás a 3. oldalon

Fancsali öröm

► Nem hiába fáradoztak a fancsali lutheránusok: az Úr megáldotta igyekezetüket, velük építette az új gyülekezeti termet, és mellettük állt a templom felújítása során. Az elkészült munkálatokért augusztus 7-én, vasárnap ünnepi istentisztelet keretében adtak hálaát Istennek a Fancsal–Hernádvécsei Evangélikus Egyházközség tagjai. Az ezentúl gyülekezeti teremként is működő sekrestyét *Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke szentelte fel.

Zsolt 127,1–3 alapján tartott igehirdetésében *Fabiny Tamás* felidézte: az 1700-as évek elején a fancsali evangélikusok – a gyülekezet első lelkészének szlovák–latin kétnyelvű naplója szerint öt férfi és egy özvegyasszony! – nem törődtek azzal, milyen kevesen vannak. Jézusról akartak hallani, ezért meghívták *Clementis Jánost*, hirdesse közöttük Isten igéjét – és nem volt hiábavaló az invitálásuk.

A mai fancsali evangélikusok, élükön a lelkésszel, a felügyelővel és a gondnokokkal, nem hátráltak meg a bonyolult pályázati-közbeszerzési eljárások elől. Az lebegett a szemük előtt, hogy a felújítások révén méltó körülmények között tarthatják majd meg a gyülekezeti alkalmakat – és Istennek is kedves volt ez az elgondolás. Most a gyülekezet tagjainban ülőket a püspök –, hogy ki-ki a maga lehetőségei szerint tegyen bi-

zonságot arról: nem hiábavaló a mi munkánk az Úrban. Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen *Gerlai Pál* helyi lelkész számolt be az elvégzett munkáról. A fancsali gyülekezet az Európai Unió és a Magyar Köztársaság kormánya által kiírt *Új Magyarország vidékfejlesztési program* keretében 39 millió forintot nyert. Ezt az összeget – a pályázati kiírásnak megfelelően – első sorban közösségi szintén felújítására fordíthatták, ezért a legfontosabb feladat az volt, hogy a sekrestye – gyülekezeti teremként – ismét érdemi szerepet tölthessen be mind az egyházközség, mind az egész település életében. (A pályázat utófinanszírozásos volt; a beruházás költségét a Magyarországi Evangélikus Egyház előlegezte meg a gyülekezetnek.)

► Folytatás a 3. oldalon

Repülő emberek

► LUPTÁK GYÖRGY

Ülünk Csernátónban, a Haszmann Pál Múzeum nagyszobájában. Hallgatjuk *ifjabb Haszmann Pált*, aki már ugyancsak benne van az érett férfikorban. Azért „ifjabb”, mert az apja ugyanezen a néven alapította a múzeumot. A gyűjteménynek most ők a gazdái: Pali bácsi a múzeumot, testvére meg a népfőiskolát vezeti.

Évekkel ezelőtt éppen Csernátón határában robbant le a buszunk, s amíg a sofőrök ügyeskedtek, mi megnéztük a múzeumot. Azóta, ahányszor arra járok, mindig beültem a csoportomat a nagyterembe meghallgatni Pali bácsit. És ő csak mondja a magáét. Szívem szerint minden magyart legalább egyszer beültetnék oda meghallgatni őt.

Kezdi azzal, hogy az idegenvezetőket rögvest „testvérvezetőknek” nevezi, hisz nem idegeneket hoztak ide, hanem jó magyar testvéreket. Csak hallgatjuk ízes beszédét a székelység hagyományairól, királyainktól kapott szabadságokról, de az ezzel járó honvéd kötelességükről is. Védelemre szoruló nyelvünkről és a székely megyéknek kijáró jogos önröndekezőségről. Népművészetükről, mely sokkal több mint szép minták gyűjteménye, hisz a hímzett, varrott, faragott motívumokban élet és történet rejtezik. A közösségről, az alkotóról mesélnek a virágok, az egyenes meg a kacskaringós vonalak. S büszkén mondja, ő bizony már velünk egyenrangú állampolgára a magyar hazának, mert folyamodott az ezt igazoló papírokról, és meg is kapta őket.

Körbe lehet járni, meg lehet nézni a szabadtéri kiállítást, az öreg parasztházakat, kopjafákat, mezőgazdasági gépeket, a rádiózás helyi múzeumát vagy az éppen készülő székelykapun dolgozó mestereket. És lehet hallani az imponáló adatokat, évente hány ezren vesznek részt a népfőiskola programjaiban, alkotótáborokban.

Szentegyházán egy másik „nyughatatlan” ember fogad minket, *Haáz Sándor*. Huszonkilenc éve gondolt egy nagyot, és megalapította a Szentegyházi Gyermekfilharmóniát. Egyszerűbben mondva a „gyerekfilit”. Száz székely leány és fiú énekel a kórusban, amelyet negyven tagú szimfonikus zenekar kísér. *Haáz Sándor* egyszemélyes zeneiskola. Meghallgatja a gyerekeket, ő tanítja a vonósokat, fúvósokat és a dobost.

A „tanár bácsi” emellett az egész település motorja. Megszervezte a Múzeum Szállót, a fizetővendéglátást. A gyerekfilit programja elképesztő, örök mozgásban van a csapat. Hol Marosfőn, hol meg Brüsszelben lépnek föl. Vasárnap meg a „kicsimisen” énekelnek a helyi templomban. Majd valahol egy magyarországi turnén bukkanhatunk rájuk. Énekeltek kiskőrösi templomunkban is, akkor ismertük meg egymást.

Egyszer rám szól: „Gyuri pap bácsi, ma rendezünk egy nótáestet!” Hozza a barátját, aki hegedüli a dalokat, ő meg kontrázik hozzá a brácsáján. Vagy három órán keresztül szól a nóta s a népdal a kiskőrösi meg szentegyházi torkokból.

Sándor egyfolytában szervez, telefonál, működteti ezt a hatalmas gépezetet. És közben arra is gondja van, hogy két piros-fekete népviseletes kislány mosolyogjon rájk jöttünkben-mentünkben az ajtóban, tegye elénk a tányért, s kérdezze meg, ízlett-e az étel.

Székelyszomborban pedig *Kunos Lajos* evangélikus tiszteletes az, aki nem csupán prédikál, keresztel, temet, vagy tanítja a gyermekeket a kicsiny gyülekezetben, ott Szászöld és Székelyöld határán, hanem példát mutat. Azzal, hogy már huszonegy éve nem hagyja ott a kétszázötven emberét. S hogy tejszövetkezetet szervez, kombájnt szerez, írja a pályázatokat az embereknek. A nagyfia se a vándorbotot veszi a kezébe, hogy valahol idegenben keresse a nagyobbak tűnő, de könnyektől sós kenyeret. Hanem inkább otthon tart vagy harminc kecskét, azokból próbál megélni.

Három ember, három élet. Biztosan lehetett volna még melléjük sorolni másik harmincat vagy akár százannyit is. Ami a közös bennük, azt tartom én szabadságnak. Repülnek, szárnyalnak akkor is, amikor a hatalom éppen az evezőtollak nyesegetésével foglalatoskodik. Vagy amikor a gazdasági körülmények húzzák ki a talajt a földet megművelni akaró lába alól. A szabad ember akkor is megéli az utat, amikor elfalazzák előtte. S kiterjesztett szárnyakkal hajtja a kék eget, amikor kedvező a széljárás. A szabad embert nem lehet lekötözni, megbilincselni.

Segíteni kell az embert, hogy megtanuljon repülni! S amelyik már tud, az szárnyalhasson! Repülő emberek lendítik előrébb ezt a világot. Akik mernek nagyot álmodni és tenni is érte. Akiknek a szabadsága éppen abban áll, hogy nem tartanak a következményektől. Egyszerűen tudják a jó célt, és ha ma nem, akkor majd később, de el is érik. Szabadok arra, hogy nagyot gondoljanak, s elrugaszkodjanak mindattól, ami lehúz. „Ha egyszer megízlelted a repülést, utána úgy fogsz járni a földön, hogy szemed az eget fürkészi, mert ott voltál fent, és oda vágysz vissza.” (*Leonardo da Vinci*)

Szabadság pedig ott van, ahol engedik alkotni a teremteni vágyókat. Ahol sem a közösség, sem semmiféle félszikerült szabályozás nem húz vissza. És ahol a lent maradtak nem irigykedve bámulnak az ég felé, hanem maguk is oda vágnak...

A szerző evangélikus lelkész, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Szerető mennyei Atyánk, aki a sötétségből világosságra hívod életünket, aki igédet küldöd, hogy minél többen meghallják és elfogadják megtérésre hívó szavadat: hallgasd meg most hálaadásunkat, kéréseinket, amelyeket eléd viszünk közös imádságunkban.

[Lektor:] Köszönjük, hogy ma is megállhattunk előtted, letehetjük azokat a terheket, nehézségeket a kereszt tövéhez, amelyek lelkiünket nyomják, teltekezhetünk szent igéd- del. Azzal az igével, amely töled jön, és ma is hangzott felénk, utat mutatva, útravalót adva az előttünk álló időszakhoz. Kérünk, igéd- del erősítsd bennünk a hitet, hogy bizony- ságot tudjunk tenni rólad, megvilá- gosodjunk: csak benned és csak ve- led van tartalmas, teljes élet.

Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Istenünk! Olykor még a hozzánk közel álló emberekhez, szerteinkhez, felebarátunkhoz sem tudunk mindig kedvesek lenni. A fáradtság, a mindennapi rohanás, az idegeskedés miatt elmaradnak a kedves, szeretetteljes szavak, mondatok. Kérünk, adj erőt, hogy elmondhas- suk nekik, mennyire fontosak az életünkben! Adj erőt, hogy tanításod szerint azok felé is megbocsátással és szeretettel forduljunk, akik ellenünk vannak, életünkre törnek. Imádkozunk értük is, hogy meglássák az utat a sötétségből a világosságra! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Istenünk, kérünk, le- gyen áldásod szeretett hazánkban, Magyarországon, amikor az állam- alapítás évfordulójára készülünk ren- dezvényekkel, istentiszteletekkel. Óvd népünket határon innen és túl. Kérünk, oltalmazd családjainkat, életünket. Adj bölcs szívet és belátást népünk vezetőinek, hogy helyesen tudjanak dönteni, a vezetés felelős- ségének megfelelően. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Légy fiataljainkkal, diák- jainkkal, akik még a nyári szünet gondtalanságában élnek. Add, hogy bölcsen használják fel a hátralevő két hetet. Óvd őket, vezesd őket újtukon, ha pedig otthonuktól távol folytatják tanulmányaikat, elkerülnek a gyüle- kezettől, add, hogy máshol is befo- gadó közösségre találjanak! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Ugyanakkor eléd visszük azokat a testvéreinket, akik a beteg- ség terhét hordozzák ezekben a na- pokban, akár kórházban fekszenek, akár otthon viselik a betegség terhe- it. Ne próbáld őket erejükön felül, enyhítsd fájdalmukat, és újítsd meg lelki erejüket a gyógyulásba vetett hit- ben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket! Amen.

Az Evangelikus Élet
2005–2011. évi lapszámai
PDF formátumban
letölthetők a
www.evangelikusélet.hu
címről.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 8. VASÁRNAP – MT 5,43–48

Isten szeretetével a mindennapokban

Ahol Jézus azt mondja: „...én pedig azt mondom nektek”, ott döntő mondatok következnek. Idegen, de ma megszokott szóval: ott cezúra van. Határhoz érkeztünk. Urunk elhatárolódik valamitől, és egészen új, jár- ratlan utat mutat tanítványainak. Mondhatnánk: re-formálni akar!

Mitől határolja el magát Urunk? Felületesen így válaszolhatnánk: az Ószövetségtől. De valóban így van? „Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet” – ezt így az Ószövetség- ben sehol nem olvassuk. Legfeljebb a „bosszúszoltárookra” gondolhatunk, ahol az imádkozó ellenségeinek eltip- rásáért könyörög. Ez nyilván nem Jé- zus útja, aki a keresztben így imádko- zott: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” Figyelemre méltó, hogy az első vér- tanú, István is megtanulta Urától ezt az imádságot.

Jézus itt nem az Ószövetségtől, ha- nem az ószövetségi népben meg- gyökerezett rossz gyakorlattól óv. Nekünk is meg kell fontolnunk, hogy valóban Isten újszövetségi népe vagyunk-e. Nem fér-e meg szí- vünkben a szeretet és a gyűlölet együtt? Nem mondunk-e hamar ítéletet arra, aki nem úgy gondolko- zik, mint mi?

Mai igénk nemcsak „elhatároló- dás”, hanem szívünk feltárása is. Mennyi indulat kavarodik szívünk- ben és gondolatainkban! És itt nem a „világnak”, hanem Isten népének gondolkodásáról, gyakorlatáról van szó. A keresztény egyházban élő gyakorlatról. Mennyi jogos vád ér bennünket történelmünket nézve, de mennyi vita és küzdelem csitulhat- na el ma is, ha komolyan vennénk: „Én pedig azt mondom nektek...”! Gondolhatunk napjainkban is folyó nyilvános vitákra, de gondolhatunk

szívünkben forrongó indulatokra is. Engedjük, hogy Jézus szava leleplez- zen bennünket, ne mentessük ma- gunkat!

Jézus szava utat is mutat. Urunk nem érzékösségről szól, amikor sze- retetről beszél. Még csak nem is „a szeretet himnuszáról”, amelyet Pál egyáltalán nem annak szánt, hiszen így vezeti be: „Ezen felül megmuta- tom nektek a legkiválóbb utat.” Útról van szó, a keresztény élet napi útjáról, ezért a cím: *Isten szeretetével a mindennapokban*. Mert Jézus utat, életet, gyakorlatot kínál és kíván. Ha jól figyelünk igénkre, életünk két területére különösen is rámutat mint *a szeretet gyakorlóterére*.

Mindennapi, emberi kapcsola- tunk az egyik. Jézus szava az utcá- ra visz, ahol különböző emberekkel találkozunk. Olyanokkal, akikkel öröm a találkozás, de olyanokkal is, akiket kikerülnénk.

Figyeljünk fel Jézus szavaiban erre: „köszöntitek”. Mennyire fontos volt a régiek életében a köszöntés! Ha végignéznénk Pál leveleit, elcsodálkoznánk, hogy neki is milyen fontos a testvéri, emberi kapcsola- tok ápolása: „köszöntenek”, „köszönt- sétek”. A köszöntés egyszerűen kö- szönés is. Falusi lelkész voltam, tu- dom, milyen fontos ez. Nyugdíjas- ként Kőszegre érkezve első uta- mon egy üzlet előtt rám köszönt egy ismeretlen ember. „Itthon vagyok” – éreztem. S azóta tapasztalom, hogy ebben a kisvárosban még él ez a régi szokás.

Ebben az is benne rejlik, meg tu- dom-e előzni embertársaimat a kö- szöntésben. És ez nemcsak udvari- assági formula, hanem nyitottság, a másik észrevétele, elfogadása, tisz- telete is. A kapcsolatok komolyan vétele, ápolása. Elöl járunk-e mi, Jé-

A VASÁRNAP IGÉJE

zus tanítványai a közösség ápolásá- ban? Egymás tisztelteljes, megelő- ző „köszöntésében”? Érdemes ennél is megállni: *csak azokat köszöntitek*. Bizony, határa van, körei vannak kapcsolatainknak. Vannak, akik *be- leférnek*, és vannak, akik nem. Ve- gyük tudomásul, szeretetünk való- disága sokszor az utcán dől el.

Istennel ápolat kapcsolatunk a má- sik terület, amelyre Jézus rámutat. *A belső szoba*. Remélem, megvan még a belső szobánk. De kiért, kikért és miért imádkozunk ott? „Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellensé- geiteket, és imádkozzatok azokért...” – mondja Urunk, s hozzát teszi: „...akik üldöznék titeket” (egy fordít- ás szerint „akik rágalmaznak”). Ha üldözés ma nincs is, rágalmazók, szid- almaghók ma is akadnak, és nemcsak egyházon kívül, hanem Isten népé- nek soraiban is. Nemcsak vitatkoz- ni kellene velük, hanem imádkozni is értük. Ez bizony „új imatárgy” le- hetne.

Ha a köszöntés kapcsán emberi kapcsolataink határaitól gondolko- zunk, nem kell-e ugyanezt tennünk imádságainkkal kapcsolatban is? Mennyire tudjuk kitágítani imád- ságunk körét? Lehet, hogy általában imádkozunk ellenségeinkért, de könyörgünk-e azért, akivel éppen most vagyunk konfliktusban?

Volt, hogy imádkoztam azért, aki- vel feszült viszonyba kerültem. Nem volt könnyű a kezdet. De oldódott a feszültség. Nemcsak bennem, hanem mintha „ellenfelemben” is elkezdő-

dött volna valami új. A szeretet gy- akorlásának helye az utca mellett az imádság is. Bizonyos, hogy megvál- tozna egyházi, gyülekezeti és egyéni keresztény életünk – lehet, hogy a körülöttünk élő világ élete is –, ha így élnénk. Amikor az *Újszövetség* má- sutt a gyülekezeti tagoknak is „ellen- ségről”, „pogányról” beszél, akkor ezt általában imatárgyként ajánlja. Az imádság „hegyeket mozgató erő” – mondja Jézus. Nem ilyen hegyek-e indulataink, amelyek az imádság ál- tal elkerülhetnének az útból?

Isten sötétségből világosságra hív, hogy szeretet által Isten gyermeke- ivé legyünk – ez az összefoglalója a mára kijelölt igéknek. Ehhez csak egy kiegészítés tartozik. Általában nem *a szeretet* által leszünk Isten gyermekeivé, hanem *Isten szeretete* által. Róla mondja Jézus, hogy esőt küld mindenkinek, napfényét ki- vétel nélkül mindenre árasztja. Isten szeretetének legragyogóbb példája mégis maga Jézus Krisztus. A Fiú, akit Isten válogatás nélkül, mindenkiért küldött. „Jókért” és „gonoszokért” egyaránt. Ez a szere- tet tesz minket Isten gyermekeivé. Tökéletesekké? Olyanokká, akiket el- ért ez a szeretet, és akik által ez a szeretet tovább is sugározhat. Ők Isten szemében „tökéletesek”. Gyer- mekei.

Az ő szeretetének – napsugár- ként, esőként való – megtapasztála- sa melegítse szívünket, hogy élhes- sük, gyakorolhassuk azt Isten előtt és emberek között, imádságban és az ut- cán is.

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

Imádkozunk! Uram, tégy engem bé- kesség eszközévé, hogy szeretni tud- jak ott, ahol gyűlölnék. Amen.

Lelkipásztori szolgálatok

► **Folytatjuk a Liturgikus könyv második kötetének ismertetését. Az elkövetkező hetekben a lelki- pásztori szolgálattal kapcsolatos rendeket tekintjük át. Szeret- nénk ezt úgy tenni, hogy az itt olvasható sorok ne pusztá tájé- koztatók, bemutatások legyenek, hanem megérezzük azt, hogy mi minden húzódik meg egy-egy anyag mögött, s annak milyen gazdag mondanivalója van közösségi és személyes hit- életünk számára is.**

A 20. század lázadó világának egyik jellemzője az volt, hogy fölöslegesnek tartotta és eldobta a formákat. Sza- badság címszó alatt a kötetlenség, a lazaság, a spontaneitás vált népszé- rűvé. Csak semmi kötöttség, csak semmi megszokás. Közben elfelejtet- ték, hogy az élet szétfolyik meder nél- kül, és a közösség csak akkor műkö- dőképes, ha bizonyos játékszabá- lyokat megfogalmazzunk és betar- tunk. Ha nincsenek formák, és nin- csenek kontúrok, összefolyik minden, s egy idő után kiábrándultan megcsö- mörlik az ember. Amíg egy évszázad- dal ezelőtt a szokások, konvenciók és formák kötötték gúzsba az emberi életet, ma az a veszély fenyeget, hogy szétfolyik, szétesik minden, mert nincsenek formák.

Bizonyos vonatkozásban ugyanez érvényes az egyház életére is – még

mélyes lelkipásztorkodás, mint a korábbi korokban.

A legfontosabb – mondják –, hogy legyen, aki beszélget az elmagányo- sodó emberrel, aki a tömegben is egyedül érzi magát, s nemegyszer ma- gára marad problémáival. „Csak le- gyen, aki meghallgasson, legyen, aki odafigyeljen, legyen, aki empátiával felém fordul!” A lelkipásztori szolgál- at azonban több az empatikus oda- figyelésnél. A lelkipásztornak a Pász- tor nyomában járva, a Pásztor küldöt- teként kell végeznie szolgálatát. Ezért kevés a jó beszélgetés, adni is kell, s nem egyszerűen saját lelki kincséből, hanem az egyház életlen kincséből: az evangéliumból. Meghozza egyete- mesen és mégis személyre szabottan.

A pásztori szolgálat lelkipásztori beszélgetéssel indul, de az csupán egy állomása. Tovább lehet lépni a szemé- lyes gyónás, a személyes úrvacsora- vétel felé. S ezekben a lépésekben már nagy segítség a letisztult, frappáns forma, amely az elkalandozáson túl a szubjektívizmustól és a parttalan- ságtól is megóvhat. Ugyanakkor ezek a formák megéreztetik, hogy a személyes esemény is az egyház, sőt a világegyház életének egészébe simul bele, összeköt testvérekkel, és csönd- ben, de biznyságtévé erővel ott áll a hitben előttünk járók, mellettünk állók és utánunk következők közös- sége.

Lelkészek és gyülekezeti tagok so- kasága nem ismeri ezeket a lehetősé- geket, s ezért nem is élnek velük. Nem

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

titkolt célunk, hogy együtt tanuljuk újra, aminek gyakorlatából kiestünk, amit külső vagy belső folyamatok eredményeként elfelejtett az egyház. S ha megismerjük, akkor újra gyakorolhatjuk és begyakorolhatjuk őket hatalmas „lelki haszonnal”.

A *Liturgikus könyv* második köte- tében a *Lelkipásztori szolgálatok* című fejezet a következőket tartal- mazza: Személyes gyónás; Gyónás és úrvacsora; Lelkipásztori szolgálat haldokló mellett; Lelkipásztori szolgál- at halott mellett; Textuárium a lelki- pásztori szolgálatokhoz. Ezeket a részeket vesszük sorra a következő hetekben úgy, hogy a rendek ismer- tetésén túl szeretnénk elgondolkod- tatni, kérdéseket felvetni, a liturgiá- ban megtapasztalt élményeket meg- osztani.

Nem válnak túl merevvé, sablon- ossá, netán személytelenné a lelki- pásztori szolgálatok, nem esünk új- ra a formák fogságába ezekkel a ren- dekekkel? Ha megvan a meder, akkor tudunk élni a szabadsággal. Aki tud- ja és használja a kötött formákat, az tud improvizálni, az tud a lélek kö- tetlenségével élni.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Étteremből imaházba

► Folytatás az 1. oldalról

A tavaly ősszel gondosan kiválasztott épület a főút mentén, a kedvelt borvidéken átutazók számára jól látható helyen fekszik (Ady Endre út

terem és egy – bárki számára igénybe vehető – vendégszoba.

Azáltal, hogy a gyülekezet lelkésze a missziói egyházközség földrajzi „szívében” lakik, a környék evangélikusai és a közösségre vágyók

den vasárnap délelőtt kilenc órakor istentisztelet várja a híveket.

Az épület felszentelése alkalmából rendezett ünnepségen több ízben is megemléztetett Asztalos Richárd elődjének, *Mezey Gábornak* („Öcsi”) a neve, akinek mindvégig, még halálos ágyán is szívügye volt a gyülekezet sorsa és jövője – ennek jegyében kérte a püspököt, hogy utódja a barátja, „Ricsi” lehessen.

Az ünnepi alkalmon *dr. Fabiny Tamás* hirdette Isten ígését Zsolt 26,8 alapján („Uram, szeretem házádat, ahol laksz, dicsőséged lakóhelyét”). Isten nem az enyészet istene, újat tud és akar alkotni az emberileg reménytelen helyzetekben is. Nehéz szívvel váltunk meg a régi templomtól. Szerettük volna megmenteni. Akik nehéz szívvel búcsúztak, nézzenek most szét – fogalmozott a püspök –, és lássák a kőből épült új házat, amely nemcsak Isten háza, de ember hajléka és gyülekezet otthona is, ahol az ünnepnapokon túl a hétköznapiakban is meg lehet találni Isten.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

19/B), a gyülekezeti tagok többségének könnyen megközelíthető. Helyet kapott benne a lelkészlakás, az ima-

könnyen elérhetőek lesznek számára. Az új imaház léte máris érezhető változást hozott: mostantól min-

A gyengék ereje

► Két lelkésznőt avattak augusztus 5-én, pénteken délután Celledömölkön. *Lázárné Tóth Szilvia* és *Zsíros Lilla* családtagjai, barátai és az őket ismerő és szerető gyülekezetek tagjai megtöltötték a templomot.

A liturgiában *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke mellett *Bácskai Károly*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa és *Kovácsné Tóth Márta*

dítást. Sőt az Úr ereje a gyengéken keresztül mutatkozik meg igazán. Lilla és Szilvia – mint az úgynevezett „gyengébb nem” tagjai – arról a Krisztusról tanúskodhatnak, aki erőt ad nekik és a rájuk bízottaknak is.

Az ünnepi istentisztelet meghatározó pillanata volt, amikor a két lelkésznő egymás mellett térdelve, együtt mondta el a lelkészavatási eskü szövegét, majd közösen fogadták a kollégák által mondott áldó igéket. Sokak szemébe könny szökött, amikor Szilvia és Lilla először osztotta az úrvacsorát.

lelkészek is gratuláltak, Lillát pedig az őt fogadó megyesegyházi gyülekezet felügyelője, *Madari Imréné* köszöntötte.

***

Lázárné Tóth Szilvia a celledömölki evangélikus egyházközséghez tartozó Tokorcsról származik. A soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium diákja volt. 2002-ben kezdte meg tanulmányait az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakán. Ezzel párhuzamosan általános szociális munkás diplomát szerzett a győri Szent István Egyetemen. Egy évet ösztöndíjjal a németországi Neuendettelsauuban töltött, ahol a bajorországi diakóniai munkával kapcsolatos tapasztalatokat is szerzett. Hatodéves gyakorlatát a pilisi evangélikus gyülekezetben végezte. 2008-ban házasságot kötött, férje *Lázár Viktor* mérnök-informatikus. Szilvia szolgálatát a székesfehérvári gyülekezetben kezdi meg beosztott lelkészként.

Zsíros (született *Pécz*) Lilla Lenke szintén a líceumban tanult. A celledömölki lány 1999-ben kezdte meg teológiai tanulmányait. 2004-től két évig gyülekezeti munkatársként dolgozott Kaposváron, majd hatodéves gyakorlatát is itt végezte *Szemerei János* mentor mellett. 2006-tól 2009-ig a balatonboglári hács-somogyvámosi egyházközségben gyülekezeti munkatárs. Lilla 2004-ben ment férjhez *Zsíros András* lelkészhez, kislányuk, *Sára* 2009-ben született. A lelkésznő a közeljövőben férjével együtt a déli kerülethez tartozó Megyesegeyházán kezdi meg szolgálatát.

■ ADÁMI MÁRIA

Zsíros Lilla és Lázárné Tóth Szilvia

vönöcki lelkésznő vett részt. Az úrvacsoraosztás szolgálatában *Rác Dénes* helyi lelkész segédkezett.

Izgalmas kérdés az, hogy miféle erő rejtőzik a látszólagos gyengeség mögött – kezdte prédikációját *Szemerei János* püspök. A lelkészjelöltek választott ígéje, 2Kor 12,9 alapján hangsúlyozta, hogy Isten sokszor a gyengéken, a kicsiken keresztül készíti szaba-

Az alkalmat követő szeretetvendégségen köszöntőt mondott többek között *Szemerei János* püspök és *Szabó György* egyházkerületi felügyelő, *Rác Dénes* lelkész a celledömölki gyülekezet és a vasi egyházmege nevében, illetve *Tölli Balázs*, a soproni líceum igazgatója. Szilviának emellett hatodéves mentorai, *Krámer György* és *Pángyánszky Ágnes* pilisi

Fancsali öröm

► Folytatás az 1. oldalról

A tényleges munkálatok tavaly október elején kezdődtek el, és most nyáron fejeződtek be. Ez idő alatt újraépült a sekrestye, a templom kí-

lamint rendezték a templom környezetét is. (Egyedül a tető cseréjére nem volt mód.)

A közgyűlésen a református, a római katolikus és a görög katolikus egyház képviselőin kívül – a liturgi-

vül-belül új vakolatot kapott, megújult a karzatra vezető lépcső, megszüpült a padozat, az oltár és a szószék is. Helyreállították a műemléki védelem alatt álló templom egy középkori kőkeretes ablakát, va-

ában a püspök és a gyülekezet lelkésze mellett részt vevő – *Sándor Frigyes*, a Borsod-Hevesi Egyházmege esperese is köszöntötte a gyülekezet tagjait.

■ V. J.

Ajtó Isten és egymás felé

Megújult a zalaistvándi templom

► **Lelki hajlékának felújításáért adhatott hálát augusztus 7-én, vasárnap Zalaistvánd evangélikus gyülekezete. A renovált épületet, illetve az új szószéket és keresztelőkutat *Szemerei János* püspök szentelte fel, a liturgiában *Smidéliusz Zoltán* somogyzalai esperes és *Koczor György* helyi lelkész segédkezett.**

Az ünnepnek különös jelentőséget adott, hogy hosszú várakozás után kerülhetett rá sor. A gyülekezet már 2009-ben pályázott a felújításra, de

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen *Koczor György*, a gyülekezet lelkésze ismertette az elvégzett munkákat és azok költségeit, majd köszönetet mondott a kapott támogatásért és a segítségért, kiemelve *Szilvás Lászlónak* a felújításban végzett szerepét.

Smidéliusz Zoltán esperes köszöntőjében a templomot olyan ajtónak nevezte, amely egyrészt Isten felé, másrészt egymás felé nyílik. *Horváth Zsolt* római katolikus plébános kifejezte az épület megszépülése feltett örömeit, majd így folytatta: „Most a gyülekezetben van a sor, hogy lélekben is megújuljon.”

akkor forráshiány miatt nem kezdhették el a munkát.

Most, hogy a templom végre megújulhatott, még inkább érezzük, mekkora ajándék ez – fogalmozott igehirdetésében *Szemerei János*, majd *Zsolt* 103,17 alapján Isten gondviselésének megtapasztalásáról beszélt. Az épület nem csupán fa és kő, hanem áthidalja az időt. Összeköt a korábban itt jártakkal és a jövő nemzedékkel is – mondta a püspök. Azért áll, és azért újult meg ez a templom, hogy megtaláljuk a kapcsolódót: Isten kezét.

A Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség korábbi lelkészei közül *Roszik Gábor* és *Vajda István* is köszöntötte az ünneplő közösséget. *Nagy Lajos* a Veszprémi Egyházmege elnöksége nevében szólott, és megemlékezett nagybátyjának, *Nagy István* lelkésznek a Zalaistvándon végzett szolgálatáról.

Az alkalom, melynek otthonosságához a gyülekezet vendégszerete is hozzájárult, a gyülekezeti ház udvarán tartott közös vacsorával ért véget.

■ A. M.

HIRDETÉS

Negyedszer is nyitott templom éjszakája a pusztaföldvári evangélikus templomban augusztus 19-én 18 órától. Fókuszban: az alapító.

A program: 18.00: „Bemelegítő játékok”, diafilmmúzeum • 19.00: Megnyitó, koszorúzás, istenes népének a Búzavirág népdalkör előadásában • 19.30: A Zenebarát Felebarátok koncertje • 20.00: Interaktív könnyűzenés istentisztelet. Igét hirdet: *Szabóné Mátrai Marianna* püspökhelyettes • 21.00: *Alföldi Csaba* mini orgonakoncertje • 21.30: Meglepetés filmvetítés • 23.30: Gyertyafényes napzárta, éjszakai áldás

Folyamatosan: kiállítások, meditációs ösvény a csigalépcsőn, Kávéház a nyitott templomhoz.

Bővebb információ a gyülekezet blogjában: <http://nyitotttemplom.blog.hu>.

„Ez tiszta jó volt!”

Közös asztal tábor Sárszentlőrincen

► **Elhívás, kiküldés – és ami között van. Lényegében ezt a Bibliából jól követhető folyamatot járta végig cigány és nem cigány táborlakóival az idén július 29-étől augusztus 2-áig Sárszentlőrincen megrendezett Közös asztal tábor.**

Az elhívás, a kiképzés-felkészítés után – a tábor egyik csúcspontjaként – valóban elérkezett a próbára küldés ideje, és valóban az történt a bator vállalkozókkal, ami a visszatérő

rokra, éjszakai túra, tábortűz, cigány népzene stb.).

Legfontosabb céljait elérte a tábor. Isten kézzelfogható jelenlétének eredményeképpen – erőteljes, Lélektől telt igehirdetések, bizonygató szabadulásokról, újjászületésekről, megváltozott életekről, egymásra figyelő, szeretetteljes légkör megvalósítása – minden résztvevő növekedett hitben, reménységben, szeretetben. Fel lehetett mutatni a szűkebb környezetnek, és jó volt világgá kürtölni, hogy különböző csoportokhoz tartozó cigányok, különböző országokban élő magyarok,

A SZERZŐ FELVÉTELE

hetvenkét tanítvánnyal: ragyogó arccal, örömmel számoltak be bizonygató tapasztalataikról.

A jelképes – és ebben az évben még nagyobbra szétnyitott – asztalt Győr-Sopron, Somogy és Tolna megyéből, Felvidékről, Délvidékről és Erdélyből érkezett igehirdetők, bizonygatók, szolgálók, táborozók és házigazdák, cigányok és nem cigányok, Krisztus követésében tapasztaltabbak és még az út elején állók ültek körül.

A szokásoknak megfelelően a központi lelki téma mellett a tábor az idén is kínált kulturális programokat, kikapcsolódási lehetőséget (Petőfi-, Lázár Ervin-emlékhelyek, a Paksi Atomerőmű meglátogatása, vetélkedő, visszatekintés az elmúlt tábo-

különböző felekezetekhez tartozó hívők és keresők az asztalfőn ülő Jézusra figyelésük eredményeképpen felszabadultan, örömben, egymást azonosnak és nagy értéknek tartva tölthettek el öt napot. Van gyógyír a cigány-magyar feszültségekre, a fájdalmak enyhítésére, sebek gyógyítására!

Összeszámlálhatatlanul sok szépségekben, örömben, áldásban részesültek mindazok, akik megfordultak a táborban. „Ez tiszta jó volt!” – tört ki tökéletes természetességgel és lelkesedéssel egy fiatalemberből a megáldás az egyik bibliakör után. Táborvezetőként e sorok írója sem mondhat mást az egész táborról: igen, ez tiszta jó volt!

■ BAKAY PÉTER

Ökumenikus imádság az erőszak ellen

► **Ökumenikus imádságot és megemlékezést szervezett a kislétai romagyilkosság második évfordulóján, a roma holokauszt emléknapián, augusztus 2-án a Sant'Egidio közösség. A pesti Jézus Szíve jezsuita templomban tartott szertartás egyik igehirdetője dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök volt.**

Kezdoimádságot Székely János esztergomi-budapesti segédpüspök, a püspöki konferencia cigánypasztorációs referense mondott, majd elmélgésében reményét fejezte ki, hogy Isten minden ember szívéből ki tudja űzni a félelmet és az előítéletet.

Balog Zoltán református lelkész, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára kiemelte a megemlékezés helyszínének, a templomnak a fontosságát, ahol mindenki testvér, amely mindenkit alázza tanít, és ahol a Jézustól tanult irgalmaságot gyakorolhatjuk közösen – hiszen „irgalmasság nélkül nem megy

semmi sem”. „Az erőszakra nemet kell mondani! Együtt kell, hogy mondjuk: ezt akarjuk!”

Az átok és az áldás történelmünkben oly sokszor felbukkanó feszültségéről szólt Fabiny Tamás evangélikus püspök Zsolt 28,9 alapján tartott igehirdetésében. A múltat Isten ígéjének fényében kell feltárniuk a keresztényeknek, hogy ne az átok, hanem az áldás uralkodjon. Isten megtalálja az elrejtetteket, a margóra szorítottakat, és megáldja őket, s áldása visszavonhatatlan, valóságos és erős – mondta a püspök.

Az oltár előtt felállított gyertyatartóban meggyújtott kilenc szál gyertya az elmúlt három év cigánygyilkosságai és -támadásai – Galgalyörk, Kisléta, Nagycséc, Tiszalök, Tarnabod, Piricse, Alsózsolca, Tatárszentgyörgy, Nyíradony – áldozatainak emlékére égett. A megemlékezésen az áldozatok családtagjai közül is többen részt vettek; a több mint száz jelenlévő – együttérzését kifejezve – velük közösen gyújtotta meg mécsesét.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Akinek a prédikálás volt a szenvedélye

Főhajtás egy szolgáló élet előtt

► **Egy név és két évszám. Nekünk, magyar evangélikusoknak talán nem mondott túl sokkal többet az a nemrég érkezett gyász-hír, amely tudatta, hogy július végén kilencvenéves korában elhunyt dr. John R. W. Stott. Pedig nem akárki volt ő: az elmúlt hatvan esztendő egyik legnagyobb hatású keresztény teológusát, az evangéliumi mozgalom vezéralakját tisztelhetjük benne, akinek mi, magyarok is rengeteget köszönhetünk.**

John Stott nevét a legtöbben komoly tudományos és teológiai alapon nyugvó, mégis közérthető könyveiről ismerik szerte a világon. Több mint ötven kötetet írt, műveit hatvanöt különböző nyelvre fordították le – közülük közel húsz magyarul is megjelent, túlnyomórészt a Harmat Kiadó gondozásában. Legnépszerűbb könyve, a *Basic Christianity* (magyarul *Hinni Jézusban – A kereszténység lényege*) több mint 2,5 millió példányban kelt el világszerte, és változtatta meg sokak életét.

Diplomatából a hit tudósa

Az 1921-ben született Stott fiatalon diplomapályára készült, de miután a diákévei alatt hitre jutott, módosította terveit. A cambridge-i Trinity College-ban francia nyelvet és teológiát tanult, majd a Ridley Hall Theological College-ba iratkozott be, ahol lelkészi végzettséget szerzett. 1945-ben avatták anglikán lelkészé, aminek neves orvos és meggyőződéses agnosztikus hírében álló édesapja, *Sir Arnold Stott* kevésbé örült. Segédlelkési éveit a londoni Langham Placén található híres All Souls gyülekezetben kezdte meg, ott, ahol mély hitű – mellesleg evangélikus – édesanyjával gyermekkorától kezdve részt vett istentiszteleteken. 1950-ben, huszonkilenc évesen az All Souls vezető lelkésze lett. Többször is úgy jellemezte magát, mint aki „megátalkodottan hisz a prédikáció erejében”.

Egyházában az evangéliumi kereszténység egyik vezéralakja volt. Igehirdetői szolgálata nyomán emberek ezrei találtak rá a Jézus Krisztusban való hitre. Beszédeiben és írásiban újra és újra arra buzdította a keresztényeket, hogy ne húzódjanak a háttérbe, hanem legyenek felelős formálói a világ gazdasági, művészeti, politikai és kulturális életének. Azt vallotta, hogy a keresztényeknek *ketős hallásuk* kell, hogy legyen: egyrészt a Szentírásra kell figyelniük, másrészt pedig a világra (angol szóval: *listening to the Word, listening to the World*). Ennek elősegítésére 1982-ben megalapította intézetét, a *London Institute for Contemporary Christianity*, mely különböző képzéseket és programokat kínál azoknak, akik a hitüket a modern világ kihívásai között is hitelesen szeretnék megélni.

Hatása messze túlmutat Anglián. Az egyik fő szövegezője volt a híres lausanne-i nyilatkozatnak (1974), mely az evangélikál mozgalom hitvallását és globális törekvéseit tartalmazza. Később is ő volt az evangéliumi mozgalom legelfogadottabb teológusa. Magyarországon sokszor tudatlanságból a fundamentalistákhoz sorolják, de könyveit olvasva könnyen megbizonyosodhatunk róla, hogy a legtisztább evangéliumi alapokon állt, méltó követője volt a Pál apostoli és a lutheri teológiának. John

Stotra nem volt jellemző a fundamentalista kirekesztés, ő inkább az egységes „*evangéliumi minimum*” meghatározásával kereste a közösséget a különböző keresztény felekezetek között. „Az evangélikál mozgalom a legnagyobb szószólóját veszítette el, én pedig az egyik legközelebbi barátomat és tanácsadómat. Alig várom, hogy újra lássam, amikor én is a mennybe érkezem” – kommentálta barátja elvesztésének hírére *Billy Graham*.

Lelkészek pártfogója

John Stott szerint „a templompad nem emelkedhet magasabbra a szószéknél”, vagyis ahhoz, hogy a keresztények növekedhessenek hitükben, megfelelően felkészült igehirdetőkre van szükség. Ezt felismerve nagyon sokat áldozott arra, hogy a szegényebb, fejlődő országokban – ahogy ő nevezte: a „többségi világban” – elősegítse a teológiai képzést. Könyveinek tekintélyes jogdíját ezért nem magára költötte – aprócska, szerény lakásban élte életét –, hanem egy ösztöndíjalapot hozott létre, hogy a feltörekvő országok tehetséges diákjai külföldön doktorálhassanak, majd hazatérve teológiát taníthassanak. Személyében híd lett a hanyatló Nyugat és a fejlődő növekvő kereszténység között.

John Stott többször is járt hazánkban előadásokat tartani. Legutoljára a Billy Graham Evangélizációs Társaság által szervezett, *Hirdesd az Igét!* című konferenciára látogatott el hozzánk, melyet a Kárpát-medence igehirdetőinek, lelkészeinek és lelki munkásainak rendeztek 2002-ben. Ezenkívül nemegyszer örömmel

Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség (MEKDSZ) rendszerváltás utáni újraindulásában. Ebben John Stottnak személyesen is sokat köszönhetünk.

A királynő káplánja

Hazájában és világszerte a legmagasabb szinteken ismerték el munkásságát. II. Erzsébet brit királynő 1959-ben nevezte ki a lelkészének (*Chaplain of the Queen*), és ezt a tisztséget egészen 1991-ig, nyugdíjazásáig viselte. Számtalan egyetem választotta őt díszdoktorává. 2005-ben a *Time* magazin a világ száz legbefolyásosabb embere között őt is megemlítette. 2006-ban a brit kormány érdemei elismeréséül a *Commander of the British Empire* kitüntetésben részesítette. Mindezek ellenére alázatos maradt, nem élt vissza hírnevével, és azt tartotta: „A büszkeség kétségkívül a keresztény vezetők legnagyobb kísértése. Én nagyon is tisztában vagyok azzal a veszéllyel, amely az ünnepelességgel jár. Így aztán nem hiszem, hogy az ünneplésnek örülnöm kellene.”

Mi, akik személyesen is ismerhettük, nem tisztelendő úrnak, még csak nem is professzor úrnak, hanem egyszerűen „*uncle John*”-nak (John bácsinak) szólíthattuk. Ha írtunk neki, két héten belül rendre megérkezett tőle a kézzel írt válaszelevél. Sokszor meghatott, hogy számtalan teendője mellett még erre is volt energiája, figyelme.

Halála napján *Händel Messiás* című oratóriumát hallgatta, és elolvasta Pál apostol *Timóteushoz írott 2. levelét*. Erről a levélről kommentárt is írt, melynek bevezetésében ezt olvas-

Dr. John R. W. Stott (jobbra) és a szerző Londonban 1999-ben

hódolt nálunk egyik kedves hobbiának, a madármegfigyelésnek is.

Diákmozgalmak vezetője

Mivel maga is a diákévei alatt vált meggyőződéses hívővé, különösen is szívügyének tekintette az egyetemisták-főiskolások között végzett szolgálatot. Azt tartotta, hogy az egyetemi campusok a leghatékonyabb szószékek, hiszen ha a jövő értelmiségét sikerül megnyerni, akkor a hit ereje megsokszorozódik. Gyakran prédikált, adott elő különféle diákkonferenciákon szerte a világon. Korábban elnöke, 2003-ig pedig aktív alelnöke volt az International Fellowship of Evangelical Students (IFES) nevű szervezetnek, melynek nagy szerepe volt a

hatjuk: „A levél lényege két kicsiny szóban kristályosodott ki a számomra: *süü de* (de te) – ez a fordulat négy-szer szerepel benne. Timóteus arra kapott elhívást, hogy *más* legyen. Nem engedhet a közvélemény nyomásának, nem hódolhat be a korszellemnek, hanem szilárdan meg kell maradnia Isten igazságában. Úgy gondolom, az ilyen keresztény kiállításra van a leginkább szükség ma a világnak és az egyháznak.”

Ő, aki a timóteusi hívásnak megfelelően „más” volt, földi élete végéig megmaradt abban, amit tanult, és amiről megbizonyosodott. Úgy, ahogyan élt, csendben, alázattal ment be az Ura által megígért örömbé, példát hagyva mindannyiunknak.

■ GYÓRI TAMÁS JÓZSEF

OKTÓBER A REFORMÁCIÓ HÓNAPJA

„Itt vagyok, engem küldj!”

Az önkéntesség európai évének tematikájához illik Ézsaiás próféta szolgálatra, küldetésre való jelentkezése (Ézs 6,8). Természetesen a biblikus önkéntesség nem egyenlő a humanitárius önkéntességgel. Az egyik mögött a személyes akaratként, döntésnek az ereje van, a másik mögött az isteni hívásra adott válasz: készség és engedelmeség. De ez utóbbiban is fontos az egyéni döntés, hiszen Isten hívó szavát oly sokan utasítják el, miközben szíriének hívásának, ördögi korszaknak engednek.

A reformáció és az Isten ígéjének való engedelmes önátadás a 16. században kéz a kézben járt, és a mi életünk krisztusi reformációjának megújulásának mindennapos élménye is lehet. Ez a szerves összefüggés is indokolja, hogy a 2011-es *Október a reformáció hónapja* rendezvénysorozat fő témájául a szervezők ezt az ismert próféta ígét választották, ezzel bátran csatlakozva az önkéntesség idej európai évéhez.

Benne van ebben a választásban az elkötelezettség is, és a tettekkészség is. De benne van a személyes felelősségerzet is, illetve az annak felkeltésére való igyekezet. A 16. századi reformáció elkötelezett, neves és névtelen híveit próféta belső tűz indította, egyszerre vállalták az isteni megköveteltséget és saját készségüket a megszólíthatóság elfogadására. *Ott álltak, mert másképp nem tehettek. Ott álltak, mert másképp nem akartak tenni.*

S erre a felelősségteljes elkötelezettségre, hivatástudatra és tette-

készségre van nagy szükség nyilván ma is kinek-kinek a maga kis világa és egyéni képességei szerint. Az isteni hívó szót kívánja hallatni ebben az esztendőben az *Október a reformáció hónapja* rendezvénysorozat. Főbb állomásai a következők.

Október 1-jén, szombaton – terveink szerint – ünnepélyes megnyitóval kezdődnek a rendezvények a Debreceni Református Kollégiumban. A megnyitó jó alkalmat ad – a fő téma megfontolásán túl, illetve ahhoz kötődően – a fenntartható életformára hívó üzenet kifejtésére anélkül is inkább, hiszen ebben az időszakban egyházaink sokfelé a tevékenységüket hetét ünneplik. Ugyanezen a napon – szintén a reformációs események részeként – rendezik meg Debrecenben a Füre-di úti gyülekezetben a területi női találkozókat.

Október 16-án, vasárnap 17 órakor kezdődik a szokásos ünnepi reformációi gála a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban. A gazdag programban – terveink szerint egyebek mellett – a Lutheránia énekkar és a Lé-gierő Fúvószenekar szolgálatában gyönyörködhetünk.

Október 30-án, vasárnap 17 órakor Pápán, a református templomban lesz az országos reformációi istentisztelet. Igét hirdeti *Gáncs Péter* evangélikus elnök-püspök. Az úrvacsorás istentisztelet liturgiájában a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) taggyülekezeteinek főpásztorai és a pápai protestáns lelkesek szolgálnak.

Október 31-én, hétfőn 17 órakor ünnepi megemlékezést tervezünk a budapesti Reformációi emlékparkban (Bajza utca – Városligeti fasor sarka). Ezen a taggyülekezetek fúvószenekari szolgálatnak. Ünnepi beszédet *Huszár Pál* református főgondnok, a zsinat világi elnöke mond.

Szeretetteljes bizalommal buzdítjuk a gyülekezeteket, intézményeket és szervezeteket, hogy lehetőleg profiljuknak megfelelően, de nem kizárólagosan a fő témához kapcsolódva szervezzék meg a maguk helyi programját vagy programjait, s erről a lehető legrövidebb időn belül szíveskedjenek tájékoztatást küldeni a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának: 1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.; telefon/fax: 1/371-2690 vagy 1/371-2691; e-mail: oikumene@meot.hu. A hozzánk beérkező programokat a honlapunkon közlétezzük, és részvételre buzdítunk.

Bizalommal kérem, hogy az október 16-án, vasárnap 17 órakor az Urániában megrendezendő ünnepi gálára – tekintettel az intézmény befogadóképességére – a jegyeket szíveskedjenek megrendelni, valamint jegyenként 500 forint/fő adományt is remélünk legkésőbb szeptember 10-ig a fenti elérhetőségek egyikén.

Az *Október a reformáció hónapja* rendezvénysorozat iránt minden érdeklődő imádságos, aktív részvételét kérjük, a jegyigényről és a helyi programokról a tájékoztatást bizalommal várjuk.

■ DR. BÓNA ZOLTÁN,
a MEÖT főtitkára

Újra gospelfesztivál Solymáron

A solymári gospelfesztivál tizenegy éves története alatt megkerülhetetlen szereplőjévé vált a magyar fesztiváletlennek. Egyedi műfaj képviselve különleges színfoltja a gazdag hazai nyári programkínálatnak, azaz a leírhatatlan, sajátos hangulattal, melyet senki nem felejt, aki csak egyszer is ellátogatott a rendezvényre. Valódi értékekkel, az izgalmas zenei műfajok segítségével, léleképítő üzenetek közvetítésével a rendezvény évről évre több látogatót vonz Solymárra az ország minden részé-

Viktóriát vagy a tavaly nagy sikerrel bemutatkozott *EverLand Gospel* és a kárpátaljai *Credo* fellépését. Hasonlóképpen nagy várakozás előzi meg évről évre a rákospalotai Jézus Szíve-templom ifjúsági együttesének, a *Lumen Christine* a műsorát is, amelynek látványos fellépőruhái és koreográfiái is hozzájárulnak az egyedi produkciókhoz.

A közönség nagy kedvence, a miskolci *Fráter György Katolikus Gimnázium* kórusa *Regős Zolt* vezetésével idén is ellátogat Solymár-

dege a fesztiválnak. Most azonban *Bolyki Balázs* jóvoltából ösbemutató részesei lehetnek a vendégek: a *Bolyki Soul & Gospel Kórus* ez alkalommal mutatja majd be első kompozícióit.

Az idei rendezvény új fellépője a négy képzett énekes alkotta *Hortus M. Singers*. A 2000-ben nemzetközi Lyra Díjban részesült együttes az évek során sikeresen szerepelt bel- és külföldi fesztiválokon, versenyeken, koncerteken – legutóbb a solevoci nemzetközi a cappella fesztiválon lettek bronzérmesek, és a zsűri az egyik saját kompozíciójukat a legjobb dalért járó különdíjjal ismertte el.

Az idei különlegesség, szenzáció, melyet sokáig titokban tartottunk, két csodás dél-afrikai énekesnő, a *Crux* nevű tévegospelshow-ban feltűnt *Verona* és *Mary Ann* fellépése, akik Johannesburgból látogatnak hozzánk együttesükkel, és természetesen a fináléban lépnek majd színpadra.

A külföldi fellépők között lesz egy nagy kedvenc, visszatérő fellépő, a varsói *Sienna gospelkórus* az energikus és bájos *Anna Bajak* vezetésével. A kórus névadója a varsói Sienna utca, itt található az a templom, melyből a kórus karrierje indult. Első koncertjükét 2002 májusában adták, 2003-ban pedig már első díjat nyertek a Kerygma fesztiválon, a lengyelországi Kwidzynben.

Az augusztus 27-i gospelfesztivál fővédnökei *dr. Mádl Ferencné*, *Dalma* asszony és *dr. Beer Miklós* római katolikus megyés püspök. Az alkalom friss híreiről folyamatosan tájékoztatjuk látogatóinkat honlapunkon (www.gospelfesztival.hu).

■ JENEY ERZSÉBET
alapító-szervező

ből és határainkról túlról is, bizonyítva: igen nagy szükség van az öröm üzenetére, a közösségben megélt lélekemelő pillanatokra.

A tizenegy éves fesztivál a „felső tagozatba” lépésének alkalmából ismét megemlékező fellépőkkel és számos meglepetéssel várja a gospel rajongóit, ezúttal azonban a gazdag műsor miatt korábbi kezdési időponttal: *augusztus 27-én 15 órától* a solymári PEMŰ-sportpálya szabadtéri színpadán.

Sokan várják visszatérő, közkedvelt előadóink közül a „fekete hangú” fehér gospelénekessőt, *Dávid*

ra csakúgy, mint a nyitókoncertet adó csákvári *Gyémánt gospelkórus* és a *Pax Vobis*. Ez utóbbi énekkar vezetője és a dalai szerzője, *Havasi Tibor* a Tapolcsányi Gyermekkollégium igazgatójaként olyan gyermekek életének ad új értelmet és teszi szép napjaikat a gospel örömeit közvetítve, akik önhibájukon kívül átmenetileg az élet árnyékosabb oldalára kényszerültek. Az idei rendezvényen művészvendégük is lesz, *Charlie Horváth Nice* és a *Wastaps* együttes.

A *Bolyki Brothers* visszatérő ven-

Jegyzetlapok

(Napló, 2011)

Márai és Nápoly. Nézem a gyönyörű olasz tájat, a vidám embereket, a bő zsákmánnyal hazatérő halászokat. Joggal írhatta 1950-es naplójába: „A Parco Virgilio magaslatáról minden reggel megnéztem azt a zöldmohás sziklafokot, melyet a tenger fehér hullámmal öblít. Ez az ulyssesi küszöb a világban. De valóságosan így érzem: itt kezdődött valami, e fehér taréjjal öblített küszöbnél. Itt kezdődött Európa.” Arra gondolok, mi lett volna az íróval, ha állampolgárságot kap, s nem kell továbbmennie Amerikába? Olaszországban talán nem fordította volna maga ellen a fegyverét, talán kívárta volna, amíg *Nagy Imrét* és arccal a földbe ledobott társait újratemetik. A kedves város nem hagyta volna elveszni, kapaszkodót adott volna. A közmondást átfogalmazza: „Nápolyt meglásd, és élned kell tovább!”

***

Utcai árus. A Nyugati pályaudvar bejáratánál egy család könyveket árul. Az idős férfi írta a vékony kötetet: malenkij robotjának emberpróbáló nyolc évről. A szép ezüsthajú asszony ajánlja a portékát, a férfi ül kopott székén, kezében golyóstollal. Várja, hogy valaki vesz a szibériai hószakadás emlékekből, és ő pár percig beszél róla, apró betűkkel dedikálja keserű ifjúságát. Ez a csendes üzet a főváros zajában nehezen működik. Legtöbbször elsodorja a rohánzó tömeg, a guruló bőrönddel érkezők fel is lökik őket. A homéroszi időben lett volna vevője, akkor az író és műve utcai közelségben élt a kíváncsi közönséggel.

***

Egry József. *Fényhidakon át* címmel nyílt kiállítás a budapesti Kogart Galériában. A hatvan éve halott festő tárta több tucatnyi magán- és közgyűjtemény kincseiből állt össze. A Balaton örök csodálójaként ismert Egry művészi világa egyedülálló nemcsak a hazai, de az egyetemes festészet történetében is. Kontúros, stilizáltan komponált, szecessziós hangvételű olajképein a fölkelő Nap ragyog, a déli önti aranyát, az alkonyi belezuhan a víztükör üvegöldjébe... „Fönn egy nagy semmi / lenn egy nagy semmi / közöttük a kusza eleven semmi // a vajt égből zuhatagban / piros sárga szilánk pattan / a táj tarka teknőjébe / dől a sugár szakadatlan // tűzben elsüllyed a tó / szikráz a domb-kaptató (...) fénybe-mossa természet / aztán elolvad az ember” – mondogatom *Weöres Sándor* versét. A távolba tart ez a különös ragyogású festészet. Végtelenbe vesző kiáltások; gyöngypárában tündökölő táj és ember. A Balaton, a világ legszebb tengersége érdekelte Egryt egész életében.

***

Régi notesz. Húszéves, azóta írok bele nevetek, lakáscímeket és telefonszámokat. Pótlapokat ragasztottam bele, lehúztam adatokat. Betelt, ideje kicserejni. Meglepve olvasom a régi barátok adatait, alig maradt, aki nem árult el. Milyen sok a fekete kereszt, a fiatal halott! És nemzedékem legjobbjait is megtizedelték. Szép számmal vannak azok, akik eltűntek, ismeretlen helyen élnek. Egy kínai filozófus mondta: „Ötven év után kis háború az élet. Egyszer az egyik kap egy golyót, más-szor a másik.” Szerencse dolga is, ki marad talpon. Vigyázni kell, mert rövidesen pergőtűzzé válik az arcvonal.

***

Panasz. Nehéz Erdélyben az élet, főleg a legtávolabbi részeken. „Rólunk az Isten is megfeledkezett!” – mondja egy kilencveneséves férfi. Senki nem megy, hogy megkérdezze, mi van velük, van-e valamire szükségük. A pusztá létezésük is hatalmas erő szív ki belőlük. Aki tudott, elmene-kült az elnéptelenedett falvakból. Az öregeknek nem volt erejük, hogy elmenjenek. „Hívják a halottak – panaszkodik egy máramarosi idős asszony –, nem engednek bennünket.” Maradnak. Minden odaköti őket: erdők, mezők, vén fák, rejtőző ösvények, kövek, hegyi patakok.

***

Fiatalok. Kíváncsian nézem őket. Nagy drukkal, hogy tervezzenek és reménykedjenek. Egy éve érdekes dolgot figyeltem meg: nagy divat lett fiatal férfiak és nők között, hogy apró pincsi kutyát szorongatnak. Nem kisgyereket. Arról hallani sem akarnak! A kutyát viszik magukkal mindenhol. „Ne beszélj hangosan! Fífike elaludt” – mondja a metrón egy szőke-lila hajú lány. De késő, a piros szalagos kutyautánzat kinyitja szemét. S jön az udvarlás, a bocsánatkérés, a finom simogatás. *Dorina* próbálja álomba csokolgatni a kéjenc kis dögöt. Megborzongok. Szegény Magyarország, mormolom magamban.

***

Latabár Kálmán. A negyvenegy éve elhunyt nagy színészre emlékeznek. Végre! – sóhajtok fel, valakiknek eszébe jutott a zseniális művész. „Angyal volt, aki földre szállt, hogy vizsgáljon és nevetessen bennünket” – mondja az idős barát. Kálmán édesapja színházban statisztált, aztán együtt a testvérével külföldön próbálkozott, de hiányzott neki a gyönyörű magyar nyelv, a tapsok és nevetések. Minden alakításán a könnyedség és elegancia látszott. Ami családja volt, mert minden mozdulatot kidolgozott, és százszor elpróbált: szavakat, lépéseket, gesztusokat. És kacagtak az emberek nem tudva, hogy *Latabár Kálmán* szomorú és riadt, törekeny férfi. A végén mindig látszott fáradt arcán a kérdés: nem volt hiba a jelenetben, nem lehetett volna jobban? Nagy pillanat volt életében, hogy fia, a kis *Kálmánka* is színpadra lépett vele. Drukolt érte, tanította fáradhatatlanul. De hiába. Őt csak utánozni lehetett, azt is rosszul. Mert mindenből csodát varázsolt. Az ötvenes évek olcsó műveit is nézhetővé tette teletűzdelve sziporkázó ötleteivel. Játszott, énekelt, táncolt úgy, olyan könnyedén, hogy a lába nem érte a földet. Harmincnyolc filmben szerepelt, ott is briliánsan, hogy a naponta emlegetett nagyok, *Chaplin* és *Louis de Funès* is megirigyelték volna. Körvonala volt, magabiztossága; magához ölelt mindenkit a színházban, hogy minden este győzelmes legyen. Nagy színész volt. Őriás. Talán újabb száz évet kell várni, hogy hozzá hasonló születessen!

***

Lukács evangéliuma. Késő éjjel, lámpaoltás előtt néhány korty az apámtól kapott öreg Bibliából. Előbb, mint mindig, elolvasom a hátsó üres lapokon a feljegyzéseket. Egy váratlan sor szíven üt: „Mert az Istennek semmi sem lehetetlen”. Most is ebben reménykedem. A magam életére gondolva és a veszendő országra. Az imádság is csak ez: semmi ne legyen lehetetlen!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

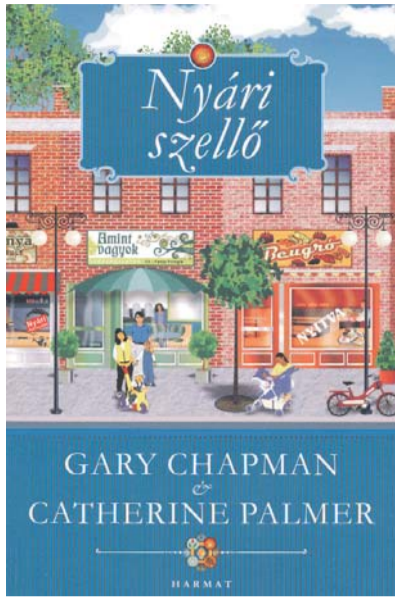
Nyári szellő

Ha tehetjük, így vegyük kezünkbe a *Nyári szellőt*: válasszunk egy nap-sütéses, de azért nem túl forró nyári délutánt, készítsünk a kezünk ügyébe egy pohár hűsítő gyümölcslevet, és nyúljunk el egy kényelmes nyugágyban, lehetőleg valami vízparti helyen.

Az igazán hozzáillő persze az lenne, ha mindezt az Ozarks-tó partján tennénk, ahol a szóban forgó könyv is játszódik, de természetesen az ilyesfajta körítés hiánya semmit sem von le az olvasmány értékéből. (Remélhetőleg, ha valóban ott lennénk a helyszínen, az események sűrűjében, akkor a közösség életét felborzoló holttestet nem mi találnánk meg – de ez csak egy mellékszál a történetben.)

A fenti recept ellenére *Catherine Palmer Nyári szellő* című regénye nem „limonádé” (ahogyan a sorozat első, *Tavaszi történet* című kötetete sem volt az), mert a stílus könnyedsége ellenére a könyv nagyon is súlyos kérdéseket feszeget. Míg az első részben egy egymástól elhidegült házaspár újbóli egymásra találásának története állt a cselekmény középpontjában, addig a második rész egy ikerpár édesanyjaként újrarendezett feleség küzdelmeit járja körbe.

Sokak számára ismerős lehet, amiről a kötetben szó esik: a családi élet és a karrier összeegyeztethetőségének kérdése, a kamaszkor küszöbén álló gyermekekkel való szót értést (akik közül az egyik ráadásul épp most tanul meg együtt élni a cukorbetegségével), valamint a munkája miatt (is) titkolózni kényszer-

rülő férj megértése. És akkor az anyós felbukkanásából (sőt odaköltözéséből!) adódó feszültségekről még nem is tettünk említést...

Aki korábban olvasta a *Tavaszi történetet*, az bizonyára szívesen találkozik újra a szereplőkkel, és ugyancsak elégedetten nyugtázza, hogy legtöbbjüknek alapvetően sinen van az életük, már csak azért is, mert van kinek a tenyerébe letenniük mind a gondjait, mind az örömeiket. De nem kell megjedni: az előző kötet ismerete nélkül is ugyanolyan (vagy majdnem ugyanolyan) élvezetet jelent kézbe venni a – négy részből álló, *Gary Chapman A házasság négy évszaka* című párkapcsolati tanácsadó könyvét feldolgozó – regénysorozat második kötetét.

Gary Chapman – Catherine Palmer: *Nyári szellő*. Harmat Kiadó, Budapest, 2011. Ára 2900 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.) is.

■ – VITÁLIS –

Mindent egy lapra

Kedvcsináló Mike Mason

A házasság misztériuma című könyvéhez

A kötet nem azt kínálja, amit egy házasságról szóló, keresztény könyvtől várnánk. Nincsenek benne jó tanácsok, nem figyelmeztet csapdákra és elbukási lehetőségekre, nem közöl statisztikákat, nem húz vészharangot, és nem apellál erkölcsökre. Inkább leírja, hogy micsoda a házasság.

Már a címben elárulja a választ: misztérium. Azaz megfejthetetlen, titokzatos csoda, amelynek rengeteg részlete lehet ismerős és leírható, ám akárhány oldalt írunk róla, soha nem fogjuk a titkot megfejteni. Ez azt is jelenti, hogy lehetetlen tökéletesen felkészíteni a kezdőket, és azt is, hogy mindig megmarad a kockázat: nagy vállalkozás, nagy kaland, a siker pedig nem garantálható. Ugyanakkor ez a vonzereje is: csoda, ami új és új meglepetéseket tartogat. Mindemellett mégis biztos és stabil, nyugodtan rábízhatsz magad.

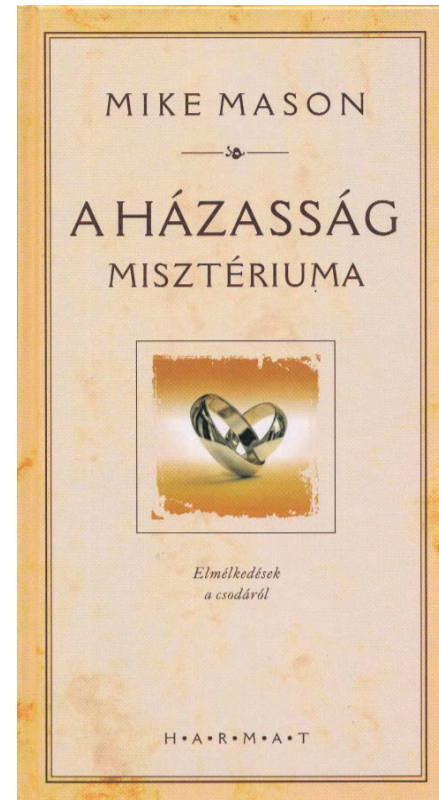
Nem véletlenül érzünk feszültségeket és ellentmondásokat a mondatok között. Pontosan ezért misztérium, újabb és újabb felfedezendő szintekkel és rétegekkel, színekkel és összefüggésekkel. Élethosszig tart, sőt magában foglal öregedést, halált és feltámadást.

A házasság az egyedüllét és a társas lét különös ötvözet. Nincs annál lazább és megnyugtatóbb egyedüllét, mint amikor az ember egyedül van a házastársával. Pihentető, szabad, zavartalan. Ugyanakkor nem válik parttalanná, mert jelen van egy másik ember, érezzük a figyelme hatósugarát. Így aztán egyszerre van részünk az egyedüllét és a társas lét élményében, mégpedig mindkettőnek egy minőségi, magas szintű formájában.

Mihez is hasonlít ez a különös élmény? Igen, ahhoz, ahogyan Isten van jelen az életünkben: szeretetteljes, segítőkész figyelemmel, amely védeltséget, intimitást, egyedüllétet és társaságot jelent egyszerre. A házasság eszerint izgalmas, kimeríthetetlen misztérium önmagában, és még inkább azzá teszi a folyamatosan felismerhető párhuzam: sok ponton hasonlít az Isten jelenlétében tudatosan élő emberhez, illetve Isten és gyermekei kapcsolatához.

Ez a logika sokszor visszaköszön a könyv olvasása során. A házasság mint a

legragyogóbb lehetőség énünk kibontakozására, ugyanakkor egónk tökéletes darabokra zúzása. A szeretet csodájának megtapasztalása, káprázatos világ – ugyanakkor próbatétel, kemény, hétköznapi áldozatvállalás, szinte a bebörtönözöttség élménye. Valakivel házasságra

lépni olyan fordulat az életben, amely csak a megtérés tökéletes irányváltásához hasonlítható.

Mike Mason könyve Isten szeretetének szédítő magasságába, ugyanakkor a legnagyobb titkok mélységébe helyezi a házasságot. Ugyanazt jelenti a házasság az emberi kapcsolatokban, mint a monoteizmus a teológiában – írja. Aki ezt választja, mindent egy lapra tesz fel. Az eskü pedig nem ígért, hanem annak beismerése, hogy olyasmire vállalkozunk, amit egyáltalán nem tudhatunk megvalósítani. Ezért Istenre hagyatkozunk, és így a házassági eskü nem más, mint Isten dicsőítése, annak elfogadása, hogy a házasság Isten kegyelmének szentségi kiáradása.

Ez az a pont, ahol szinte ki lehet tapintani a könyv alapját és háttérül szolgál-

ló római katolikus teológiát, bár a szerző már az első lapokon elárulja felekezeti hovatartozását. Én mint protestáns olvasó néhány világos választ kaptam arra a kérdésre, hogy miért is tekinti szentségnek a római katolikus egyház a házasságot.

Miközben nagyon fontosnak tartom, hogy a könyv megjelent magyarul, és látom, micsoda mélységbe jut el a szerző a házasság bemutatása kapcsán, bevallom, olvasás közben néha jólesett volna egy kis protestáns teológia. Nem könnyű dolog kétszáz oldalon át himnikus magasságban mozogni. Néhol kellene egy kicsi hétköznapi, egy kicsi civil, e világi gondolkodás – az a józanság, ahogy Luther „világi dolognak” nevezi a házasságot.

Ám amit a legjobban hiányolok a könyvben, az a humor. Jó házasság biztosan nem létezhet egészséges humor nélkül, amikor az ember önmagán nevet, vagy rádöbben, hogy nem szabad túl komolyan venni a problémákat. Viták és feszültségek, romlások és szakadások menekülnek a humor és az önirónia elől.

Szívesen ajánlom ezt a könyvet azoknak, akik házasság előtt állnak – és a dolgot komolyan gondolják... Nagy segítség lehet számukra, ha végigmennek az úton, amelyet a könyv bejár: hegycsúcsokon és mélységeken. Ajánlom olyan olvasóknak is, akik épp most szívesen gondolnák végig, hogy napjaink sok lapos, felszínes, üres megnyilvánulásán túl milyen értékeket tartogat a házasság. Ajánlom lelkészeknek vagy olyan felnőtt embereknek, akik másoknak segítenek felkészülni a házasságra vagy kilábalni válságokból.

Én magam legeslegjobban annak örülök, ha olvashatnék egy hasonló színvonalú, elmélyült könyvet a házasságról, amelynek háttérben az evangélikus teológia áll.

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA

Mike Mason: *A házasság misztériuma*. Negyedik utánnnyomás. Harmat Kiadó, Budapest, 2011. Ára: 2900 forint. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

Hogyan találd meg a benned szunnyadó gyermeket?

Mike Mason az író. Neve kőművest jelent. A kőműves az az ember, aki egymásra rakja a köveket, hogy ház épüljön belőlük. Nem szereti, ha közben zavarják, mert munkája komoly és felelősségteljes. Az épülő háznak nemcsak szilárdnak és tartósnak, hanem szépnek is kell lennie – ő is ilyen könyveket szeret írni. Mike Masonnek emiatt komolyan kell vennie önmagát.

Mint általában mindenki, felnőtt kora elejére ő is kicsit előreszaladt ezzel. Túlzásokba esett. Felnőttkori komolyságát gyerekenje felelőtlen elhagyásával építgette, és Mike Mason komoly bajba került. Előbb alkoholista lett, aztán ezzel szakítva keresztény, és közben mindvégig depressziós.

Mindent megtett, hogy megtalálja magában azt a békét és harmóniát, amely a magafajta művészembernek az alkotói szabadság megtalálásához és képességei kifejlesztéséhez kell. Mindenekelőtt csendre, nyugalomra és békeségre vágyott. Utálta, ha megzavarják szertartásos reggeli imádságában, amely elengedhetetlenek tűnt számára ahhoz, hogy lelkét egynapi járóföldre karbantartsa.

***

Heather Mike lánya. Neve vidám lelket jelent. A szokásos módon csöppent be Mike és *Caren* családjába, de innentől kezdve minden megváltozott. Előbb pelenkát piszkított be, igényelte a törődést, vagy kiabált, később szülei beszéde közben fülére szorította a kezét, bezárkózott a szobájába, meg akarta verni az osztály legerősebb fiúját, és kiskamasz korára vastag falakkal vette körül magát.

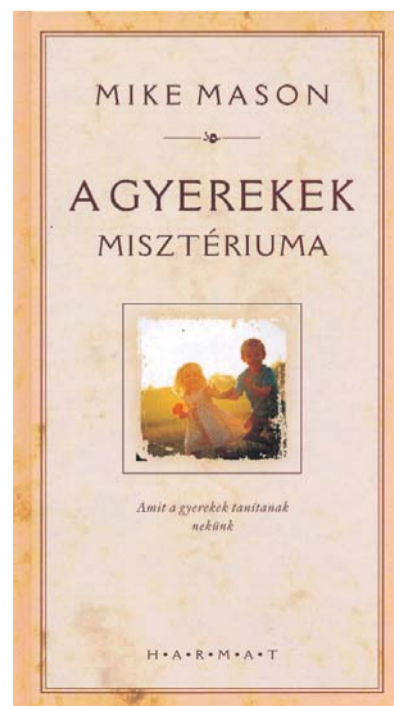
Mindeközben Heather tündéri kislány volt, aki szüleinek felsorolhatatlanul sok örömet és meglepetést szerzett. Heather nem volt válogatós az agyafúrt módszerekben. Pár hetesen már, apjával együtt, át tudta adni magát annak az esztétikai élménynek, mely két vadlúd különös szárnyalásából áradt feléjük. Igaz, reakciójuk eltérő volt. Míg Mike felső közép kategóriás csodaként élte meg, és nem talált elég színes szavakat a leírására, addig Heather, hosszú próbálkozás után végre, pihentető álomba merült.

Később mezítláb tipegett a fűben, gyönyörű volt a kórusban. Hangosan sírt, amikor megérintette a templomi gyülekezet éneke, és akkor is, amikor apja által összeeszkábált feszületet kapott karácsonyra. Azzal

pedig, hogy együtt futott be édesapjával San Diegoban a tenger hullámaiba, valóban feledhetetlen, túlcserülő, kibeszélhetetlen örömet és felszabadultságot hozott életébe.

***

Mike Mason *A gyerekek misztériuma* címmel írt könyvet, mely kicsit bő-

vebben így is hangozhatott volna: Hogyan találd meg és hagyd öntudatra ébredni a benned szunnyadó gyermeket saját kislányod és intenzív hívó életed segítségével? A könyvben az idősíkok nem teljesen követhetők, de nem is baj. Nem regényt tartunk a kezünkben, hanem egy lelki naplót. Arról szól, ahogyan Isten ajándéka, egy kislány megváltoztatja édesapja szívét, lelkét, becsümpészi apró színes kacatkáit gondolataiba.

Az apa eleinte megpróbál ellenállni – mondván, a munka meg a felnőtté sok-sok odafigyelést igényel –, de fokozatosan ráébred a világ legnagyobb örömeire, összefüggéseire. Lányával együtt fedezi fel a felnőttlétet megváltó, önként vállalt abroncsaitól megszabadító bölcseségeket.

Bár Mason egy helyen világosan kimondja, hogy nem sokat ért a lélektanhoz, a könyvben sorra kerülnek az olyan civilizációs betegségek is, mint a magány, identitásválság, depresszió, a kihűlő kapcsolatok, az emberek közti felületese érintkezés és ezek legtermészetesebb gyógymódjai. A recept: hagyd, hogy megharcold hitedet egy angyal, varázstüetéseivel, élő, megismert, megbíz-

ható erőforrássá tegye az életedben. Lehet, hogy az ütések néha pörölycsapásként hatnak, de mindez üdvösségedért adatik.

A könyvből a mély bölcsességek mellől nem hiányzik a humor sem. Gyógyító könyv ez. Öszinte vallomás egy kis bújtatott didaktikával, a késleltetés retorikájával. Hogy tényleg erőből van szó, az csak az utolsó fejezetben derül ki. Megtérésre indító hangszíval szegeződik itt az olvasónak a kérdés: *és veled mi a helyzet?*

Igazat adok Masonnak. A gyerekek segítségével válhatunk felnőttékké. A két éves gyerek már le tudja hántani álarcainkat, a négy és fél éves től megtanulható, hogy a szeretet nem törekeny. Választanunk kell: gyermekív fejlődünk vagy gyerekesse torzulunk. És ezt néha tényleg nem árt megbeszélni.

■ BÉRES TAMÁS

Mike Mason: *A gyerekek misztériuma*. Harmat Kiadó, Budapest, 2011. Ára: 2900 forint. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

Lelki és morális tartással élni

Beszélgetés dr. Nagy Zoltán neurológusprofesszorral

▶ Már gimnazistaként is ideg- és elmegyógyász vagy agykutató szeretett volna lenni dr. Nagy Zoltán neurológusprofesszor. Kacérkodott ugyan a művészeti pályával is, de végül – mondván, hogy orvosként még festhet, de festőként vélhetően örökre eltávolodna a biológiától – az orvosi egyetemre jelentkezett, ahol summa cum laude eredménnyel végzett, majd patológiából, neurológiából, pszichiátriából és neuropatológiából is szakképesítést szerzett. A korábban egyházi tisztséget is betöltő professzorral nemcsak az öt manapság leginkább foglalkoztató bioelektromos képkalkotó módszerről beszélgettünk, hanem az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet (OPNI) főigazgatójaként eltöltött évekről és evangélikus gyökereiről is.

– A gyógyítás mindig a károsodott szerv működésének vizsgálatával kezdődik; csak az okok feltárása után lehet meghatározni, milyen terápiára van szükség. Amikor az 1970-es évek elején szakorvos lettem, alig-alig volt eszközünk arra, hogy élőben meghatározhassuk: az agy melyik területén és milyen jellegű elváltozással állunk szemben. Csak nagyon precíz fizikális vizsgálattal lehetett ezt kikövetkeztetni. Mára alapvetően megváltozott a helyzet, mert – többek között az informatika fejlődésének köszönhetően – a képkalkotó, ezen belül az agyi képkalkotó módszerek hihetetlen távlatokat nyitottak a neurológia számára.

– A képkalkotással kapcsolatos kutatásokban Ön is igen aktívan részt vesz, sőt a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjére is – melyet ez év március 15-én vehetett át – a bioelektromos képkalkotással kapcsolatos munkásságáért terjesztette fel a veszprémi Pannon Egyetem.

– Az orvosi képkalkotó módszerek története a röntgensugárzás felfedezésével kezdődött. A röntgenkép tulajdonképpen egy árnyékkép a vizsgált csontokról és ízületekről. A szövetek, a lágy részek állapotáról a röntgen alapú komputertomográfia (CT) vagy a mágneses rezonancia (MR) vizsgálattal nyerhetünk információkat. Az MR azon alapul, hogy erős mágneses térben a molekulák elektronburka deformálódik, majd a mágneses hatás megszűnése után újra eredeti formájukat veszik fel, miközben elektromágneses jeleket produkálnak az adott szövet – az agy esetében az idegszövet – kémiai összetevőire jellemzően. Az MR ezekből a jelekből alkotja meg a képeket. Ezzel az eljárással láthatóvá válik az agy szerkezete, illetve ez a módszer lehetőséget teremt az agy működésének és kémiai összetételének feltérképezésére is.

Az agyi tevékenységek a funkcionális MRI segítségével tanulmányozhatók. Ez a módszer azon alapszik, hogy amikor az agy valamely területét fokozottabban „használjuk” – például én most a beszélgetés közben a saját beszédközpontjaimat –, akkor ezeken a területeken fokozódik a véráramlás, megemelkedik a vörösvérsejtek mennyisége, és a képkalkotó, az fMRI ezt ábrázolni tudja. Világosra számoltatunk kutatás folyik a tekintetben, hogy milyen területek ak-

tiválódnak az érzékelés, mozgás, beszéd, gondolkodás során, zenehallgatás közben vagy egy festmény megpillantásakor.

Amivel Veszprémbe foglalkozunk, az az EEG – elektroencefalográfia – alapú bioelektromos képkalkotás, vagyis az agyi hálózatok elektromos aktivitásának megjelenítése ujjmozgatás közben. Ezzel a módszerrel az idegrendszer működésének alapjelenségeiről – például a gondolkodás és az emlékezés folyamatáról – is talán többet tudhatunk meg a jövőben. A mi kutatólaborunkban orvosok, neuropszichológus, villamosmérnök, matematikus, informatikus dolgozik együtt. A mozgás szerveződésének vizsgálata mellett a gutatűtés következtében kialakuló agykárosodás rehabilitációjának lépéseit próbáljuk nyomon követni. Azt vizsgáljuk, miként veszik át a károsodott területek feladatait a szomszédos agyterületek, és hogyan alakulnak újra az agyi hálózatok.

– Professzor úr a tudományos és oktatómunkája mellett a klasszikus orvosi hivatást is mind a mai napig gyakorolja. Korábban, például amikor a klinikán, pszichiátriai osztályokon, majd az OPNI főigazgatójaként dolgozott, elmebetegségekkel is foglalkozott. Segítene eligazodni nekünk a pszichés zavarok világában?

– A pszichés zavaroknak két nagy csoportját lehet elkülöníteni. Az úgynevezett nagypszihiátriai kórképek – ilyen például a skizofrénia, a bipoláris elmebetegség, a mániás depresszió – eseteiben genetikai elváltozásról, bizonyos ingerületátvivő anyagokkal kapcsolatos molekuláris elváltozásokról van szó. Erre vonatkozóan rendkívül intenzív kutatások folynak. Ezek a betegségek a lakosság egy-két százalékát érintik. Az agyműködés elégtelen funkcionális áthidalásához a legtöbbször elengedhetetlen a gyógyszeres kezelés; így tünetmentes vagy minimális tünetekkel jellemezhető állapotot lehet fenntartani.

Az úgynevezett kispszihiátriai betegségek – ide tartoznak a különböző szorongásos betegségek, a személyiségzavarok és a káros szenvedélyekből fakadó pszichés zavarok is – sokkal gyakoribbak; a személyiségfejlődés során, környezeti hatások következtében alakulnak ki. Nem feltétlenül igényelnek kórházi kezelést; a pszichoterápia módszereivel is hatékonyan lehet gyógyítani ezeket a kórképeket. A terápia során a szakemberek „megtanítják” az érintettnek – akit nem is neveznek betegnek –, hogy milyen stratégiákkal oldhatja meg a konfliktusait, problémáit, mely tényezők és milyen mechanizmussal okozzák a tüneteket.

A tünetek gyakran szorongás, hangulatzavar, alvászavar, alkalmazkodási zavar, esetleg jelentős testsúlyváltozás. A szakember feladata, hogy a szimptomákból kiderítse az okot, és meghatározza a kezelést akár gyógyszerrel, akár a pszichoterápia különböző módszereivel vagy a két stratégia kombinációjával.

– A nagypszihiátriai ellátást végző intézményekben, mint amilyen az OPNI is volt, elsősorban súlyos depresszióval, tudathasadással elmebetegségekkel – és így tovább – küzdő páciensekkel foglalkoztak, akik gyakran ön- és közveszélyesek. Mennyire félelmetesek ezek a betegségek, illetve betegek?

– A betegektől sosem szabad fél-

ni! A valóban közveszélyes agresszív állapot nem gyakori. Ha az ápolószemélyzet – a kellő elővigyázatosság mellett – megfelelő empátiával kezeli ezeket a helyzeteket, akkor többnyire nem történik atrocitás. Sokévi praxisom alapján azt mondhatom: a beteg részéről az agresszív magatartás akkor alakul ki, amikor bizonytalanok, szakmailag felkészületlen, a beteggel szemben kellő empátia nélküli ápolószeméllyel találkozik. Ahol egyértelmű, megértő légkör

FOTO: KORZENSZKY RICHÁRD

veszi körül a beteget, ott nagyon ritkán fordul elő ilyesmi.

– Egyre többet és egyre gyakrabban beszélnek arról, hogy ha a beteg nem a betegségére, hanem a gyógyulásra összpontosít, akkor ez javítja az esélyeit, nagyobb valószínűséggel gyógyul meg. Akinek elmebetegsége van, az mennyire van tisztában a saját betegségével, vagy – idézőjelbe téve – „áldott” állapot számára, hogy nem tudja, mi is a baja?

– Ez semmiképpen nem áldott állapot! A depresszióval, kényszerképzetekkel, a személyiség integratív zavaraival járó állapotok a beteg számára elviselhetetlenek, amelyek talán még szörnyűbbek is lehetnek, mint a testi fájdalom. Ráadásul a betegségek egy jelentős részét ugyan egyensúlyban lehet tartani, de a végleges gyógyításukra ritkán van mód.

A gyógyításnak valóban egy nagyon fontos mozzanata az, hogy a betegnek egyáltalán legyen betegségbe-látása. Rádöbbenjen arra, hogy a gondolkodásmódjának, a magatartásának, az életvitelének melyik az a része, amelyik patológiás, azaz a betegségből adódik, és melyik az, amelyik az egészséges személyiség jellemzője. Ez utóbbira építve lehet, kell kezelni.

Amikor a beteg egyensúlyba kerül, akkor az ideális az, ha visszatér a saját megszokott környezetébe, oda, ahol ismerik és elfogadják a betegségét, ahol nem úgy tekintenek rá, mint egy csodabogárra, hanem mint egy betegséggel küszködő emberre, akinek megvan a maga keresztje. Ez az esetek nagy részében a visszaesést is kizárja.

Tény ugyanakkor, hogy óriási a teher az elmebetegek családtagjain, akik gyakran nem is tudják megfelelően fogadni, kezelni a beteg tüneteit, kényszerképzeteket, hangulatváltozásait, érzékszólásait, sokszor bizarr magatartását. Feszültségek, konfliktusok terhelik a mindennapokat, és ők belefáradnak a gondozá-

sába, a beteg pedig elmagányosodik, belső világába menekül. Ilyen esetben egy jó intézmény mindig sokat segít.

– Még akkor is, ha a beteg egy betegeskből álló közösségben éli az életét?

– Korántsem csak betegek között! A Lipóton például a hétszáznyolcszáz ápoltra körülbelül ezer dolgozó jutott, akik közül jó néhányan az intézmény területén laktak. Ráadásul a nővérek és a segítő személyzet tagjai közül nagyon sokak-

és elképesztően sokat érő ingatlanban működött...

Elgondolkodtató, hogy míg az elöregedett, felújításra szoruló épület korszerűsítése – egy építésiroda becslése szerint – öt-hét milliárd forint lett volna, addig az OPNI 2007 végi megszüntetése tudomásom szerint 7,6 milliárd forintba került... A jelenlegi kormány, úgy tudom, 4,6 milliárd forintot különített el egy új pszichiátriai központ beindítására. Az adatok alapján nyilvánvaló, hogy milyen rossz döntés volt a bezárás. Nem kétséges, hogy szükség van egy ilyen típusú intézetre, de az is nyilvánvaló, hogy azt a szakmai kultúrát, betegellátási tradíciót, morális értékrendet, amely a Lipótot jellemezte, visszahozni már nem lehet...

– Az OPNI főigazgatói széke nem az egyetlen magas tisztség volt az életében. Alapító elnöke volt például a Magyar Stroke Társaságnak is, valamint – és számunkra ez a meghatározóbb – 2000 és 2006 között a Déli Egyházkerület másodfőügyelőjeként szolgált az evangélikus egyházat.

– Édesanyám nagyon mélyen hívő evangélikus volt, német származású családja több lelkészt is adott az egyháznak. Én magam a józsefvárosi templomban konfirmáltam, majd az 1956-os forradalom után a Deák térre kezdtem járni, a Keken András, majd id. Hafenscher Károly vezette alkalmakra. Tőlük nagyon meghatározó értékrendet kaptam útravalóul az életemhez. Hosszú ideig voltam a gyülekezet presbitere, jelenleg tiszteletbeli presbiter vagyok.

Az utóbbi három évben, mióta hétfőnként Veszprémhez köt a munkám, a hétvégeket iparművész feleségemmel általában a Balaton mellett töltjük; a legtöbbször a tihanyi bencéskezet járunk templomba. Éppen ezért ma már sokkal kevésbé vagyok naprakész az evangélikus egyházat illetően, de nyitott szemmel járok – és meg kell, hogy mondjam, elszomorít, amit tapasztalok.

Templomaink kiürülnek, gyülekezeteink gyengülnek. Lelkészeink nagy feladata, talán felelőssége is, hogy a kedvezőtlen tendenciák megváltozozanak, és ők megtalálják az utat a hívekhez, a fiatalokhoz. Úgy látom – és a véleményemmel nem vagyok egyedül –, hogy az egyházvezetés, a püspöki jogkör szélesítése hasznára lehet a teológiai munkának, a zavartalan működésnek.

Imádkozom az egyházmért, mert tényleg aggodom e jelenségek miatt. Hiszek benne, hogy a hamu alatt ott izzik a parázs, és ha nem adjuk fel a Krisztushoz való tartozásunkból fakadó feladatainkat, akkor meg lehet állítani a negatív folyamatokat. Az egyház fennmaradása szempontjából ezért különösen is fontosnak tartom az evangélikus iskolák létét. Ugyan- gyű bízom abban is, hogy egyszer az evangélikus kórház ügye is révbe ér.

– Önt személy szerint mire kötelezi, hogy hívő evangélikus?

– Igyekszem a saját emberi gyarlóságaim ellenére olyan lelki és morális tartással élni, amilyenre csak képes vagyok. Ez így kimondva nagyon egyszerűen hangzik, pedig rendkívül nehéz, mert az embernek naponta meg kell küzdenie a hitéért, és felelősen kell sáfárkodnia az Úrtól kapott talentumával. Mindennap megélem, hogy milyen távol vagyok az isteni mércétől – de arra törekszem, hogy legalább az irányt ne veszítsem szem elől.

■ VITÁLIS JUDIT

FELHŐKARCOLÓK ÉS

Amerikai útinapló egy püspök tollából

Az Amerikai Evangélikus Egyház (ELCA) tizenkét emeletes központja Chicago északi határában magasodik. Ez ugyan távol esik a „szelek városának” is nevezett sokmillió metropolis felhőkarcolókkal zsúfolt központjától, közel van viszont az O’Hare nemzetközi repülőtérhez. Ez pedig fontos szempont, hiszen a több mint tízezer gyülekezetet magában foglaló evangélikus közösség székházában nagy a nemzetközi forgalom, továbbá a hatvanöt egyházkerület képviselőiben is gyakran jönnek ide látogatók.

Európáról Chicagóban

A világmisziói osztály július 19. és 21. között azon egyházkerületek számára rendezett konferenciát, amelyeknek európai testvérkapcsolataik vannak. A balti államoktól kezdve Németországon és Szlovákián át Erdélyig terjed az amerikai evangélikus érdeklődése.

Feleséggel együtt két okból kaptunk meghívást erre a konferenciára. Egyrészt – a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) alelnökéként – tájékoztatást kell adnom az európai egyházi folyamatokról, másrészt – a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében – elő kívánjuk készíteni a hivatalos testvéregyházi kapcsolatot az Északkelet-iowai Egyházkerülettel.

Az egyházkerületi konferencián megtartott előadásomban személyes tapasztalataim mellett azokra a beszélőkre is támaszkodom, amelyeket

örömmel köszönhetem Paul Wee professzort, akivel még a nyolcvanas évek elején találkoztam, vagy Paul Rogers lelkészt, aki az 1984-es buda-

hol vadul működik a légkondicionáló – amire a kinti legalább negyvenfokos hőség miatt szükség is van. Az viszont kifejezetten zavaró, hogy

katársai minden reggel közös áhítattal kezdik a napot, szerdánként pedig úrvacsorai istentiszteletre kerül sor. Egy ilyen alkalmon mi is részt ve-

mot nevezik Hawkeye State-nek, Sóllyomszem államnak is. Erre utal zászlójukban a sólyom, amely mellett ez a felirat olvasható: „Szabadságunkat megbecsüljük, jogainkat megőrizük”. A köznyelv Tall Corn State-nek, vagyis „a magas kukorica államának” is nevezi Iowát. Ennek jogosságáról meggyőződhetünk utazásunk során, hiszen az út mentén végestelen-végig kukoricaföldek láthatók. Nemcsak ez tölt el bennünket otthonos érzéssel, hanem a kukoricát felváltó napraforgók látványa is. Erre az itt honos növényre utal mindig mosolygós másik kísérőnknek, Emily Horrell lelkésznek a névjegye is, rajta egy hatalmas napraforgóval.

Iowát először francia telepesek foglalták el, amire az állam számos településének neve is utal, példának okáért a főváros Des Moines-é is. A térképet böngészve meglepve látom, hogy az állam kilencvenkilenc megyéjének egyikét úgy hívják: *Kossuth!* Tudvalevő, hogy a szabadságharc hőstét 1851–52-ben fél éves diadalmenet keretében vitték körbe az Újvilágban. Számos szobor őrzi ennek a látogatásnak az emlékét, sőt akkoriban sokan gyermeküket is róla nevezték el. (Például az amerikai könyvtárság úttörőjét *Melville Louis Kossuth Dewey*-nek hívták.)

Ilyen kis színeseket hallva és olvasva gyorsan telik az idő, és – a méltóságteljesen hömpölygő Mississippit átlépve – megérkezünk Dubuque-ba. Ez a város három állam (Iowa, Illinois és Wisconsin) találkozásánál terül el, környékét ezért Tristate-nek is nevezik.

Az első Wartburg: a teológiai szeminárium

Dubuque csendes, kertvárosi részén egyszer csak várszerű épületegyüttes tornyosul előttünk – mintha *Luther Márton* hajdani fogságának helyszínén járnánk. Amerika német származású evangélikusai a 19. század közepén alapították ezt az egyetemet, amelyre a reformátor monumentális szobra vigyáz.

A patinás termeket bejárva megismerjük a könyvtárat, a kápolnát és a tantermet, majd vörösbort és sajt mellett a tanárokkal, hallgatókkal és néhány környékbeli lelkéssel találkozunk. A tartalmas beszélgetés során csereprogramok tervét szövögetjük. Amíg ezekhez az anyagi for-

Hőség a felhőkarcolók között

pesti LVSZ-nagygyűléssel kapcsolatos emlékeit idézi fel.

A konferenciát Julie Rowe és Arden Haug lelkészek vezetik. Előbbi a chicagói egyházi központ európai és közkeleti ügyekért felelős munkatársa, utóbbi pedig mostanában teszi át

minden étkezés után kukába kerül sok ételmaradék és műanyag táányér, pohár, étkészlet.

A konferencia hangsúlyosan foglalkozik a 2017-es reformációi évfordulóval az evangélikus egyházakban zajló előmunkálataival. Jó látni azt a lelkesedést, amely a magyarországi előkészületek hírére fogadja. Ugyanilyen figyelem kíséri a német *Christian Eggert* beszámolóját a wittenbergi Luther-központ életéről és a reformáció fővárosában tervezett egyéb programokról.

Chicagói tartózkodásunk során tárgyalásokat folytathatunk az amerikai evangélikusok és egyházunk közötti további együttműködésekéről. Két olyan példát említhetek, amely mutatja, hogy ezen az úton kétirányú a forgalom. Egyrészt évek óta küldünk angolul jól tudó magyar fiatalokat amerikai egyházi gyerektáborokba vezetőnek; másrészt az utóbbi időben több olyan tengerentúli önkéntest fogadhatunk, akik magyarországi gyülekezetekben vagy intézményekben dolgoznak.

A chicagói „országos iroda” mun-

szünk. Eredetileg *Mark Hanson* elnök-püspök prédikált volna, ám ő ezen a napon – más egyházi vezetőkkel együtt – éppen egy fehér házi meghívásnak tesz eleget, hogy *Barack Obama* elnökkel tárgyaljon az Egyesült Államok költségvetéséről.

Mi is kapunk azért valamit Obamából. Sikerül rövid látogatást tenni az itteni Hyde Parkba. Célunk a teológiai szeminárium, a Lutheran School of Theology meglátogatása. Immár vagy húsz magyar ösztöndíjas kapott itt diplomát! Az időutazás után – hiszen éppen huszonöt éve tanultam itt – kísérőnk elvisz minket az ebben a városrészben felnőtt amerikai elnök kedvenc pizzériájába és könyvesboltjába...

A magas kukorica állama

A konferencia után Iowába indulunk, hogy megismerkedjünk az állam mintegy harmadát lefedő északkeleti egyházkerület életével. Útközben *Mark Andersson* püspöki titkár a maga színes elbeszélő módján mutatja be nekünk Iowát. Megtudjuk tőle, hogy a név indián eredetű, és az álla-

európai tevékenységének központját Pozsonyból Wittenbergbe.

Érik az embert ilyenkor meglepetések is. Egy idősebb, finn származású lelkész nemcsak ékes magyarsággal köszönt minket, hanem magyar verseket és népdalokat is előad. Kiderül, hogy az ötvenes években az amerikai hadseregben tanult magyarul. Eredetileg talán hírszerzési céllal képezték ki, ám ő inkább missziói munkát kívánt végezni Európában. Ma ő Oroszországban élő nyelvrokonaink, az inkeriek közötti egyházi szolgálat motorja.

Az amerikai evangélikusok összességében mintegy tizenöt európai egyházzal ápolnak szoros kapcsolatot. A kereteket változatos tartalommal lehet megtölteni: látunk példákat testvér-gyülekezeti kapcsolatra, oktatási vagy diakóniai együttműködésre, értesülünk továbbá arról, hogy az ELCA számos európai egyházba küld lelkészt angol nyelvű istentiszteletek tartása vagy éppen nyelvtanítás céljából.

A résztvevők gondolkodása európai, a külső körülmények azonban hamisítatlanul amerikaiak. Minden-

A Wartburg College tanárai, balról a harmadik Steven Ullestad püspök

regió püspökeinek küldött kérdőívre kaptam válaszul. Ismertetem az egyes egyházak stratégiai munkáját és missziói koncepcióját, gazdasági és pénzügyi helyzetét, részvételét az adott ország társadalmi életében, valamint az oktatásban, a szeretetszolgálatban, a médiában és az ifjúság körében végzett munkáját. Kitérek továbbá a múltfeltárással és a házassággal kapcsolatos kérdésekre is.

A konferencia másik fő előadója az a *Brad Buerkle* amerikai lelkész, aki korábban a szentpétervári teológiai szemináriumban tanított, most pedig Szibériában dolgozik lelképásztorként. Talán érzékelteti az ottani méreteket az a tény, hogy a tagsága alapján kicsinek mondható egyháza nem kevesebb mint öt időzónában terül el.

Az amerikaiakkal kapcsolatban gyakori az a vélekedés, hogy ők vajmi kevés ismerettel bírnak Európa történelméről és földrajzáról. Ezen a konferencián azonban olyan lelkészek és világiak vesznek részt, akik rendszeresen járnak az öreg kontinensen, és így szinte naprakész információik vannak az egyházak életéről is. A számos régi ismerős között

„Glocal” – az Amerikai Evangélikus Egyház rendezvénye Decorah lutheránus templomában

S MAGAS KUKORICA

rásokat megtaláljuk, addig is el lehetne indulni olyan költségkímélő megoldásokkal, mint előadások közvetítése Skype-on vagy a mi teológiai hallgatóink bekapcsolódása az erőrefelé közkedvelt on-line kurzusokba.

Skype-kapcsolatunkat, úgy mostani személyes találkozásunkat is imádsággal kezdjük. A püspök bemutatja a nyolcfős munkatársi közösséget, amelyben lelkész, jogász, pénzügyes, médiás és adminisztrátor is van. Nagy örömmel tekintenek a megkö-

ezzer hallgató között számos külföldi is van, összesen harminckilenc országból.

Az intézmény vezetői büszkén számolnak be a diákok tanulmányi és sportsikereiről. Utóbbi után tudjuk igazán elképzelni, hogy láttuk a csodálatos sportcsarnokot, uszodát, amerikai- és európaifutball-pályákat. A média tanzék felszereltségét megirigyelné néhány kisebb hazai televíziós társaság... Kiderül továbbá, hogy az egyetem énekkara tavasszal Magyarországon koncertezett. Felejtetetlenek tartják sárospataki látogatásukat, már csak azért is, mert a város *Árpád-házi Szent Erzsébet* szülővárosa. A magyar királyné – aki Luther mellett Wartburg várának másik híres lakója volt – különösen nagy becsben tartják erőrefelé. Sétánk a békét sugárzó kápolnában ér véget, ahol a lelkész arról beszél, hogy szívesen kapcsolatba lépne magyar egyetemi gyülekezetekkel.

A mindössze néhány tízezer lakosú Waverly sokszínűségét mutatja, hogy az evangélikus egyház itt nevelőotthont is fenntart. Vendéglátónk csak kívülről akarja megmutatni, de kérjük, hadd menjünk be. Ott aztán megrendítő találkozásnak lehetünk részesei. Tizenhárom és tizennyolc év közötti fiatalokkal foglalkoznak itt, olyanokkal, akik kisebb-nagyobb bűncselekményeket követtek el. Többnyire már a zaklatott családi háttér meghatározza a sorsukat. Hosszan időzünk „a megbékélés téméne” nevezett kápolnában: ennek egy-egy sarkában szoktak a gyerekek és a szülők találkozni. Búcsú-

tartja *Bakay Péter* lelkésznek a cigányok között végzett munkáját. Itt is előadást tartok Európáról mint újravangélikizálásra váró kontinensről.

Még egy egyetem, még egy Luther-szobor

Decorah legnagyobb intézménye a Luther College, ez a kétezer-hatszáz diákot oktató egyetem. Ellentétben a Wartburg nevet viselő, már említett két intézménnyel, ezt az iskolát nem németek, hanem az iowai evangéli-

többen szívesen jönnének Magyarországra. Rövid, a nálunk folyó ifjúsági munkát, valamint a Szélrózsa találkozót bemutató előadásomban igyekszem is kedvet csinálni nekik ehhez.

Újra Waverly: a búcsú órái

Nem egészen egyhetes utunk a végéhez közeledik. Holnap, vasárnap délelőtt vagy ötórás út vár ránk – igen, megint a kukoricaföldek között –, hogy visszamenjünk Chicagóba,

Luther-szobor a dubuque-i Wartburg szeminárium épülete előtt

A beszélgetés során örömmel alapítjuk meg, hogy a mi hittudományi egyetemünk és a Wartburg teológiai szeminárium hasonló méretű: itt a különböző programokban jelenleg százhatvenhét diák tanul. Az eltérő képzési rendszerrel is össze-

tendő testvéregyházi szerződés elé, jelenleg Namíbiával ápolnak ilyen kapcsolatot. Az egyházkerület júniusi közgyűlése már elfogadott egy olyan szándéknyilatkozatot, hogy velünk, magyarokkal is együttműködnek.

Idővel csatlakoznak hozzánk a testvéregyházi munkaközösség tagjai is: ők az érdemi kapcsolatokat szeretnék ápolni. Egyetértünk abban, hogy az együttműködést jó lenne a fiatalokkal kezdeni, hiszen ők nyelvi-ig is jobban megértik egymást, és a modern kommunikációs lehetőségekkel is jól tudnak élni. Örömmel nyugtázzuk: a korábban kijelölt öt-öt ifjúsági közösség közül több már felvette egymással a kapcsolatot. A jelenlévők részletesen szeretnének hallani egyházunk missziói és diakóniai munkájáról, különös tekintettel a cigányok közötti tevékenységünkről. Önálló jelentős számú – gyakran hátrányosan megkülönböztetett – dél-amerikai él; a két helyzet között talán van némi hasonlóság.

A második Wartburg: az egyetem

Az amerikai oktatási rendszerben a felsőoktatás első három évének színtere az úgynevezett college. Csupán néhány száz méterre a földszintes püspöki székháztól található az evangélikus egyház fenntartásában működő Wartburg College Waverlyben.

Neve alapján nem nehéz kitalálni, hogy ez az intézmény is német eredetű: *Wilhelm Löhe*, a missziói és diakóniai lelkületű lelkész 1852-ben küldte Amerikába azokat a tanárokat, akik a ma impozáns intézmény elődjét megalapították. A közel két-

A Wartburg College sportpályája Waverlyben

zaskor a fiúk és lányok – sok fekete és sárga van közöttük – hosszan átölelnek minket.

„Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!”

Újabb néhány óras autózás a kukoricatáblák között, és megérkezünk Decorahba. E kisváros evangélikus temploma ad otthont az ELCA „road showjának”. A chicagói központ számos egyházkerületbe küld előadókat, akik a helyi szervezőkkel összefogva elemzik az egyház előtt álló missziói és szociális feladatokat. A sorozat a *glocal* nevet viseli, amely a „globális” és a „lokális” szó összevonásából jött létre. Egy indiai előadó a klímaváltozásról, egy dél-amerikai származású lelkész a latin bevándorlók szembeni durvaságokról szól, majd egy misszionárius család mutatkozik be.

Míntha csak a *glocal* célkitűzését szemléltetné, egy asszony „jó napot” köszöntéssel lép hozzánk, majd – immár angolul – beszámol arról, hogy most érkezett vissza Sárszentlőrincről, és igazán példaértékűnek

kusságot alkotó másik nagy népcsoport, a norvégok alapították. Ez a skandináv háttér csak fokozza megrendülésünket, amely akkor lesz úrrá rajtunk, amikor értesülünk – éppen itt – a brutális oslói merényletekről. Az egyetemi campuson itt is helyet kapott egy méretes Luther-szobor, és ennek az intézménynek a fel-

ahonnan majd a gépünk indul. Ezért aztán Waverlyben egy szombat esti istentiszteleten veszünk részt.

A gyülekezet tagja az a ma már idősebb hölgy, aki 1979–80-ban társaiával együtt több mint egy éven át iszlám fanatikuskok túszja volt a teheráni amerikai nagykövetségen. Szavait jól megjegyzem, mert itthon tovább szeretném adni őket: hosszú fogsága alatt csak úgy tudta hitét és értelmét megőrizni, hogy emlékezetből mindennap hosszabb szakaszokat idézett fel magának a Szentírásból és Luther *Kis kátéjából*. Talán az életét mentette meg ez a biblia- és kátéismeret!

Az istentisztelet után búcsúvacsorára vár Mark és családja. Őszinte meglepetéssel és örömmel nyugtázzuk, hogy sárga faházuk homlokzatán a címeres magyar zászlót lengeti az iowai szél. Feleségével, *Beverley*vel így is ki akarják fejezni, hogy számukra milyen fontos a magyar kapcsolat.

Az este során az egyházkerület munkatársainak és a város több lelkészének körében nemcsak a néhány napos látogatás epizódjait idézzük fel, hanem terveket is szövünk a jövőre vonatkozóan. Mindannyian azt szeretnénk, ha jó testvérként találna egymásra a Magyarországi

Magyar zászló Mark püspöki titkár házában homlokzatán

készítik fel a nyári alkalmakra és a következő munkaévre. Kísérőnk, *Mark* személyes barátként öleli át szinte az összes fiatal, akik közül

Evangélikus Egyház és az Amerikai Evangélikus Egyház Északkelet-iowai Egyházkerülete.

■ FABINY TAMÁS

Egyházkerületi zászló

függ, hogy az amerikai diákok sokkal idősebbek: a hallgatók átlagos életkora itt harminchét év! Többen külmisziói szolgálatra készülnek, főleg Pápua Új-Guineával ápolnak kapcsolatokat. „Wartburg várának” tornyában értékes kiállítás őrzi e missziós tevékenység tárgyi emlékeit.

Püspöki találkozó Waverlyben

Másfél óras autótúrát után érkezünk az egyházkerület központjába, Waverlybe. Itt találkozunk *Steven Ullestad* püspökkel és zenetanár feleségével, *Ruth*tal. Ahogy néhány héttel ezelőtti

Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!

Mi leszel, ha nagy leszel?

► **Mesterségek a Bibliában** címmel rendezték meg a 15. országos evangélikus gyermektábort július 31. és augusztus 6. között Piliscsában. Idén egyházunk gyermek- és ifjúsági osztályának munkatársai új alapokra építkezve interaktív áhítatokat, sok játékos programot, kézműves-foglalkozást, bibliai vetélkedőt, korosztályonkénti csoportbeszélgetéseket szerveztek a több mint ötven – nyolc és tizenégy év közötti – résztvevőnek.

A napok témái bibliai foglalkozások köré csoportosultak, nevezetesen a pásztor-, halász-, magvető-, ács- és fazekasmesterség köré. Egy-egy nap szinte összes programja ezekre épült, még a kézműves-foglalkozások is, hiszen fával, bórrel, agyaggal és egyéb

pat Huszák Zsolt vezetésével, és – sok más foglalatosság mellett – így láthatnak bele a gyerekek a vakok minden napjaiba Hack János vakmissziós vezető segítségével.

A hét folyamán csatlakozott a táborozókhoz Róka Szabolcs mese-mondó is, királymeséjével ő vezette fel az utolsó nap témáját. Szombaton táborzáró istentisztelettel búcsúztak egymástól a résztvevők, közösen szolgálva énekkel, táncsal, zsolttárral, imádsággal.

Az egyik táborozó szavai szerint nem volt olyan, aki unatkozott volna a hét során. Az erdei kirándulás és a színes programok mellett a lelki épülés sem szorult háttérbe, sőt! Az áhítatokat és a csoportfoglalkozásokat mindennap bibliai vetélkedők követték, amelyek hozzásegítették a gyerekeket ahhoz, hogy játékosan körüljárják, miben is áll a pásztor, halász, magvető, ács, faze-

Közös éneklés a „sátorban”

természetes anyagokkal dolgoztak a gyerekek. Különösen nagy sikert aratott a kézműves mesterek segítségével végzett kosárfonás, amelyre a fiúk is szívesen vállalkoztak. Emellett

kas, király élete, és mit ír rólok a Biblia. A vetélkedőket nemegyszer a legkisebbek nyerték meg, ami hősiességnek számított, hiszen egyikük-másikuk még csak nemrég

Bibliai vetélkedő

népszerű volt a fafaragás, papírméretés, batikolás, agyagolás, nemezelés és a bórözés is.

A tábor vezetőjével, Pál Mariettával, illetve a lelki vezetővel, Lázárné

kezdte elsajátítani a betűvetés mesterségét.

A hét végére megteltek az üzenőfüzetek, újabb barátságok kötődtek, majd a szokásos búcsúzkodás

A kosárfonás rejtelméi

Skorka Katalin lelkésszel együtt tíz munkatárs dolgozott azon, hogy a tábor minden résztvevő épülésére váljék. Így alakult ki egy kis zenélő csa-

után mind a felnőttek, mind a gyerekek élményekkel gazdagon térhettek haza.

■ CHIKÁN KATALIN

Tüskevár a gyülekezeti teremben

Interjú Békés Tamás pesthidegkúti felügyelővel

► **„Inkább gyűjts gyertyát, mint hogy panaszkodj a sötétségre” – szól a jól ismert mondás. Békés Tamás, a pesthidegkúti evangélikus gyülekezet felügyelője ennek jegyében indította útjára tavaly a gyerekeknek szóló olvasótábort. A program a nyári szünetben keddenként várja az ifjúságot.**

– Nem merész ötlet a tanulásmen-tes hónapokban iskolásokot könyvolvasásra biztatni?

– Kétéves tapasztalatunk alapján bátran mondhatom, hogy nem. A családi nyaralások, a különféle táborok és a nagyszülőknél, rokonoknál töltött szünidő ellenére tavaly összesen harminc – öt és tizenhat év közötti – gyerek jött el, idén pedig összességében már tizenötven fordultak meg nálunk.

– Honnan eredt az ötlet, hogy műszaki végzettsége ellenére rendhagyó irodalmi órákat szervezzen iskolásoknak?

– A rossz tapasztalataim indítottak erre. Mindig elszomorít, amikor a fővárosban tömegközlekedem, és belehallgatom a fiatalok egymás közötti beszélgetéseibe. Nemcsak hogy szegényes a szókincsük, de még azt is csak a trágár kötőszavakkal együtt tudják használni – persze tisztelet a kivételnek! Akkor „telt be nálam a pohár”, amikor egy nap a villamoson két középiskolás korú fiú a mellettem lévő ülésen utazott, és az egyikük az előző napi moziélményét mesélte a másiknak nyomdafestéket nem tűrő kötőszavak különböző hangsúlyozásával. Akkor fogalmazódott meg bennem ennek a nyári olvasótábornak a gondolata.

Amikor elmeséltem a tervemet Fenyvesi Juditnak, gyülekezetünk tagjának, aki tanítónő, szívesen felajánlotta a segítségét. Tisztában vagyunk vele, hogy ez nem fogja megváltoztatni az általános, elkésztető helyzetet, de mi legalább megpróbálunk szerény lehetőségeinkhez mérten a saját környezetünkben elindítani egy folyamatot. Hiszek abban, hogy ha a gyerekek megszeretik az olvasást, az nemcsak a szókincsüknek, de gondolkodásuknak is jót tesz. Ezáltal pedig saját véleményük lesz a világról, így kevésbé fogadják el automatikusan másoknak a talán rájuk erőltetett nézeteit.

– A nyári szünet beköszöntétől szeptemberig tartó olvasótábornak a pesthidegkúti gyülekezeti terem ad otthont. Mennyire egyházi jellegűek az alkalmak?

– Evangélikus szervezőként felekezettől függetlenül, de keresztény szellemben hirdettük meg helyi, világi médiumokban is ezt a lehetőséget – jöttek is olyan gyerekek, akiknek nincs egyházi kötődésük.

Nem missziós táborról van szó, nem is a térítés a célunk. De mivel gyülekezeti teremben találkozunk, minden alkalmat egy rövid áhítattal kezdünk. Emellett persze a közösen olvasott művekkel az egyik legfőbb célunk – az olvasás megszerettetésén túl – a szeretetre nevelés. Mindez pedig arra mutat: szeretnénk, hogy az az értékrend, amelyet képviselünk, meghatározó legyen ezeknek a gyerekeknek az életében is.

– Mesélne röviden a táborról?

– Tavaly – épp a fent elmondottakból kiindulva – magyar írók művei közül válogattunk olyanokat, amelyek a szeretetről szóltak. Olvastunk például Móra Ferentől és Fekete Istvántól is.

Az idei esztendőnek tematikája is van: a természet és környezet. Ennek jegyében sokat foglalkoztunk Fekete István Tüskevár című regényével. Közösen olvastunk el részleteket, megbeszéltük a hallottakat, majd

zetben. Az egyik gyülekezeti tagunk jóvoltából a Duna Televízió székházában is járhattunk. Nemcsak a tévé uszodáját kaptuk meg egy órára, de a pancsolás után a stúdióba is bemehettünk, mi több, például a kamera-

Látogatás a Bélyegmúzeumban (jobbról a második Békés Tamás)

filmen megnéztük az adott jelenetet. Titokban abban reménykedtem, hogy a regény fog nekik jobban tetszeni, de nem így történt. Ezek a gyerekek már ahhoz a generációhoz tartoznak, amelynek egy tájleírás unalmas... A képi világ áll hozzájuk közelebb.

– Úgy tudom, egy „tüskevárás” vendéget is meghívtak júliusban.

– Nagy örömünkre eljött hozzánk a filmben Tutajost játszó Seregi Zoltán és felesége, Sereginé Székács Csilla, aki szentendrei gyülekezeti felügyelő. Sok részletet megtudtunk a forgatás kulisszatitkaiból – talán túl sokat is. Kicsit kiábrándító volt hallani, hogy az 1966-ban készült és a rákövetkező évben bemutatott filmet a Csepel-szigetnél forgatták...

– Keddenként reggel kilenctől délután ötig tart a tábor. Az egész nap az olvasás jegyében telik?

– Nem, nem is lehetne, mert elfáradnak a gyerekek. A „bátyus” ebéd

mozgatásokat is kipróbálhatták a gyerekek.

A következő alkalommal – épp az ön ajánlására, illetve az Evangelikus Életben megjelent interjú és összeállítás hatására – a Bélyegmúzeumba megyünk. De nem hagyhatjuk ki a Magyar Nemzeti Galériában megtekinthető Munkácsy-trilógiát sem, amelyet az Országos Széchényi Könyvtárban egy számunkra tartott másfél órás vezetés előz majd meg.

– Ez igen változatos és gazdag program!

– Akkor is igyekszünk Fenyvesi Judittal és segítőkkel, gyülekezetünk tanáraival, tanítóival – Erdélyi Kátával, Pósné Kukorelly Eszterrel és Dobóné Kiss Ildikóval – érdekesé tenni az alkalmakat, amikor Pesthidegkúton vagyunk. Nemcsak a kiválasztott irodalmi műveket olvassuk és beszéljük meg, hanem énekelünk, különféle nyelvi játékokat játszunk, és magunk is írunk darabokat, meséket. Közben pedig folyamatosan használjuk az értelmező és egyéb szótárakat, lexikonokat. Azt szeretnénk, ha ezekkel is közeli barátságban lennének a gyerekek.

– Az olvasótábor csak nyáron várja az érdeklődőket?

– Nem. A tanévben, a nagy ünnepek előtt Judit egy úgynevezett könyvfaló klubot szervez. Ide rendszerint vendéget hívunk. Kőszeghy Tamásné, Mária nyugdíjas igazgató, magyartanár például Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című művéből hozott

Az olvasótábor egyik tavalyi alkalmát a pesthidegkúti gyülekezeti teremben Fenyvesi Judit vezetésével

után – mindenki maga hozza az enivalóját – általában játszani szoktunk.

Nagy örömünkre idén ötvenezer forint támogatást kaptunk az önkormányzattól, így többször is lehetőségünk nyílt kirándulni. Elmentünk a Csodák Palotájába, megnéztük a kockásfülű nyúl tervezőjének, Richly Zsoltnak aállítását a Balassi Inté-

részleteket és hozzájuk kapcsolódó feladatokat. Ősszel járt nálunk Gáspár Ferenc író. De Schmidt Egon ornitológust, az EvÉlet gyermekoldalak egyik állandó szerzőjét is szeretnénk meghívni. Egyszerűen vannak terveink, reméljük, a fentről jövő segítséget is megkapjuk a megvalósításukhoz.

■ BODA ZSUZSA

Isten a határon?

Véletlenül került kezembe Gyurkovics Tibor Isten nem szerencsejátékos című, 1976-ban megjelent drámája, de nem tudok szabadulni az általa feltett kérdésektől. Bár a mű egy valóban megtörtént eseményt dolgoz föl, amely a maga korában – a hetvenes években – nagy vihart kavart, a róla készült dráma már eltávolodik a konkrét politikai áthallásoktól. Csak egy apró utalás található benne annak a kornak a szellemiségére, amikor is a főszereplő pap az őt és az egyházat körülvevő, központilag vezérelt hidegségre és idegenségre utal: a tragikus történetet sokan egyházellenes propaganda céljaira használják. Utólag, a lényegre tekintve ez azonban mellékszál.

A dráma két felvonása egy-egy kihallgatás: a vádlottal, Engelhart Simon katolikus pap tanárral beszélget a vizsgálóbíró. Először azért, mert egy, a pap által szervezett barlangtúrán rosszul lett és meghalt három gimnazista fiú, másodsor, fél év múltán pedig azért, mert a pap egy nyári tábor alkalmával csónakázni indult egy diáklánnyal, majd a lányt elsodorta a víz, és csak csodával határos módon menekült meg. A vád tehát gondatlanságból elkövetett emberölés, illetve veszélyeztetés. A kihallgatások célja ezeknek az eseményeknek a felgöngyölítése.

Illetve több ennél. A vizsgálóbíró ugyanis nemcsak a tényekre kérdez rá, hanem a mögöttük levő motivációkra és arra az életfelfogásra is, amely idáig vezetett – és szembeállítja vele a saját életfilozófiáját. Így lesz a szimpla kihallgatásból filozófiai eszmecsere, amely engem se hagy nyugodni.

Simon, a pap tanár szerint az embernek törekednie kell arra, hogy ön-

gyon is emberien, kétségbeesetten és esetlenül reagál. Hol van az a nagy bizalom a megtartó Istenben, amikor kiderül, Isten nem hagyja magát zsarolni, és nem véd meg, amikor magunkat és másokat bajba sodrunk?

A pap mentalitása, céljai nagyon szimpatikusak számomra. Hiszen lelkészként, sőt tanárként én is abban reménykedem, hogy sikerül az emberekkel megértetnem, az élet több az eledelnél, és Istenhez kötve olyasmire nyílhat meg a szemünk, amire korábban nem is gondoltunk. Szeretném önmagamot is ilyennek látni, a középszerbe bele nem nyugovó embernek. És titokban mindannyian ilyen tanárookra vágyunk: olyanokra, akik képesek lelkesíteni, felfelé vezetni bennünket. Ha őszintén visszatekintünk iskolai éveinkre, lehet, hogy sok kedves, szereteteli és szerethető tanárunk volt, de oly keveseknek adatik meg olyan tanár-egyéniség, akiért rajongani lehet, akiért az ember bármire képes lenne! Márpedig Simon ilyen, a fiatalokat lázba hozni képes tanár. (Ez talán az egyik bűne is: nem veszi észre a felelősséget, amely ezzel a rajongással együtt jár.)

De nemcsak a papnak van hitvallása az életről, hanem a vizsgálóbírónak is: ő nemcsak a maga fölé emelkedni tudó életet veszi számításba, hanem a gyengékét, a középszerűkét, a barlangtúrára alkalmatlanokét is. Teljes életet kellene élni, de ez csak akkor lehetséges, ha egyáltalán van élet. És Simon épp ezt nem érti: ha valaki meggyőződésének veszélyes oldalára hívja föl a figyelmét, a válasza a *nem tudom*.

Valószínűleg annak idején egyértelműbbnek látszott a kép: a magasba törő és a földhözragadt párharc-

FOTÓ: ARANYVERONIKA (SZABADSÁG FOTÓFÁLYAZAT)

REMÉNYIK SÁNDOR

A Bethesda partján

Vala pedig ott egy ember, ki harmincnyc esztendőfől fogva való betegségben fekszik vala. (Jn 5,5)

Harmincnyc esztendeig volt beteg... Harmincnyc év... ó, idő-rengeteg, Ó, csigalassan kúszó nappalok, Ó, végevárhatatlan éjjelek! Ó, zaj, mely őrjít, ó, csend, mely gyötör, Ó, tehetetlen kín, maró csömör, Ó, nagy alkalmak örökre múltása, Kis, édes percek tovasuhanása Hasztalanul, megfoghatatlanul, – Hiába termett datolyát a pálma S hajtott ki az olajfa vigaszul. Harmincnyc esztendeig volt beteg, Mindenki terhe, magának teher, – Harmincnyc ólomlábú év alatt A fátum mindent elcsérel-kever A lélekben, a mély műhely-homályban. Ez a szív kővé keményedhetett, Túlsordulhatott alázatosságban, Harmincnyc esztendeig volt beteg: Ha ártatlan volt, bűnössé lett tőle, Ha bűnös volt, kitisztult hófehérre, Ha volt önéret benne: ronggyá váltott, Ha volt szikla-dac: finom porrá mállott, Feküdt a tóparton, s a tóba nézett... A Tó, ez volt az egyetlen igézet. A Tó, a Bethesda, a gyógyulás: Leszállani szent, megszálott vízébe, Mikor rájön a nagy „háborodás”, Mikor rászáll az Isten angyala, Súlyos szárnyával sujtja a habot, S gyöngy-buborékként a titkos mélyből Fakadnak a megmentő balszamok. A Tó... közel volt, s mégis messze volt, Elérhetetlen, mint a csillagok. A többiek mégis csak lejutottak, Lejutottak a bénák, a vakok, Valaki vitte, támogatta őket, Hadd lépjenek a vízbe legelsőnek, S ki soká tűrt, sokáig vérezett, Egyszer mégis elsőnek érkezett. Csak ő, csak ő nem érkezett oda... Nem volt, ki támogassa, levigye, Talán oly súlyos volt, oly tehetetlen, Oly bűnös élő-halott teteme, Hogy ember-erő el nem bírta többé. Elmúlt megint a szent háborodás, A nagy alkalom, a boldog varázs, Elszállt megint az Isten angyala. A halott öröm utolsó leánya: A halványzöld fürtű tündér-remény, Az is a világ végére szökött. Éj lett, ragyogtak irgalmatlanul A csillagok a Bethesda fölött.

De másnap reggel Jézus arra jött.

FOTÓ: VÖLGYESSY-SZOMOR FANNI (SZABADSÁG FOTÓFÁLYAZAT)

magát legyőzve a lehető legtöbbet hozza ki magából, több legyen azoknál, akik a tévé előtt bambulva bele-törődnek saját középszerűségükbe. Ezért ad diákjainak lehetőséget többé válni: veszélyes vízi barlangtúrára viszi őket, rányitja a szemüket a teremtet világ csodáira, így áttételesen Istenre és az emberi teljesítőképesség hatáira. Egy ilyen kiránduláson történtek azonban az előre nem látható halálesetek.

A vizsgálóbíró viszont felteszi a kérdést: szabad-e ennyire közel engedni magunkat Istenhez, illetve szabad-e ennyire őreá bízunk magunkat? Mi van, ha a rá való hivatkozással valójában csak megkísértjük őt, ha a hitünkre hivatkozva valójában saját „oroszlantunkba” akarjuk őt társként bevonni? És mi van a gyengékkel, akik képtelenek az ilyen szintű Isten-ember kapcsolatra – ők a maradék, az egyéb, akikért nem kár? Ők a kötelező áldozat?

Ráadásul az is kiderül, hogy a pap a krízises helyzetekben – amikor rosszul lesznek a diákjai a föld alatt, amikor a leányt elsodorja víz – na-

ban a magasba törő elbukik, hiszen kísérlete mások halálával végződik, és megbűnhődik: börtönbe zárják. Én ma már óvatosabb vagyok: bár szimpátiám a felfelé mutató papé, a vizsgálóbíró igazságát sem tudom megtagadni, aki a *nem hősök*, a gyengék nevében emel vádat a szellemi elitet képviselő pap ellen. Kettejük harca bennem is folyik.

De bennem új kérdések is születnek. Valóban ez a két véglet van: az élet határainak feszegetése az egyik oldalon, illetve a tunya beletörődés a másikon? Nem lehet, hogy az Istenrel való találkozás a hétköznapi életben is megtörténhet? Csak a veszélyes barlangi bűvárokodásban jelenik meg a transzcendens, abban nem, ahogyan reggel a társunknak átnyújtjuk a kávé, vagy a gyerekeinknek reggelit készítünk? Vajon nem nagyobb kihívás-e életet adni másoknak, mint kipróbálni, mennyit bír el?

Lehet, hogy ez lenne a megoldás: az Istennel nem az élet határsávjában találkozni, hanem a közepén. Elvégre Isten az élők Istene.

■ HEGEDŰS ATTILA

HETI ÚTRAVALÓ

„Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei. A világosság gyümölcse ugyanis csupa jóság, igazság és egyenesség.” (Ef 5,8–9)

Szentháromság ünnepe után a 8. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi azt hirdetik, hogy Isten gyermekei a világosság gyümölcset teremve Krisztus szeretetével szeretnek, mert ezt a világ világossága kéri: „...ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeresétek egymást!” (Jn 13,34) Ó Isten, Atyja újjáteremtő szeretetének tanúja e világban. „Az Isten szeretet: és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten is őbenne.” (1Jn 4,16; LK) Kérjük, ő tegyen alkalmassá erre is: „Áldott Ūristen, segíts meg minket, a te nevednek dicsőségéért szabadíts meg minden gonosztól!” (GyLK 759) *„Ti vagytok a világ világossága. (...) Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsősékek a ti mennyei Atyátokat.”* (Mt 5,14-16) Csak ha Krisztus él bennünk, akkor tölthetjük be ezt a küldetésünket, teremve a világosság – heti igékben élénk tárt – „három az egyben” gyümölcset. Ennek érdekében fúj riadót az apostol ma is: *„Ébredj fel, aki alszol, támadj fel a haláltól, és felragyog neked a Krisztus.”* (Ef 5,14) Gyümölcseről lehet felismerni az élő fát; Jakab ezt tanítja: *„Mert ahogyan a test halott a lélek nélkül, ugyanúgy a hit is halott cselekedetek nélkül.”* (Jak 2,26) Luther ezt hirdeti: *„A hitlent semmiféle jó cselekedet nem üdvözíti. Az a bűn, amikor a szív elszakad Istentől, és többé nem benne bíz. Az embert pedig senki sem teheti jóvá, csak a hit egyedül.”* Pál kérdezi: *„...mi köze egymáshoz az igazságnak és a gonoszságnak, vagy mi köze van a világosságnak a sötétséghez (...) vagy milyen közösség van hívó és hitetlen között?”* – Ezért *„ne legyetek a hitetlenekkel felemás igében!”* (2Kor 6,14–15) Mindezek helyes megítéléséhez mennyei bölcsességre van szükségünk. *„A felülről való bölcsesség (...) jó gyümölcsökkel teljes,”* és *„az igazság gyümölcse békeséget teremtenek.”* (Jak 3,17-18) Légy örömmondó békekövet, hirdesd: a Szabadító elközelgett! Aki őt befogadta az életébe, annak testét-lelkét átjárja a világ világosságának fénye: *„...akkor olyan világos lesz az egész, mint amikor a lámpás megvilágít tégd a fényével.”* (Lk 11,36) Ó csak jó szólt és tett nyilvánosan, amit nem tudtak megcáfolni. Kihallgatásakor mégis *„az ott álló szolgálk közül az egyik arcul ütötte Jézust,”* de ő ezt kér(dez)te: *„Ha rosszat mondtam, bizonyítsd be, hogy rossz volt, ha pedig jót mondtam, miért ütst engem?”* (Jn 18,22-23) És tőlünk is ezt kéri: *„...higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek!”* (Jn 12,36) Pál fogságból írva kéri olvasóit: *„...hogy feddhetetlenek és romlatlanok legyetek, Isten hibátlan gyermekei az elfordult és elfajult nemzedékben, akik között ragyogtok, mint csillagok a világban, ha az élet igéjére figyeltek.”* (Fil 2,15–16) Ez a christianusok mindennapi missziója! „Jézus, éltem hű vezére, / Harcolok, benned remélve, / Míg kegyelmed erőt ad, / Míg elértem célokat.” (EÉ 391,1.3) – Világosságodat! ■ GARAI ANDRÁS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

A Biblia tájain járva

► Az alábbi térképen néhány helyszínt számmal jelöltünk meg. Meg tudjátok mondani, melyik eseményhez kötődnek a helyszínek? Válaszaitokat lapunk 26. oldalán ellenőrizhetitek.

► Évek óta hagyomány Fótton, hogy a kántortovábbképző tanfolyam – a gyakorlati programokat megelőzve – teológiai és egyházzenei témájú előadással kezdődik. Ez idén augusztus 21-én, vasárnap is így lesz. **Dr. Csepregi Zoltán egyetemi tanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének vezetője Énekeskönyvek és évszázadok címmel ad áttekintést arról, milyen hatással volt az énekeskönyvek szerkesztésére a teológiai gondolkodás változása, a különböző irányzatok befolyása. E sorok írója a száz éve, 1911-ben a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület kiadásában megjelent Keresztyén énekeskönyv bemutatására és értékelésére vállalkozik. Még aktuálisabbá teszi a megemlékezést az, hogy az énekeskönyv szerkesztője, Payr Sándor éppen százötven éve született. Az alábbi írás összefoglalja az Evangélikus Élet olvasói számára mindazokat az információkat, amelyek érthetővé teszik: mai önértékelésünk és továbblépésünk szempontjából is kiemelten fontos, hogy tudomást szerezzünk elődeink munkájáról, céljairól.**

A kiadójáról *Dunántúlinak* is nevezett énekeskönyv tartalmában és külső formában egyaránt jelentős haladás a közvetlen megelőző énekeskönyvekhez (kerületi, győri, régi csabai) képest, melyeknek verseit az egyik kritikus rímekbe szedett erkölcsi tanításoknak nevezte. Nagy jelentőségű, hogy a klasszikus énekek közül sok olyat felvett, amely a megelőzőkből hiányzott vagy elrontott alakban szerepelt.

Az új anyag összeállításánál már nagyon ügyeltek arra, hogy a közölt énekek formája is megfelelő legyen. A bizottsági munka zömét Payr Sándor, Sántha Károly és Zábrák Dé-

Énekeskönyv-centenáriumi

Keresztyén énekeskönyv, 1911

nes – költői tehetséggel is rendelkező – teológus végezte.

Az egész evangélikus, sőt keresztény énekkincsből válogató énekeskönyv természetszerűleg nem lehet szigorúan egységes, hiszen felöleli az ókeresztény hagyomány, a reformáció, az ortodoxia, a pietizmus, a racionalizmus, a liberalizmus és egyéb teológiai irányok gazdag tarkaságát. Bár a széthullás veszélyét Payr elkerüli, valamivel egységesebb lehetett volna a könyv, különösen az újabb anyagánál.

Az énekeskönyv szerkezete:
I. Dicséretes és könyörgések
II. Reggeli, déli és esti énekek
III. Az egyházi esztendő énekei
IV. Az egyház és a kegyelmi eszközök
V. A keresztyén hitélet
Egyes keresztyén erények
VI. Különböző alkalmi énekek
A család
Egyház és iskola
A haza és a nemzet
A természet
VII. A halál és az örök élet
Mulandóság és készület a halálra
Halotti és temetési énekek
Feltámadás, ítélet és örök élet

Az előttünk járók tevékenységének ismerete leginkább azért fontos, hogy egy új énekeskönyv szerkesztése folyamán lehetőség szerint elkerüljük az általuk elkövetett hibákat.

Az énekeskönyv alapos kutatója, Kiss János szerint (kéziratosszerű disszertációja, melynek alapján ez az írás is született: *A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület énekeskönyvei*, Sopron–Tapolca, 1950–52) például károsan érezte hatását az a szerkesztési elv, hogy ragaszkodtak a megelőző énekeskönyvekhez. Természetesen nem az volt a baj, hogy ismerték és használták ezeket, hanem hogy a

korábbi évszázadokban keletkezett énekeknek nem törekedtek az eredeti változat felkutatására. Így például a kiemelkedő jelentőségű 18. századi énekeskönyv, az *Új zengedező mennyi kar* erőteljes verseit csak elvétve vették figyelembe.

A szerkesztők minden igyekezetükkel azon voltak, hogy az énekek simán gördülő, könnyed versek legyenek. Ezt néha a tartalom rovására is érvényesítették. Különösen gyakran történt ez a régi magyar anyaggal kapcsolatban. Kétségtelen, hogy az új szövegekben jóval kevesebb a verstani hiba, de a simítás többnyire az énekek erejét vette el. Ezzel a dilemmával a mai szerkesztőknek is meg kell majd küzdeniük.

A reformáció, ortodoxia, pietizmus klasszikussá vált énekei közül százötvenhárom került bele az énekeskönyvbe. Jelentős mennyiség és nagy érték lenne, ha a magyar fordítások megfelelnek a forrásnak. Ez azonban sajnos csak a versek kisebb részére áll. A fordítások többségét csak néhány gondolat kapcsolja az eredetihez. Előfordul, hogy a versmértéket is átalakították az új dallamjelzések miatt.

Komoly szerkesztési hiba, hogy Sántha Károly túl sok, nem is mindig jó énekkel szerepel, kiszorítva ezáltal fontos régi énekeket. Ilyen nagy tömegű ének felvétele egy hatszáz éneket tartalmazó énekeskönyvbe még akkor is túlzás lenne, ha Sántha Paul Gerhardt nagyságú énekköltő volna.

A fejezeteket vizsgálva nyilvánvaló, hogy értékes csoportok után néha egészen gyengék következnek. (A dicséretes és könyörgések, a napszaki énekek csoportja, valamint az egyházi esztendő anyagának nagy ré-

sze például szép és értékes, a halál és örök élet csoportja viszont gyenge.)

Hosszú és kemény munka előzte meg az énekeskönyv megjelenését. Hogy mégis sok teológiai hiba csúszott bele, bizonyos mértékig érthető, mert ezen a téren a bizottság meglehetősen magára maradt. A próba-

fűzetekre érkezett kevés számú bírálat szinte kizárólag a külső formára szorított, a teológiai kérdések tisztázására nem került sor.

Az énekeskönyv nagy jelentőségét abban foglalhatjuk össze, hogy különböző racionális énekeskönyvek világából sokkal szélesebb látókörű világba vezette népjüket, megismertette régi értékeinkkel, egységesítette az éneklést, s mindezt zökkenőmentesen.

Komoly reformra szorult az egyházi éneklés zenei része is. A nehézséget először is az okozta, hogy az énekeskönyvek évszázadokon keresztül dallamközlés nélkül jelentek meg (a 18. század óta néhány fennmaradt koralkönyv szolgálhatott forrásul); a dallamok tehát lényegében úgy hagyományozódtak, mint a nép-

dalok: szájról szájra. Ennek következtében egyes énekeknek több változata is élt egymás mellett, más dallamok pedig a feledés homályába veszttek. A nótajelzések alapján sem volt egyszerű eligazodni.

A *Keresztyén énekeskönyv* szerkesztői hangsúlyozták a dallamközlés fontosságát. *Kapi Gyula* vezetésével, szakértők bevonásával egy albizottság dolgozott a dallamokon, melyeket nem az énekeskönyvben, hanem egy külön kiadott *Dallamos könyvszekében* közölték.

A fűzet beosztása dallamtípusonként történt: hetvennégy dallamtípust állapítottak meg. A párhuzamos dallamokat a sorszámokon belül a, b, c, d jelzéssel különböztették meg. Összesen százhat dallamot, valamint magyar párhuzamos dallamként tíz énekhez tizenegy dallamot közöltek (ez utóbbiak, melyek *Kapi Gyula* és *Kirchner Elek* szerzeményei, végül nem gyökereztek meg). Sajnálatos, hogy nem mindig sikerült megtalálni a legszerencsésebb dallamvariánst.

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy ez az énekeskönyv a maga korában mind a szövegek, mind a dallamkezelés szempontjából nagy előrelépésnek számított. Az élet józan rendje, hogy a következő generációk az elődök munkáját viszik tovább: megbecsülik a hagyományt, és megpróbálják megtalálni azt az értéket, amelyet ők építhetnek bele az évszázadok óta épülő falba. A Dunántúli énekeskönyv 1955-ben megjelent *Új része* (az úgynevezett hétszáz énekek), a most használatos, 1982-ben megjelent *Evangélikus énekeskönyv*, valamint a 2007-ben napvilágot látott *Gyülekezeti liturgikus könyv* mind ezt példázta. Ezt az építkezést kívánjuk folytatni a jövőben is.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

A szerző a főtí kántorképző zenei intézetének tudományos munkatársa

► A Győr-Mosoni Egyházmegyehez tartozó Mérges község a Rába folyó bal partján, egy patkó alakú kanyarulatban fekszik. A mára már csak maroknyi hívet számláló evangélikus gyülekezet régi álma valósult meg idén: egy sikeres pályázatnak köszönhetően szeptember 3-án kívül-belül megújult templomukért adhatnak hálát.

Az egykor avarok és római katonák által lakott helyre már a honfoglalás után magyarok települtek. A falu lakói korán a reformáció hívei lettek, anyagyülekezeté azonban csak 1634-ben alakultak. *II. József* türelmi rendelete után hamarosan küldöttséget menesztettek Bécsbe, templomépítés ügyében. A rendeletben megkívtant lélekszámnak ugyan csak a fele volt meg, az uralkodó mégis megadta a jogot a templom építésére.

Az egykor virágzó település még az 1940-es névtárban is kétszázhatvan evangélikussal szerepelt, de a háború utáni évtizedek elhibázott vidékpolitikája következtében ebből a községből is megindult a fiatalok városba vándorlása, ami a gyülekezet jelentős meggyengülését eredményezte. 1996-ban Mérgest Kisbábot hozták kapcsolatba mint leánygyülekezetet. A gyülekezet gyengülésének következményeként templomuk nagyon rossz állapotba került.

– A község lélekszáma mára száz fő alá csökkent – mondja *Kovács Jenő*, a mérgesi gyülekezet felügyelője. – Néhányan a fiatalabbak közül Győrben találtak maguknak munkát, egy-két ember pedig östermelőként

MÁR A TEMPLOMSZENTELÉSRE KÉSZÜLNEK

Egy maroknyi evangélikus nagy álma

a mezőgazdaságból él. Sajnos a tévesztés idején nagyon sokan elhagyták a falut, és a jobb boldogulás reményében városba költöztek. Ezt az elvándorlást gyülekezetünk is megérezte, hiszen hatvanöt-hetven evangélikus maradt csak a községben. Az egykori anyagyülekezet filiái sem dicsekedhetnek nagy lélekszámmal: Rábamentőhályon negyvenöt, Bodonhelyen pedig mindössze harminc evangélikus van. Sajnos a templom állapota is mutatta a gyülekezet gyengülését.

A gyülekezet meggyengülése ellenére a templom megújítása mégsem várható sokáig, mert, ahogy a felügyelő mondja, nemcsak az épület külseje mutatott gyalázatos képet, hanem a földem is elkorhad már, és a mennyezet is megrogyott, szinte életveszélyessé vált az épület. *Kardos Zsuzsanna* gyülekezeti munkatárs, aki a közeli Mórchidáról gondozta a mérgesi gyülekezetet, vállalta a templomrenoválás előkészítését és lebonyolítását.

– 1996 januárja óta járok át Mérgesre – idézi fel *Kardos Zsuzsanna*. – Az akkori gondnok, *Dombi Sanyi* bácsi az elsők között említette, hogy ráférne a templomra egy kis felújítás alulról is, felülről is. Vizesedtek és salétromosak voltak a falak, sötétzöld penész fedte őket. Anyagi erőforrás csak nagyon korlátozott mértékben állt rendelkezésre, nagy felújításban nem gondolkothattunk. Csupán ki-

sebb javításokra volt lehetőség, de ilyet minden évben csináltunk. Hol a vakolatot javítottuk, hol a szentélyrészt festettük át, hogy legalább a penészfoltok eltűnjenek. Ezekkel a kis

FOTÓ: KARDOS ZSUZSANNA

javításokkal viszont soha nem tudtuk felvenni a versenyt a templom állagának romlásával. Éveken át szelmalomharcot folytattunk.

A kilátástalan helyzet akkor változott meg, amikor egy felmérő ívet kapott minden lelkes, hogy jelöljék meg, milyen felújítási munkálatokat szeretnének a következő néhány évben elvégezni. Erre *Kardos Zsuzsanna* így emlékezett:

– Rögtön arra gondoltam, hogy ez egy nagyszerű lehetőség a mérgesiek számára. Álmodjunk egy nagyot, és próbáljuk meg ilyen módon helyrehozni a templomot. Nagy volt az örömünk, amikor 2009 novemberében megkaptuk a határozatot arról, hogy a projekt huszonötmillió forint

vissza nem térítendő támogatást nyert. Ez gyakorlatilag százszázalékos támogatást jelentett. További egy év ment el az előkészítő munkákra, ám ezalatt a templom állaga tovább romlott. Olyan plusz költségek adódtak, amelyekkel a pályázat benyújtásakor még nem számolhattunk.

Hála Istennek, sikerült olyan kivitelezőt találni, aki mindenben partner volt, sőt jó ötletekkel még segítette is a munkát, hogy lehetőség szerint ne lépjük túl a költségkeretet. A munkálatok idén márciusban kezdődtek, a befejezési határidő augusztus 31-e, a munka a vége felé tart már. Az állványokat körben elbontották, így egy kis „ékszerdobozként”, már teljes szépségében mutatja magát Isten háza, amely a település ékessége lett. Nem látjuk akadályát annak, hogy szeptember 3-án hálaadó istentiszteleten legyen felszentelve a gyönyörűvé varázsolt templom.

Bár a költségeket teljesen fedezi a pályázaton nyert pénz, azért a gyülekezet tagjai sem ültek ölbe tett kézzel.

– Az előre nem várt költségekre gondolva gyűjtést indítottunk Mérgesen és a hozzá tartozó községekben – mondja *Kovács Pirooska* pénztáros.

– Az adományok nagysága mutatja, hogy mindenki magáénak érezte ezt a felújítást. Mintegy négyszázezer forintot tudtunk így összegyűjteni. Az önkormányzatok is a zsebükbe nyúltak, és a hívek számarányában nyújtottak rendez évi támogatáson túl ajánlottak fel pénzt a munkálatok sikeres befejezéséhez.

Kovács Jenő felügyelő sokszor jött el a templomhoz, hogy ellenőrizze a munkálatok menetét. Most már optimistán várja a felújítás végét és a templomszentelési ünnepet.

– Amint elvonulnak a munkások, a templomtakarítás következik, ami nagy feladat. A templomot ugyanis belülről is teljesen felújították. Mindent ki kellett hordani, a templompadokat ki kellett a helyükről emelni, gyakorlatilag csak az épület puszta falai álltak, és bentről a csillag eget lehetett látni. A törmelék, a por mindent beborított. Igaz, hogy a kivitelező kitarított maga után, a használatbavétel előtti takarításra azonban így is szükség van. Gyülekezetünk gondnoka, *Kutasné Szabó Pirooska* már szépen összeszedte a gyülekezet asszonyait, akik „ugrásra készen” várják, hogy elkezdhesék a munkát.

Készülünk az ünnepségre és az azt követő szeretetvendégségre is. Szeretnénk, ha emlékezetes és szép ünneper adhatnánk hálát a jó Istennek ezért a felújításért. Abban pedig csak reménykedem, hogy ennek a maroknyi evangélikusnak a megvalósult nagy álma – a templom teljes külső és belső megújulása – magával hozza a gyülekezeti élet megújulását is.

■ KISS MIKLÓS

Az egyházi temetők jogállása

▶ **A végtisztességet a kereszténység korai időszakában még alig gyakorolták, az egyszerű halandót jeltelen sírba temették. A kereszténység ugyan nem fogadta el azokat a babonákat, amelyek a halottak el nem temetéséhez fűződtek, azonban a betegek és haldoklók gondozásával, a földi lét végéleg kapcsolatos lelkeszi utasítások csak a 14. században alakultak ki a lelkipásztori gyűjteményekből. Az európai polgár csak a 14. században jutott el odáig, hogy sírkő és sírfelirat emlékeztessen rá.**

A kultusszal kapcsolatban álló szent helyek – res sacrae – már a kereszténység előtti időkben léteztek, ám csak a 17. századtól vált általánossá az egyházi temetkezés. Ennek hátterében az állt, hogy a gyászolók vigasztalása az egyház kötelessége volt; másrészt mivel a halált egy új élet küszöbének tekintették, a temetést jó alkalomnak tartották Isten dicsőségének a magasztalására.

Először *Napoleon* alatt, a francia törvényhozás hatására, a Rajna partján jelentek meg a vallási közösségek kezébe került temetők. Kezdetben a temetőkkel együtt a temetkezés ügye teljesen az egyházra tartozott, a temetkezés helyéről is az egyház gondoskodott. A templom vagy a templom udvara (cimiterium), esetleg a templom alatti padozat vagy a templom fala szolgált az előkelők számára temetkezési helyül, a polgárok pedig a templomkertbe kerültek. Csak *Mária Terézia* rendelte el a temetők lakott területen kívülre helyezését, azonban ezek is szent helyeknek voltak tekintendők, és meg is szentelték őket.

Az egyház nemcsak a temetés szertartásának a rendjét szabta meg,

Hogy a temető fenntartója mennyiben kötelezhető a más felekezeti temetési szertartás vagy esetleg világi temetés túsérésére, azt jogszabály nem szabályozza. Ennek oka talán az, hogy a gyakorlat messzemenően toleráns. A kérdésnek akkor lehet jelentősége, ha a település egyetlen temetője egyházi temető, vagy akkor, ha más vallású hozzátartozó temetéséről van szó. Ennek a kérdésnek a szabályozását nyilván az egyházi temetőkre vonatkozó szabályzatban kell rendezni.

A temető létesítésének és fenntartásának jogát a katolikusoknál az 1983. évi *Codex Iuris Canonici* szabályozza: „Ahol lehetséges, legyenek az egyháznak saját temetői vagy legalább a világi temetőkben az elhunyt híveknek szánt részek; mindezeket szabályszerűen meg kell áldani.” „A plébániáknak és szerzetes intézményeknek lehet saját temetőjük. Más jogi személyeknek vagy családoknak is lehet külön temetőjük vagy temetkezési helyük, melyet a helyi ordinárius megítélése szerint áldjanak meg.” „Templomban ne temessenek el holttesteket, kivéve, ha a római pápa vagy saját templomban a bíborosok vagy megyéspüspökök, illetve ki-

hanem a temetéssel kapcsolatos egyes intézkedéseket is, például a harangzás tilalmát vagy a temetőn kívüli, a „temető árkában” végzendő temetést, amelyet büntettként alkalmazott.

A kezelőjüket tekintve a temetőknek három fajtája alakult ki: a köztemető, amelyet politikai közösség vagy nem egyházi szerv tart fenn; a felekezeti temető, amely egyedüli temetőként működik; illetve az olyan felekezeti temető, ahol köztemető is van, vagyis ahová vallásától függetlenül bárki temethető.

A régebbi egyházi irodalom a temetkezés ügyét vegyes ügynek (res mixtae) tekintette, minthogy ennek a kérdésnek rendezésére egyformán jogosult volt az államhatalom és az egyház. Vitatott kérdés volt azonban, hogy a temetkezés kizárólagosan állami kompetenciába tartozik-e, avagy kizárólagosan egyházi feladatnak tekinthető továbbra is. Ez esetben az a kérdés is felmerült az egyházi irodalomban, hogy a felekezeti temetők saját jogon léteznek-e vagy pedig az államtól levezetett hatáskörben. A német egyházjogászok közül *Rudolf Smeind*, *Siegfried Grundman* és *Axel Freiherr von Campenhausen* azt az álláspontot képviselik, hogy az egyházak temetőiket saját jogán tartják fenn és kezelik. Nyilvánvaló, hogy a vallásszabadság jogából vezethető le az egyházak temető-fenntartási joga is.

érdemesült megyéspüspökök temetéséről van szó.”

Az a megállapítás, mely szerint az egyházi temetőkkel kapcsolatos kérdések az egyház belső ügyének tekinthetők, megtalálhatók az egyházi temetőket érintő szabályzatokban.

Az egyház természetesen nemcsak saját ügyeként szabályozza a liturgikus könyvben a temetkezés lefolyását, megállapítván róla, hogy az a szertartás cselekedete, hanem az egyház tagjaiként gondoskodni kell a gyülekezeti elhaltak temetkezési lehetőségeiről is.

Összefügg a temetőkkel a sírrongálás kérdése is. Az a személy, aki az egyházi temetőkben „sír, síremléket, vallási tisztelet tárgyát, vallási szertartás végzésére szolgáló tárgyat rongál meg, illetve ilyen tárgyat semmisít meg, büntetendő cselekményt követ el” (*Schanda Balázs: Magyar állami egyházjog*, Szent István Társulat, Budapest, 2003, 255. o.), amely a miniszteri indoklás szerint súlyosabb büntetést igényel, mert az ilyen tárgyak a vagyoni értéken túl egyéb értéket is hordoznak.

A halottak eltemetésével kapcsolatos egyházi szempontok mellett állami részről közegészségügyi szempontok is figyelembe veendőek, amelyekre tekintettel országos törvények egész sora szabályozza a temetkezés rendjét. Ezek ismertetése azonban meghaladja ezen írás kereteit.

■ DR. BOLERATZKY LÓRÁND

Jeles evangélikus prédikátorok síremlékei Révkomáromban

A Komárom kultúrtörténete iránt érdeklődők figyelmét igyekezem felhívni a révkomáromi evangélikus temetőben található két egykori jeles prédikátor síremlékére.

A mára maroknyivá apadt – egykor több mint hatszáz hívet számláló! – evangélikus magyarság temetőjének nagyobbik felét az 1970-es évek első felében, a pozsonyi műút felüljárójának építésekor kisajátították, sírjainak egy részét exhumálták, és jórészt a szomszédos református teme-

1798 között építették fel kőtemplomukat, amelynek alapkövét 1795. június 24-én, Keresztelő János napján alsózopori *Nagy Pál* prédikátor tette le, felszentelésére pedig 1798. január 14-én került sor ünnepélyes keretek között. (E templomszentelés kétszázadik évfordulóját 1998-ban ünnepelték a helyi lutheránusok, többek között *D. Szévik Imre* és *Július Filo* elnök-püspökök részvételével.) Végül a torony és a harangok *id. Jánossy Lajos* lelkipásztor kezdeményezésére 1899 végére készültek el, és december 17-én szentelték fel őket.

Alsózopori *Nagy Pált* (1761–1845), a nagygyőri evangélikus gimnázium akkori rektorát és professzorát 1793. december 6-án „nagy ünnepélyességgel” iktatták hivatalába. Ötvenkét esztendőn keresztül volt e közösség lelkipásztora, nevéhez fűződik többek között a templom felépítése és a munkálatok megszervezése egy nehéz, gondokkal teli időszakban: „...élesztője és buzdítója voltam a templom építésnek, szerencsésnek tartom

A révkomáromi evangélikus templom

többe helyezték át (így e sorok írójának családi sírkertjéé is).

Az evangélikus temetőt annak idején, 1905. november 17-én a református egyházzal folytatott hosszú jogviták után a Magyar Királyi Kúria 8946/1903. sz. ítélete alapján vette kizárólagos birtokába az ágostai hitvallású evangélikus egyház. Ezután lerakták határköveit, elkerítették, vaskapuvall látták el, sírásó-lakást és halottsházat-ravatalozót építettek (a régi, felújított templom egyes elemeinek felhasználásával), amely a mai napig is áll, azonban már hosszú évtizedek óta nem használják. Ekkor került a temetőbe a feliratos talapzaton álló eredeti templomi vaskereszt.

A komáromi evangélikusok sok viszontagságos évtized után 1795–

magam, hogy mindez az én prédikátorságom idején történt” – írta. Ne ki köszönhetjük továbbá a révkomáromi gyülekezet „históriájának rövid ábrázolását három szakaszban”, amely hű és egyben pótolhatatlan krónikája az egyház történetének (1806).

Az idős lelkész 1845-ben hunyt el, s az ugyanez évi augusztus 11-i közgyűlés jegyzőkönyve arról tudósít, hogy „a temetésre *Molnár Gábor* száki és *Karsay Sándor* téthi lelkész urak hívatnak meg, a temetés szerdán délután 3 órakor lesz”.

Síremlékét az utóbbi évtizedekben lelkes egyháztagok gondozták, pár éve viszont a mára nagyjából szlovák ajkú evangélikus egyházközség a hajdani lelkész hamvait a temető egy elhanyagolt parcellájából

exhumáltatta, és síremlékét az egykori ravatalozó épülete mellett állította fel.

Utóda az öt búcsúztató egyik lelkész, *Molnár Gábor* (1801–1874) lett, aki szintén haláláig, huszonkilenc éven keresztül szolgálta híuen

A templom eredeti vaskeresztje a temetőben

gyülekezetét. Érdekesként említjük meg, hogy ő a sokak által főleg braziliai útirajzairól ismert író, gyűjtő, kutató, *Molnár Gábor* dédapja. Ő 1975-ben egy író-olvasó találkozó alkalmával édesapámmal, néhai *id. Trugly Sándor* másodfelügyelővel látogatott el dédapja síremlékéhez.

A temetőben található még *Greifenstein István* (1854–1911) evangélikus lelkész síremléke is, az ő életére és munkásságára e sorok írója nem talált utalást.

Sajnos e régi sírkövek feliratai mára már nehezen olvashatók... de szinte mindig van rajtuk virág. Ez azt is jelzi egyben, hogy mind a mai napig – nemzeti hovatarozástól függetlenül – tisztelet övezi a magyar evangélikusság e két kiváló, elhivatott képviselőjét. Napjainkban a kis magyar evangélikus gyülekezet gondozását – immár több mint egy évtizede – *Ilhász Beatrix* dél-komáromi lelkész látja el, havonta egy-egy istentisztelet alkalmával.

■ DR. TRUGLY SÁNDOR

Az egykori ravatalozó épülete

Megyer Lajos emlékezete

(Miskolc, 1911. augusztus 18. – Érd, 2008. augusztus 14.)

Születésének századik évfordulójához közeledve *Megyer Lajos* evangélikus lelkész alakja úgy él emlékezetemben, amint feleségével, *Benyhe Vilmával* motorkerékpáron mennek a szórványba Isten igéjét hirdetni. Visszaemlékezéseiben beszél arról, hogy életét alapvetően formálta az evangélium rövid foglalata (Jn 3,16): Isten végtelen szeretete Jézus Krisztus által minket és minden embert meg akar menteni, meg akar tartani az élet útján, és végül meg akar ajándékozni az örök élettel (Jel 21,1–7). Ez a reménység erősítette, és keresztjeit ezért volt képes hordozni.

1936-ban került Nyíregyházára, a dél-szabolcsi miszióba, és mindjárt templomok építésének gondja nehezedett a vállára. Az építkezések eredményességét Isten csodájának tartotta: „Az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemünkben.” (Zsolt 118,23)

A templomépítő lelkész tisztában van azzal, hogy a munka nem az épület megvalósításával kezdődik, hanem az „élő kövek” beépülésével (1Pt 2,5), s a Lélek által ez tulajdonképpen az Isten hajléka (Ef 2,22). A templom-építő lelkész megtanulja, hogy teljesen Istenre kell hagyatkozni. Egy ünnepi megemlékezésben Megyer Lajos maga fogalmazott úgy, hogy „Isten mozgósított”.

1938-ban, virágvasárnap tették le a nyírszőlősi és a kálmánházi templom alapkövét. Nyírszőlősen minden munkálatot, szervezést és az anyagiakat Megyer Lajos tartotta kézben, Kálmánházán pedig *Tarján Béla* lelkész irányította a munkát. A tanyákon és egyéb szórványokban az istentiszteleti offertórium az építkezés céljaira ment, de a nyíregyházi gyülekezet is perselyezett a templomok felépítésének támogatására.

A gyűjtés átlépte az egyházmegye határát, majd kiterjedt az ország evangélikus gyülekezeteire is. A lelkész – adományokat gyűjtve – hatalmas igehirdetői körutat tett, száz-tíz gyülekezetben prédikált. Egyik alkalommal a Duna túloldalára kellett átjutnia rövid időn belül. Hídon csak nagy kerülővel érhetne volna el a túlsáron lévő gyülekezetet. A fagyos téli idő megenyhült, ezért a jégre menni nem volt biztonságos. Megyer Lajos meg tudta nyerni a révést, hogy mégis segítsen neki átvérgetni a Duna jegén az átellenes településre. Mikor végre átértek, már nem találtak senkit a templom-

ban, de másnapra, vasárnapra elterjedt a híre a kockázatos vállalkozásnak, s a templom megtelt adakozó hívekkel.

Az otthoni gyülekezet tagjai, felügyelője, presbiterei és sokan, akik szívükön viselték az építkezést, lelkészükkel együtt végezték a különböző munkákat, vettek részt a gyülekezeti ünnepi szolgálatokban.

se kezdődött meg. Miként a nyírszőlősi és a kálmánházi, a borbányait is *Sándy Gyula* műegyetemi tanár tervezte. Ez az épület volt az építés ötvenedik – egyben utolsó – megvalósult evangélikus temploma.

A kivitelezést *Balczár István* építész vállalta, a szakmunka az ő felajánlása volt, a segéd munkát a gyülekezet tagjai adták. A háború azonban megakadályozta az építkezés befejezését, az utána kibontakozó új államrend pedig ugyancsak sok vonatkozásban gátolta a megvalósítást.

Am a templomépítő lelkész ilyen körülmények között is Istenre hagyatkozik. Borbányán 1951. szeptember 2-án szentelték fel a templomot. A gyülekezet körpecsétjén nem hiába áll az ige (Mk 9,23): „Minden lehetséges annak, aki hisz.”

1948-ban, amikor az evangélikus iskolákat is államosították, Nyíregyházán az Árok utcai iskolát átépítették templommá. Megyer Lajos ezekben a munkálatokban is részt vett.

A gyülekezet hálásan emlékezik lelkészi szolgálatára. A szeretet nyilvánult meg abban is, amikor az épít-

MEGYER LAJOS

Sok mindenem mentem által!

Sok mindenem mentem által,
De helyemen én megálltam!
Nem magamtól, de ő Tőle
Jutottam mindig előre.

Eleinte nem gondoltam,
Hogy nekem is hú Uram van,
De lassanként megtanultam,
És így én el nem vadultam.

Megtanultam, hogy van Isten:
Rajta kívül senki sincsen –
Aki énvelem törődne,
S készítgetne a jövőre.

De Ő, aki megteremtett,
Észrevétlen kezébe vett...
Óvott, védett és vezetett...
S magaslatoakra helyezett.

Sok mindent engedett látni!
S nem engedett elkészálni.
Kinyitotta a szememet,
És engemet így vezetett...

Megtudtam, hogy mi az élet,
Ember küzdhet és remélhet...
De csak egy módon boldogul,
És akkor meg nem bolondul.

Ez az egy mód: Istent félni...
Benne hinni és remélni...
Észrevenni drága kezét...
Melyet Ő maga nyújt feléd.

Észrevettem, s elfogadtam...
S magam a kezébe adtam.
Így lehettem én is boldog,
S tudom: hogy ez a fő dolog!

A nyírszőlősi templomot 1940-ben a reformáció ünnepén szentelték fel. Kálmánházán a lelkészt tábori lelkészi szolgálatra hívták be, ezért itt is Megyer Lajos vezetésével fejezték be a templomépítést. Az épület felszentelésére 1942-ben került sor.

Alig jutottak túl az építkezéseken, újabb templom építésének tervezé-

kezések idején a sok küzdelemben erősítették, az ifjúság pedig látványosan melléállt, és abban is, hogy amikor *Zala Szalay Pál* festőművész freskókat készített a templomokban, a borbányai oltártér freskóján a lelkész házaspár gyermekeit örökítette meg.

■ RÖZSE ISTVÁN lelkész írása alapján

In memoriam Ponicsán Imre

(1917–1991)

► Húsz év telt el azóta, hogy 1991. augusztus 24-én az Úristen hű szolgájának, *Ponicsán Imrének* szíve utolsót dobant. Kiskőrös történetének eddig egyetlen lelkésze, aki lelkészé avatásától nyugdíjazásáig – sőt azt követően is, a haláláig – az evangélikus gyülekezetet szolgálta.

A *Kiskőrösért* posztumusz díj átadásakor, 1991. október 23-án így emlékeztek meg róla: „Ponicsán Imrét *Raffay Sándor* püspök szentelte lelkésszé 1940-ben Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. 1940. október 6-án került Kiskőrösre, és mint segédlelkész kezdte meg egyházi szolgálatát. Nem idegen helyre jött, hiszen innen származtak az anyai nagyszülők, sőt dédnagyapja, *Rakassányi József* is Kiskőrös főjegyzője volt már.

A fiatal segédlelkész szinte az első pillanattól kezdve elfogadtatta magát a kiskőrösiekkel. A hívek eltökélt ragaszkodását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a maguk verbuválta küldöttség azzal a kéréssel fordult a püspöki hivatalhoz, hogy Ponicsán Imrének ne kelljen az előírt három évet segédlelkészként letölteni, szerették volna őt mielőbb beiktatott lelkészükknek tudni. A hívek kérése meghallgatásra talált: *Raffay Sándor* püspök úr engedélyével 1943. február 7-én Kiskőrös lelkészévé iktatták be Ponicsán Imrét.

1944. február 7-én kötött házasságot *Sziráczy Katalin* tanítónővel. Pár hónappal később, júniusban kézhez kapta a katonai behívóját. Zentán kellett jelentkeznie, majd mint táborigazgató

Szívégye volt az imaház építésének, de még inkább az volt az erdőtelki templom sorsa, amelynek tervezéséről, az építkezés engedélyezéséről az Állami Egyházügyi Hivatal hallani sem akart, de Ponicsán Imre – latba vetve személyes kapcsolatait is – addig dolgozott az ügy érdekében, míg álma megvalósulhatott.

Figyelemmel kísérte, két keze munkájával segítette a jelenlegi lelkészlakások felépítését, pedig már nyugdíjazása előtt állt, saját háza készen várta, ráadásul szívpanaszai is egyre erősödtek.

Ötvenhárom évi szolgálata során beépült sok-sok család életébe. A kezdetől vezetett lelkészi naplója alapján pontosan felidézhető, melyik családnak milyen egyházi szertartáson a Biblia melyik igéje szerint prédikált.

Szolgálatkészségének szép példája az a fiatalkori tette, amit egy úri házból szolgáló, súlyos beteg, idős asszonyért tett, aki borsodót óhajtott enni, mert úgy vélte, attól meggyógyulna. A Ponicsán házaspár hazament; elkészítették a sodót, és visszavitték a tanyára. Így teljesült a beteg utolsó kívánsága.

Kapcsolatai rendkívül széles körűek voltak. Ennek igazolására csak fel kell lapozni azokat az emlékkönyveket, amelyek a különféle egyházi, társadalmi, családi események résztvevőinek bejegyzéseit őrzik.”

***

Mégis családunk számára hagyta hátra a legszebb emlékkönyvet, amelynek címe: *Szeretet*. Minden egyes lap szélén, szinte láthatatlanul ott van nagyapa kézzel írott halk imája: „Deo volente! Ha Isten akarja, és élünk!”

Ponicsán Imre két fiával (balra Péter, jobbra Imre) konfirmációjuk után, 1954-ben

kész frontszolgálatra került. Levélben küldött prédikációin keresztül még innen is ápolta híveinek életét – nemcsak Kiskőrösön, hanem a szórványgyülekezetekben élőkét is. A Szovjetunióban, az Oka folyó mellett esett fogságba, majd onnan 1946. október 16-án tért haza.

Négy gyermeket és nyolc unokát nevelt fel, akiknek életében ő Isten ajándéka volt.

1983-ban került sor a nyugdíjazására, de lelkészi munkáját nem hagyta abba: vasárnapról vasárnapra szolgált főleg vidéken, de Kiskőrösön is. S hogy milyen lelkész, milyen ember volt? Fáradhatatlan! Csak néhány »morzsa« ennek megvilágítására.

Hisszük és tudjuk, hogy nagyapa szeretete Istenünk akaratából nemcsak nagymama, hanem gyermekei, kilenc unokája és nyolc dédunokája szívében is tovább él. Hiszen ő velünk van még húsz év távolából is! Akárhányszor elmeséljük a történeteit és életét, megemlékezünk róla, hogy ki volt és mit tett, mintha újból és újból leülne melénk, és velünk együtt írná tovább az emlékkönyvünk lapjait. Olyan, mintha Istenünk igéjével tanítana továbbra is bennünket: „Senkinek se tartozatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek...” (Róm 13,8)

■ PONICSÁN KATALIN és PONICSÁN ERZSÉBET, a lelkész unokái

GYÁSZHÍR

„Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit!” (Zsolt 118,17)

Megdöbben, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy *Vető Béla* evangélikus lelkész, az Evangélikus Országos Levéltár nyugalmazott igazgatója augusztus 4-én, 84 éves korában lehajtotta fejét a kegyelmes Isten ölébe. Augusztus 12-én, pénteken délután 2 órakor helyezzük el nyugvóhelyére a veszprémi Alsóvárosi temetőben.

Gyászolják: felesége, gyermekei, menyei, unokái, unokatestvérei családjukkal együtt, távolabbi rokonok; lelkésztársai, volt munkatársai, lelképásztorolt gyülekezetek tagjai; szomszédok, barátok, ismerősök és mindazok, akik ismerték és szerették.

GYÁSZHÍR

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy életének 83. évében elhunyt *id. Gombos Lajos* aranykoszorús harangöntőmester. Egy szerető férjet, apát, nagyapát és dédapát búcsúztatunk augusztus 11-én 12 órakor a rákoskeresztúri temetőben.

„Kis harang az én harangom, ám ha rája rezonálna / minden szív és összekongna: úgy megnőne szózatom, / mint a végítélet holtat létre keltő harsonája...” (Mécés László)

A Gombos család nevében fia, Miklós

Levélcím: özv. Gombos Lajosné, 1135 Budapest, Jász u. 60/b

A bociautó

Borsi lányunk másfél éves volt, kis kombidresszes, pörgő szoknyás lányka, amikor megjelent a faluban a kisbusz. Először az oldalát díszítő képekre figyeltünk fel, „hm, milyen helyes...” Aztán egy nap felharsant a jellegzetes hang: „Boci, boci tarka...” Nem tudtuk, honnan jön, de a kicsit nem is érdekelte a hang forrása, csak örült neki, és azonnal táncra perdült. A zene egyre erősebb lett, a kerítéshez seregettünk mind, és csodálkozva néztük, hogy közeledik az a valami. Neve is lett rögtön. Ő lett a „bociautó”. A sofőr barátságosan integetett, én meg mosolyogva állapítottam meg, hogy most már ilyen is van a faluban.

A sok mozgó gázpalackárus után lett egy tejárusunk is. Nem is baj. Igaz, mi nem szeretjük a tejet: a gyerekek sem igen isszák, én meg pláne nem, de azért jó, hogy van ez a lehetőség annak, akinek kell.

Aztán teltek a napok, hetek, a bociautó kétnaponta járt, mindig öt és hat között jött. Beépült a napirendünkbe: zene, Borsi tánca, a sofőr integetése minden kedden, csütörtökön, szombaton.

Egy idő után a gyerekek nyúzni kezdtek:

– Anya, vegyél nekünk tejet!

– Dehogyan veszek! Nem szeretitek.

Még a boltit sem isszátok meg, ez pedig sokkal sűrűbb, biztosan a macska tájában végezné. Kaptok joghurtot, sajtot, amit szerettek. Csak azért nem veszünk meg valamit, mert aranyos autó árulja! Végeztünk.

De a „nyúzás” nem maradt abba. Feladtam. Jó, vegyünk egy liter boci-

autós tejet. Legalább utána csend lesz.

A fehér folyadék illatos és habos volt az üvegen, amikor pár percre le tettük, a tetején láthatóvá vált a jó ujjnyi tejszín.

– Nézzétek csak, ez igazi tej! Ott a zsíros fenn!

A lurkók kicsit tátották a szájukat illedelmesen, aztán fölhabzolták az egészet. Kicsit izgultam, nem lesz-e bajuk tőle, hiszen föl se forraltam nekik, úgy meglepett ez a nagy buzgalom, amivel rávetették magukat az eddig körbefintorgott tejre. De nem. Mindenki elégedetten játszott tovább.

És ettől kezdve minden kedden, csütörtökön és szombaton tejet veszünk. Igazit. A bociautóból. Tudjuk, hogy a tejet a tehén adja, a falu egyik sarkán ott legelnek a nagy tőgyűkkel, persze. Jó, hogy adják, és jó, hogy van, aki elhozza ide nekünk.

Hetente háromszor várjuk. Az utca bociautó-rajongói kinn állnak pár perccel előtte, megbeszéljük, ki hogy van, kinek fáj a lába, kinek született unokája, és hogy a gyerekeink megint mennyit nőttek. Névnapi köszöntjük egymást pár jó szóval, ha valami érik, vagy valami sütemény jól sikerült, juttatunk egymásnak belőle. Karácsony előtt egy-egy horgolt anygka, kis csoki, szaloncukor minden alkalommal ott lógott a bociautó visszapillantó tükrök mellett is. Összehozott bennünket valami jó, amit nem mi készítettünk, amit a bociautó közvetít. És ez már sokkal több, mint a tej.

■ FÜLLER TÍMEA

A templom macskája

Egyszer volt, hol nem volt, állt egy öreg templom a falu közepén. Ebben lakott a templom macskája, özvegy Cirmosné. Özvegyi sorba úgy jutott, hogy egyszer szegény férje a Vahúrékkal vívott csatában súlyosan megsebesült. Két nap alatt elment szerencsétlen, azóta Cirmosné egyedül nevelte négy szürke cicáját.

Sétára indult, hátha a könnyű nyári szellő kisöpri agyából a gonddal terhes gondolatokat. Útján szembe találkozott a kántorral. Mókás kappal a fején bandukolt a kis zenész, halkán dudorászott, és rögtön tisztelettel köszöntötte:

– Üdvözlöm, kolléganő! Mi bántja? Látom, nagyon lógatja a bajuszát!

Minek is mondjam neked, hiszen nem is értenéd.

– Azért csak próbáld meg, hátha tudok segíteni.

Cirmosné megdöbben. Nem értette, mi történhetett, hiszen ösztönei szerint most le kellett volna gyűrnie az egeret, az egernek pedig iszkolnia kellett volna. Ehelyett itt áll-

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA (SZABADSÁG FOTÓPALYAZAT)

Nehezen éltek, csak napról napra. A plébános segítette az asszonyt munkához; megtúrta a családát a templompince egyik sarkában, a munkaszereződésébe pedig beleírta: *egértelenítő*. Bizony, neki kellett megtisztítani a szent házat a templom egereitől – voltak bőven! Így tehát mindenki jól járt: Cirmosné, ha szűken is, de eltartotta a kicsiket, a plébánosnak pedig a fizetési napokon nem kellett külön étkezési utalványokkal, pénzes borítékkal vesződnie, hiszen a szállással élelemhez is jutatta a rászorulókat.

Telt-múlt az idő, és Szűsz, a legidősebb kismacska tanulni vágyott. A plébános biztatta is Cirmosné, taníttassa a kölköket, csak így lehet érvényesülni ebben a cudar világban. Miután Cirmosné elolvasta a tanfolyami tájékoztatót, még jobban elszürkült. Honnan vegyen annyi pénzt, amennyi Szűsz oktatásához kell? A tananyag csábítóan hangzott, és előre látta már, milyen gyönyörű bizonyítvánnyal érkezik vissza a kis poronty: „Okleveles egerésző”. Való igaz, ő is sokat tanult gyermekkorában az Egérfogó Intézetben, kiváló minősítéssel végezte el, és szerette volna, ha utódai is hasonló lelkesedéssel és tudással látnák el a templomi szolgálatot. De aztán Cirmosné hamar „leszállott a földre”, mikor belegondolt, hogy a tandíjat sehogy sem tudja előteremteni.

„Ó, biztos segít a plébános úr, hiszen olyan szépen prédikál minden vasárnap. Virágzó, gazdag plébániája van, biztos akad valami erre való a perselyben...” – gondolta Cirmosné, és útra kelt, hogy megkeresse főnökét. Ám mikor a paplakban félve megemlítette a gondját, a plébános úr csak ennyit mondott:

– Cirmosné, fontos dolog a tanulás. Taníttassa is rendszeresen az almot, tudja, maga is azért nyerhette el ezt a különleges állást, mert kiváló képzettséggel jelentkezett. Támogatásra most ne számíton, a paplak korszerűsítése, a szolgálati autó lecserélése az elsődleges.

Ezzel bezárta az ajtót Cirmosné előtt. Szegény özvegyasszony úgy érezte, szédül, forog körülötte a világ. Hiszen két éve vettek új autót a plébánosnak, a duplakomfortos paplakba már korábban bevezették az internetet, beszerelték a légkondit...

– Ne is mondja, barátom, nagy bajban vagyok.

És töviről hegyire elmesélte, mi történt vele.

– Tudja, mi sem dúskálunk otthon, nagy a család, kevés a betevő, de azért egy keveset tudok adni – mondta a kántor, ezzel elővette tárcáját, és egy ropogós bankót nyújtott át a macskának.

Cirmosné boldogságában szóhoz sem jutott. Hiszen ezzel megvan a költségek harmada! Igen ám, de honnan szerzi meg a többit?

A következő utcasarkon a tanítóval futott össze; kérdésére Cirmosné elpanaszolta bánatát.

– Mi lehet annál fontosabb, mint hogy tanuljanak a gyerekek? – kérdezte, és szó nélkül ő is átnyújtott egy ropogós bankót.

Cirmosné vonakodva, de elfogadta – tudta, hogy a tanító is napi gondokkal küzd, a bérét éveken keresztül befagyasztották, túlórázik, továbbképzésekre jár, a felesége meg munkanélküli.

– Ezt most találtam a kabátom zsebében, el is felejtettem már. A talált kincsek tovább kell állnia – kacsintott oda az özvegynek.

A templom macskája hálás szívvel indult hazafelé. Az járt a fejében, milyen másodállást vállalhat, amellyel a hiányzó egyharmad részt megkereshetné. Egy másik templom alkalmazná még értelenítőként? Lehet, hogy az iskola pincéjében használnák. A múltkor a borbély is panaszkodott, hogy elszaporodtak nála a kis kártevő rágcsálók. Hátha, hátha...

Hopp, ahogy elbambulva baktatott, megbotlott valamiben, valami aprócska mozgó izében. A templom egere állt előtte teljes életnagyságban, és ahelyett, hogy riadtan elfutott volna, kérdően nézett rá. Cirmosné szintén kérdően nézett rá, valószínűleg azt kérdezte szemeivel, hogy mit néz rajta az egér, miért nem fut már el lélekszakadva.

– Te most sok problémával küzdesz – mondta a bátor egér. – Látszik rajtad, hiszen máskor egyből elkapnál volna, szétcincáltál volna, mint a családomból annyi rokonomat. Most meg már mióta jössz felém, és észre sem vettél.

– Igazad van – válaszolta a macska. – Saját gondjaim aggasztanak.

nek egymással szemben, mint egy mesében, és a kisegér pszichológusként keresi az ő bajai okát...

– Öszinte leszek. Szűszit, legnagyobb kölykömet szerettem volna elküldeni egy iskolába, ahol okleveles egerésző képzést szerzett volna. Egereket fogott volna, akár csak én. Lehet, hogy te lettél volna az első áldozata. Csak hát nincs rá fedezetem; a plébános – bár jómódban él – nem segített, viszont a tanító és a kántor adománnyal támogatott. Mégis, egy része még hiányzik a tandíjnak – szomorkodott.

– Sose búsulj, amíg engem látsz. Menj haza, aludj egyet, és amit ébredéskor először gondolsz, bizonyos segítségére lesz – biztatta az egér. Azzal egy szempillantás alatt eltűnt. Cirmosné tekergette a nyakát, de nem látta sehoh.

***

Régen, ébredés után, ahogy felült, észrevette, hogy vacca mellett egy boríték hever. El se tudta képzelni, hogy kerülhetett oda. Kíváncsian nézett bele: hát uram fia, egy titokzatos levél, rajta színes ákombákomok, foltok, alatta furcsa betűkkel a következő: „Cirmos Szűszit várjuk a Központi Macskatani Intézet 1. c osztályába!” „Hogyhogya? De hiszen ő az Egérfogó Intézetet választotta volna, és különben is, nincs hozzá elég pénze, és...” – gondolta. Aztán folytatta az olvasást: „Özvegy Cirmosné, a Kisállatmentő Szolgálat új munkatársa jelentkeztek a humánpolitikán régi munkáltatója papírjaival.”

Kétségtelen, itt valami történt. Az ösztönei, az esze mind mást „súgnak”, mint korábban. Megpróbálta kibogozni a hihetetlennek tűnő történet szálaikat. „Bizonyosan az egér a kulcsa mindennek” – gondolkodott. „El tudtam viselni a plébános hozzáállását, van új munkám, a gyerekek tanulni lesz. Ez csoda, igazi csoda! Igen, a templom egere egy igazi angyali küldött lehet.”

A macskát végtelen nyugalom szállta meg. Sugárzó arccal, boldogan újságolta el az örömhírt az udvaron játszó kölykeinek. Észre sem vette, hogy távolról az egér minden léptét figyel, vigyázza.

És máig is békében élnek egerek és cirmosok...

Aki nem hiszi, járjon utána!

■ – MAMASZEK –

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Egy férfi próbavadászatra vitte az új vadászkutyáját. Mindjárt lőtt is egy vadkacsát, amely beleesett a tóba. A kutya a vízen járva fölkapta a kacsát, s odavitte a gazdájához.

A férfi majd hanyatt vágódott megdöbbenésében. Lőtt még egy kacsát. Megint, miközben ő a csodálkozástól a szemét dörgölte, a kutya a vízen járva odahozta a kacsát.

Nem mervén hinni a szemének, a férfi másnap elhívta a szomszédját. De ismét csak, ahányszor ő vagy a szomszédja lőtt egy madarat, a kutya a vízen járva hozta eléjük a zsákmányt. A férfi nem szólt egy szót sem. A szomszédja sem. Hanem amikor már nem bírta magát türtöztetni, a férfiből kitört:

– Észrevettél-e valami különlegeset ezen a kutyán?

A szomszéd elgondolkozva dörszölte az állát.

– Igen – szólt végül –, most, hogy így mondd, igen. A nyavalyás nem tud úszni.

Nem arról van szó, hogy az élet ne lenne tele csodákkal. Sokkal többről: az élet csodálatos, és aki megszűnik ezt magától értetődőnek venni, rögtön meg is látja.

■ ANTHONY DE MELLO

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 9. VASÁRNAP – JN 15,1–5

Tartsd felhúzva a redőnyt!

A szőlővessző csak addig él, amíg rajta van a tőkén. Ha lemetszették, meghal, mert önmagában nincs élete. A szőlővessző az életet a tőkéből meríti, mert a tőke tartja életben a vesszőt. Ha a szőlővesszőben megáll a tőke életet adó, életet tápláló nedveinek keringése, akkor a vessző elhal. Előbb elszárad, majd lemetszik.

Jézus önmagáról és az övéivel való kapcsolatáról beszél. „*Ha valaki nem marad énbennem, kivetik, mint a lemetszett vesszőt, és megszárad, összegyűjtik valamennyit, tűzre vetik és elégetik.*” Kikről mondja ezt? Egy bizonyos: nem azokról, akik nem hisznek Istenben, vagy ha Istenben hisznek is, Jézusról még nem hallottak, vagy ha hallottak, nem fogadták el. Jézus itt olyanokról beszél, akik egyszer már közösségbe kerültek vele, akik élő tagjai voltak a testének, részesei voltak az ő életének, részesei voltak teste életadó vérkeringésének.

A vérkeringésről nem baj, ha első hallásra az úrvacsora jut eszünkbe. Az úrvacsora rendszeres vétele utáni olthatatlan vágyakozás valóban jele annak, hogy még rajta vagyunk az életadó szőlőtőkén, és még élő tagjai vagyunk Jézus testének. Jézus itt mégsem azokról beszél, akikből kihalt az úrvacsora utáni vágy és hosszú ideje elmaradnak a szentség asztalától. Mert ez már csak következmény.

A metaforát félretéve: Jézus az Atya szeretetét mondja az élet forrásának, sőt számára az Atya szeretete egyet jelent az élettel. Az Atya szeretete az az „életadó nedv”, amely Jézus testében vér gyanánt kering, amely őt és testének minden tagját életben tartja. A szőlőművelés képénél maradván: az Atya állandóan szeretetével öntözi az általa ültetett szőlőtőkét. Akinek valóban vérévé

vált az Atya szeretete, abban fog megmaradni Jézus beszéde. Nem csupán az élete útját szegélyező jelzőtáblákra írt külső útmutató lesz számára Jézus parancsolata, hanem megmarad benne, és élete beépített, belső irányítójává válik. Jézus parancsolata pedig nem egyéb, mint amit az elmúlt vasárnap igéjében, a *Hegyi beszédből* vett részletben hallhattunk: „*Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket, hogy legyetek mennyei Atyátoknak fiai, aki felhózza napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak.*” (Mt 5,44–45)

Más szóval az Atya szeretetéből táplálkozó és minden emberre, barátira és ellenségre egyformán irányuló és azonos mértékkel mérő szeretet parancsa. Az ilyen ember – miként Jézus is – megmarad az Atya szeretetében, és élete olyan gyümölcsöket terem, amelyekben Jézus örömet találja. Az ilyen ember csupa olyan dolgot kér az Atyától, amelyet az Atya maga mindig jó akaratával egyezően, ezért teljesíthetőnek talál, és örömmel teljesít is.

Ellentmondásnak tűnhet, hogy Jézus előbb úgy tanúskodik Isten szeretetéről, mint amely feltétel nélküli, és nem ismeri a személyválogatást, azután mégis arról beszél, hogy Isten szeretetéből ki lehet esni, és aki kívülrre kerül az isteni szeretet véréramán, azt mint elszáradt szőlővesszőt lemetszik az éltető tőkéről.

Az ellentmondás látszata csak akkor oszlik el, ha figyelembe vesszük, kiknek szól Jézus mondanivalójának első része, és kiknek a második. A feltétel nélküli ígérete azoknak szól, akik még nem nyíltak meg Isten szeretete előtt. Jézus nekik mondja, hogy Isten szeretete olyan, mint a delelő nap sugara: nem válogat, hanem min-

dent egyformán megvilágít és élet melegével. A palotát éppúgy, mint a viskót. A tiszta, rendezett házat és udvarát, virágzó kertjét éppúgy, mint az elhanyagolt, málló vakolatú épületet szemetes udvarával, elgazosodott kertjével. A gazdagot éppúgy, mint a szegényt. A jókat éppúgy, mint a gonoszokat. Egyikük számára sincs feltevél: megnyílhatnak Isten szeretetének befogadására. Amelyik ház ablakán felhúzzák a napsugarat visszatartó redőnyt, abba a házba a nap be fog sütni, függetlenül attól, hogy az ablak belső oldalán levő szoba tiszta és rendezett-e, vagy ráférne már egy rendrakás és nagytakarítás.

Az Isten szeretetében való megmaradás fontosságára, illetve az Isten szeretetéből való kiesés szörnyű lehetőségére való figyelmeztetés pedig azoknak szól, akik az életüket jelképező ház ablakán egyszer már felhúzták a redőnyt, és beengedték belső szobájukba Isten szeretetének éltető napsugarát. Őket figyelmezteti Jézus: nehogy újra leengedjék a redőnyt! Mert akkor meghal bennük az az új élet – Pál apostol szavával az a belső ember, az az új ember – amelyet, illetve akit Isten szeretete már életre hívott, aki a Krisztus képmását viselte, és aki által egyszer már valószínűleg belekapcsolódtak Krisztusnak az Atya szeretetét éltető oxigénként hordozó vérkeringésébe.

Ennek nem mond ellent, hogy Isten szeretetének napja tőlünk függetlenül mindig süt, mert Isten igaz és hűséges, és szeretetét senkitől sem vonja meg. Hogy süssön a nap, azért nekünk se a házon kívül, se a házon belül semmit nem kell tennünk. De hogy a belső szobánkba is besüssön, ahhoz felhúzva kell tartanunk a redőnyt. Mert a redőny újbóli leeresztése végzetes következménnyel jár. A

A VASÁRNAP IGÉJE

belsejében újra elsötétült ember életében nem marad meg Jézus igéje. Akkor sem, ha továbbra is naponta olvasa és hallgatja azt remélve, hogy utat mutat neki. De a belsejében újra elsötétült ember – még ha hívőnek gondolja is magát – azokat a gyümölcsöket sem fogja teremni, amelyeket Jézus – a *Hegyi beszéd* szerint – minden követőjének életében keres.

A belsejében újra elsötétült ember nem tudja szeretni ellenségeit, nem tud imádkozni üldözőiért, nem tudja a megtorlás szándéka nélkül eltűnni az őt ért sérelmeket, nem tudja jóval viszonzni a rosszat, és általában semmilyen helyzetben sem tudja jóval legyőzni a gonoszt. És ha életét esetleg fel is áldozza barátaikért, azt nem szeretetből, hanem hősies becsületből, rosszabb esetben dicsőségvágyból teszi. Mert szeretetből mindez csak akkor lehetséges, ha a bennünk élő Krisztus szeretete által mi magunk is benne vagyunk Isten szeretetének vérkeringésében.

Ügyeljünk hát, hogy mindvégig megmaradjunk Isten szeretetében, amelyből Jézus értünk feláldozott életének gyümölcsöként részesülünk. Aki – ha megmaradunk szeretetében – barátságával tisztel meg bennünket, és bizalmába fogad.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozunk! Urunk, te mondtad, hogy ha visszavonod lelkedet, kiszárad a föld. Mi is elszáradunk, mint az elhalt szőlővessző, ha Lelkedet megvonod tőlünk. Ezért a zsoltháros szavával kiáltunk hozzád: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem! Ne vess el orcad elől, szent lelkedet ne vedd el tőlem!” (Zsolt 51,12–13) Ámen.

HETI ÚTRAVALÓ

„*Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon.*” (Lk 12,48b)

Szentháromság ünnepe után a 9. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi elénk tárják az Ūristen elhívott szolgálóinak életét, hogy Krisztussal közösségben, hűség és engedelmség által, mi is használhatjuk tőle kapott ajándékainkat neve dicsőségére. „*Hű az Isten, aki elhívott minket az ő Fiaival, a mi Urunk Jézus Krisztussal való közösségre.*” (1Kor 1,9; LK) Ő szeretett minket, és önmagát adta értünk, így e szeretetközösség örökké tart. „*Ha elenyészik is a testem, szívem közziklálja te maradsz, ó, Isten.*” (GyLK 723) Mesterünk józan előrelátásra nevel a talentumok példázatával, hogy tudatosítsa bennünk: „*Aki hű a kevesen, a sokon is hű az.*” (Lk 16,10) Ne legyünk haszontalan szol-

gák, hogy a számadásnál megtapasztalhatjuk: „*...mindenkinek, akinek van, adatik, és bővelkedni fog.*” Urunk ünnepi lakomáján, az ő országában. (Mt 25,29) Ezért Pál (is) mindent kárba veszni hagy: „*...és szemétnék ítélek mindent, hogy Krisztust megnyerjem (...)* *hogy megismerjem őt és feltámadása erejét.*” (Fil 3,8.10) Krisztus benső ismerete: ez a vele való örök életközösség kezdete! Salamon „csak” engedelmes szívet kért Istentől, ám bölcs és értelmes szívet kapott. Ezt a talentumát jól hasznosította: „*Adjatok annak az élő gyermeket, és ne öljetek meg, mert ő az anyja!*” (1Kir 3,27)

Nem lehet következmények nélkül, felelőtlenül hirdetni s hallgatni Isten szavát. „*Ha ígét hallasz tőlem, figyelmeztessd őket az én nevemben!*” És ha a bűnös meg/visszatér az igaz útra és „*nem vétkezik, akkor életben marad, (...)* *és te is megmented a lelkedet.*” (Ez 3,17.21) Jézus az Isten eredeti akaratának való engedelmséget és az egymás iránti hűséget kéri számon a házassági elválásról kérdezőnek válaszul: „*Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdettől fogva férfivá és nővé teremtette őket?*” – „*Amit tehát az Isten egybekötött, ember azt el ne válassza.*” (Mt 19,4.6) „*Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, (...)* *értsétek meg, mi az Ūr akarata.*” És milyen az igazi ünneplés? „*...teljetek meg Lélekkel (...)* *és adjatok hálat az Istennek... mindenkor mindenért, ...Jézus Krisztus nevében.*” (Ef 5,15–20) Pilátus a talentumát

– „*Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna nekem.*” – saját érdekében használta; a császár barátságát választotta, s Jézust kiszolgáltatta „*nekik, hogy megfeszítsék?*” (Jn 19,11.16) „*Ki tehát a hű és okos sáfár?*” – kérdi Urunk. Mi ismerhetjük Isten akaratát, fogjunk hozzá teljesítéséhez! „*Boldog az a szolga, akit, amikor megérkezik az úr, ilyen munkában talál!*” (Lk 12,42.43) Luther realista: „*Bizony, azt látjuk, hogy a keresztyének lomhák, fásultak, nemtörődők és restek Isten dolgaiban. Az ördög száz szolgát is talál, míg a Krisztus egyet is alig. De mi buzdítunk minden tunya keresztyént, hogy ugyanúgy forgolódjanak a jóban, mint az Ádám-fiak a rosszban.*” Te kérd: „*Segíts, hadd végezzem / Minden dolgom serényen, / Készséges szolgálóként.*” (EÉ 436,5)

■ GARAI ANDRÁS

Oratio œcumenica

Istenünk! Itt vagyunk előtted: a te népedként, gyermekeidként könyörgünk most hozzád. Köszönjük, hogy figyelsz imádságunkra, és még mielőtt bármit is kimondanánk, te már pontosan tudod, hogy mi lakik szívünkben.

Köszönjük neked a nyáridó alatt is a veled való találkozás öröme és azt a békességet, amelyet csak te tudsz adni. Köszönjük, hogy elcsendesedhet és kisimulhat bennünk az aggodalom egymásért, a jövőnkért, boldogulásunkért. Áldó jelenlétedet érezzük ezen a vasárnapon is. Szeretnénk erődből erőt meríteni az előttünk álló hétköznapiakra.

Jézusunk, te egészen összekötöd velünk az életedet, és azért munkálkodsz Lelked által a szívünkben, hogy megmaradhassunk tebened. Add értenünk és teljes szívvel hinnünk, hogy mindaz, amit véghezvitél megváltásunkért, életünk gyógyulását szolgálja. Taníts követésedre, hogy gyümölcsöt teremjünk, és mások is felismerhessék rajtunk, hogy hozzád tartozunk. Add, hogy méltók legyünk a ránk bízott szolgálatra!

Imádkozunk hozzád szeretetünkért, barátainkért és ismerőseinkért. Segíts, hogy szeretetedből éljünk, és szeretetedet sugározzuk ott, ahol a helyünket kijelölted. Taníts elfogadnunk és megbecsülnünk azokat is, akiket nehéz szeretnünk. Vigyázz a körülöttünk megforduló sok-sok idegenre! Kérünk, vedd oltalmadba az egész világot – minden népet, közösséget, minden teremtményt. Segíts a jóakarató embereknek, akik a teremtett világ jövőjéért munkálkodnak szerte a Földön, hiszen ajándékba kaptuk tőled bolygónkat.

Imádkozunk hozzád hazánkért, a magyarságért határon innen és túl. Mindazokért a vezetőikért, akiket felelősség terhel, akik döntéseket hoznak, akik jövőnköt alakítják. Adj bölcsességet nekik. Engedd felismernünk, hogy kezdedben van életünk, boldogulásunk, minden napunk. Így áldd meg nemzetünket és azt a földet, amelyet otthonunkul adtál.

Könyörgünk hozzád szenvedőkért, a betegekért, azokért, akiknek üldözöttségben, nyomorúságban van részük, akik kilátástalannak látják életüket. Indíts minket, hogy a hangtalanok hangja lehessünk, hogy kezünket kinyújtsuk szükségben élő embertársaink felé.

Könyörgünk hozzád egyházadért, minden keresztyént. Imádkozunk gyülekezeteinkért, a szolgálattelévőkért, vezetőinkért. Légy közel Szentlelkeddel, adj újulást, tégy eggyé minket, hogy szeretetedet hirdessük, a hitben megállhassunk, és a tőled kapott reménységben örvendezzünk most és mindenkor. Ámen.

Nagyon mélyről érkezett az irodalomba: vidéki szegénységből és árvaságból. Csoda, hogy megmaradt, le tudta írni szaggató fájdalmait, nem szűnő szorongásait. „Félek az apámtól. Ha részeg, mindannyiunkat, anyámat is elveri. S hiába kiáltozunk olyankor, a szomszédok nem avatkoznak bele, mert erős ember” – első kötetének a végén olvashatók ezek a szívszorító sorok.

Az 1936. augusztus 9-én született *Ratkó József* költészetét 1966-tól végigkísérik a gyerekkori emlékek. Röviden és kiméletlenül fogalmaz. Köteteinek hitelét a költő közösségi érzése és mély humanizmusa adja meg. Az alapszöveg tragikusan fekete, ebből fénylik ki a szinte heroikusan vállalt emberség, tisztesség, szépség és felelősség. Kevés változás van életében: könyvtáros a nyírségi Nagykállóban, és egyre népesebb családdal veszi körül...

Vékonyka kötetei megszenvedett versek gyűjteményei. Komor zengésű líra, de hitet, reményt is adó. Bajok, nehézségek közepette is biztatni próbál. Megjelenik még *Félkenyér csillag* című válogatása, és nincs tovább. *Ratkó* a föltámadó emlékekbe, gondokba, gyermeke elvesztésébe belerokkan: 1989-ben távozik az élők közül, ötvenhárom évesen, tele tervekkel!

Lapozom súlyos életművét, és ilyeneket talállok: „Anyámat el-

Egy kenyéren

Ratkó József hetvenötödik évére

rágta a rák, / apámat megölte a méreg. / Űtött számból a halál ellen / csordul ki meleg ének. // Testükbe vért énekelek, / hatalmat a feltámadáshoz. / Ne legyen hűtlen a szülő / keresztre feszülő fiához.” Égetnek a szavak, kiáltanak a sorok, alig talállok megnyugvást. Talán a *Kis ars poetica* ilyen: „Káromkodások, vasgyúró kalapácsok, / szerszámszívű és földszívű / szántóvetők, kovácsok / kö-

zött nőtettem fel, végül is avégre, / hogy szép szót helyettük találjak / a kőre, a tücsökre, az égre.”

Sokszor állították *József Attila* mellé. Amíg *József Attila* büszke lehetett szegénységére, *Ratkó* szégyelli, dühöng miatta, s naponta becsapottnak érzi magát. Kinek kell népi és nemzetféltése? Pusztul a tanyavilág, elnéptelenednek a falvak; abortusz, önpusztítás, öngyilkosság tizedeli a népet! A harminc évvel ezelőtt fölvetett gondok mára hegynyivé nőttek.

Indulás után heten „vérszerződést” kötöttek: *Ágh István, Bella István, Buda Ferenc, Kalász László, Ratkó, Serfőző Simon* és az egyetlen nő, *Raffai Sarolta*. Micsoda fényes arcú csapat! Közöttük is *Ratkó* volt a legárva, a mosolytalan, a minden veszendőért fájdalmat érző. „Élete szenvedéstörténet és üdvtan – írta egyik bírálója –, fölfedett pokoljárás. A gazdánál sínylődő lelenc már-már *Móricz Árvácskájával* azonos a kiszolgáltatottságban, a szeretet- és világihiányban.” Mégis, tette a dolgát, mintha versei a vérét követelték volna. A halála előtti évek-

FOTÓ: JERABEK-CSEREPES CSILLA

István király koronázása – emlékmű Noszvajon

Ratkó József: Segítsd a királyt!

Részlet *István imájából*

Lenni nem kezdett s véghetetlen Úr, ki markoddal megmérsz minden vizeket, s araszoddal az egeket beéred, ki haragodnak egy leheletével világot fűjsz el, csillagot kioltasz, s föld megindul, hegyek hanyatlanak egy intésedre, Uram – égig érő s hatalmaskodó népeket elejtesz, míg virágoznak választottaid – vigyázz reánk, hogy álljunk meg a hitben; segíteni ne vesztegelj nekünk, s hogy el ne esnénk; óvjad lábainkat! Tanítsd meg, akik ellenünk uszulnak, és földünket elcsipegetik, és sóvárognak falvaink iránt, és kiirtanák szülőtte-szavunkat, hahogy dicsérni Tégedet ne tudjunk, és minden módon ártani akarnak, tanítsd meg őket, Uram, haragodra! S intsd meg, akik a szent munkát segítik, s hitre hajtott népedet pásztorolják – örök hálát hogy téled várjanak –, mert igen gögösek immár, mintha ők adták volna e földet is alá! Juttasd eszükbe, ki vagy Te, Uram, s kicsodák ők! És tedd, hogy ne legyünk gyalázatja a szomszéd nemzeteknek, ne legyünk csúfja és játékai, s messzire való maradékaink rút járom alá ne vessenek! Ámen.

ben egyre tömörebbek sorai. Szárny nélkül is repült, és micsoda magasságokban, *István király* drámájában. Sokan hitték, végleg elhallgatott, és akkor megrendítően zengett föl a *Segítsd a királyt!* Ezt a remekművet csak ő írhatta. A nagy király panasza mintha az övé is lenne: „Nem menekültem én a halottakhoz, a halottak szólítottak meg engem.” Az 1984-es

év meghozza az eddigiek betetőzését: a kor egyik legnagyobb darabja az *István királyt* megidéző mű.

Gyász és remény viaskodik egymással, cselszövés és igazság. A föllobbanó fény ezer nehéz és szépséges esztendőt világít be. Lássuk egymást, megmaradjunk minden időben!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

István király – bélyegeken

Válogatás a *Bélyegmúzeum* gyűjteményéből

István király halála 900. évfordulójának évét, 1938-at emlékévvé nyilvánították. A *Diósy Antal* által tervezett fenti bélyegblokk a következő jeleneteket ábrázolja (balról jobbra, fentről lefelé): *Szent István, a térítő*; *A győzelmes Szent István*; *Szent István ítélőszéke*; *Patrona Hungariae*; *Szent István udvara*; *Szent István és családja*; *Szent István halála*.

A bélyegek 1938. augusztus 12. és december 31. között voltak forgalomban, összesen százezer példányt adtak ki belőlük.

Első királyunk születésének 1000. évfordulójára (1970) kibocsátott 3 forintos bélyeg. *Légrády Sándor* tervén érdekes megfigyelni, hogy a korra jellemzően *I. István* néven szerepel államalapító uralkodónk.

A 73. bélyegnapra jelent meg 2000-ben *Andor András* bélyegterve, amely 2002 végéig volt forgalomban. A bélyeg legfőbb grafikai eleme *István király*nak a koronázási paláston látható ábrázolása.

Államalapító királyunk nem érdekből volt keresztény

Interjú dr. Zlinszky Jánossal

► **Állam, államalapítás, államszervezet – augusztus 20-ával kapcsolatban megkerülhetetlen fogalmak. Kevesebb szó esik azonban arról, egyáltalán milyen szerveződések tekinthetünk államnak, és miként alakultak ezek ki. Dr. Zlinszky János jogással, volt alkotmánybíróval, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professor emeritusával nemcsak általánosságban beszélgettünk ezekről a kérdésekről: az ünnephez kapcsolódóan természetesen a magyar államalapításról és Szent István király érdemeiről is szó esett.**

– Professzor úr, miként definiálhatjuk az államot?

– Az állam elvont fogalom. Általában egy meghatározott területtel rendelkező, nemzetközileg elismerten létező, az ott lakók által létrehozott, igazgatásra, védekezésre és a közszükségletek ellátására alakult szervezetet értünk rajta.

– Ezek közül melyik a legfontosabb jellemzője?

– Ma a leglényegesebb az, hogy a többi állam, a nemzetközi közösség államként ismerje el. Az azonban, hogy ez mitől függ, meglehetősen esetleges. Ezért nehéz megindokolni, hogy miért ismerjük el Koszovót, és miért nem ismerjük el a kurdokat, vagy hogy miért tekintjük önálló államnak a máltai lovagrendet, holott nincs saját területe.

– Utóbbi elismerésében bizonyára a történelmi hagyományok is közrejátszanak. Ha visszatekintünk az első államok kialakulásának idejére, mit állapíthatunk meg?

– Az ókorban az államok egy része tudatos alapítás eredményeként született meg. A görög városállamoknak például külön szertartásuk volt erre: szent ökrökkel szántották körül a területet, kítűzték a határokat, megszentelték a városfal végpontjaiul szolgáló sarkokat, és ezen a területen belül létrehozták a maguk szuverén önkormányzatát.

Máskor az adott népcsoport olyan nagyra nőtt, hogy a hagyományok, a normák, a különböző természetes szabályozó mechanizmusok már nem tudtak érvényesülni, ezért a szükségletek kielégítésének és a támadások elleni védekezésnek a megszervezéséhez a hatalmi viszonyok mesterséges rendezésre volt szükség. A nagy római jogállam pedig azért jött létre, hogy a mocsár répkében-menedékében összeverődő jöttment emberek közösségében rendet teremtsenek.

– Meghatározásában külön kitételként szerepel, hogy az államot az ott lakók alkotják meg, hozzák létre.

– Az én felfogásomban a nép etnikai, a nemzet pedig politikai fogalom. Azt a népet nevezem nemzetnek, amely államot alapít. Általánosan elmondható, hogy egy szerveződés akkor válik állammá, amikor az életét szabályozó intézmények alakodódnak, és az állam függetlenné válik a hatalmat éppen hordozó személyektől. Tény, hogy egy jó vezető bizonyos esetekben elengedhetetlen az állam megalakulásához, nem biztos azonban, hogy a halála után is meg tud maradni a birodalom, gondoljunk csak Attilára vagy Dzsingisz kánra. Ha az intézményi

szervezet nem elég erős, és/vagy nincs, aki átvegye a hatalmat, akkor a kialakult struktúra szétesik.

Emellett az is nagyon lényeges, hogy az állam területén élők elfogadják a fennálló rendet, mert a jognak, a hatalomnak való alávetés csak ak-

FOTO: LUKÁCS GÁBI

kor maradandó és gyümölcsöző, ha önkéntes. A modern államban természetesen a hatalom egysége mellett a hatalommegosztás elveinek is érvényesülniük kell. Fontos, hogy legyenek olyan intézmények, amelyek ellenőrzik és szükség esetén korrigálják a főhatalom működését.

– És ha a hatalom rossz kezekbe kerül, ha már nem a közösség érdekeit szolgálja, és az ott élőknek nincsenek eszközeik a megfékezésére? Ilyen esetben meddig tart az állam szuverenitása, önállósága, és melyik az a pont, amikor a nemzetközi közösség úgy dönt, hogy beavatkozik?

– Ez sok mindentől függhet. Van olyan államok, amelyek valóban egy diktátor vagy egy diktatórikus rendszer hatalmának alávetetten léteznek, de valamilyen módon mégis a közösség érdekében működnek. Például Kínában a kommunista vezetés elérte, hogy mindenkinek legyen ruhája és rizse, és ez az éhezéshyzen képest jelentős előrelépés. Egy ilyen eredmény elég lehet ahhoz, hogy az ott élők elfogadják a fennálló rendszert, vagy akár ragaszkodjanak is hozzá.

Általánosságban elmondható, hogy az érintettek általában addig tűrik a diktatúrát, ameddig jobb tűrni, mint fellázadni ellene. Akinek sok veszítenivalója, biztos egzisztenciája – családja, lakása, folyamatos keresete – van, az nehezebben fordul szembe a hatalommal. Ha az elnyomatás ellen éppen most küzdő észak-afrikai népeket vagy akár a kis-ázsiai nomád közösségeket nézzük, ezekről elmondhatjuk: kebelén a kenyere, hátán a háza. Az életükön kívül tulajdonképpen nem sok mindennel bírnak, ezért a változások érdekében könnyebben teszik kockára azt, amiük van.

– Térjünk vissza arra a kérdésre, hogy a nemzetközi közösség mikor avatkozik be egy olyan konfliktusba, amelyben egy állam megmaradása, egy országrész kiválása vagy egy új szerveződés létrejötte a tét.

– Ha az adott népcsoport nagyon ragaszkodik az önálló államisághoz, a nemzetközi közösség pedig, ha úgy tetszik, rákényszerítve érzi magát, hogy elismerje a létét, akkor új állam születik. Így alakult meg például Bosznia, és valami hasonló történt most Dél-Szudán esetében is. A

nemzetközi közösség belátta, ha nem tekintenek független köztársaságként a kérdéses területre, akkor a Szudán északi és déli része között már több éve zajló háborús konfliktusok még súlyosabbá válhatnak.

Máshol a nemzetközi közösség

inkább háborút folytat, semmint hogy lehetőséget adjon bizonyos népeknek az önállósodásra. Ez történik például a tálibok esetében Afganisztánban. Izraelben pedig, ahol a zsidók és a palesztinok nem tudnak megegyezni egymással, a nemzetközi közösség egyensúlyozni próbál.

Nem lehet tehát egyértelműen megmondani, hogy mikor és milyen érdekektől vezérelve történik vagy nem történik meg a beavatkozás egy-egy kényes helyzetben. Alapelvként az fogalmazható meg, hogy ha nincs különös ok a közbelépésre, akkor a nemzetközi közösség hagyja, hogy a dolgok menjenek a maguk útján.

– Ha már az érdekeket említi: az állam saját érdekei és a nemzetközi érdekek hogyan függnek össze?

– Ha egy ország bizonyos okokból elkötelezi magát egy nemzetközi szervezettel – például az Európai Unió – mellett, akkor egyszerre vállalja a tagságból fakadó jogokat és kötelezettségeket.

Az, hogy bizonyos államok hogyan működnek együtt egymással, részben a történelmi hagyományokra vezethető vissza, részben attól függ, hogy a két ország között inkább a rokonszenv vagy inkább az ellenszenv érvényesül-e. Az együttműködés hátterében állhat továbbá nyelvi rokonság és/vagy földrajzi adottság is, és természetesen lehetnek gazdasági és politikai okai is.

A nemzetközi jogi álláspont ma az, hogy minden olyan kérdésben, amely az egyénre tartozik, az egyén döntési szabadsága kell, hogy érvényesüljön. Ugyanígy a kisközösséget érintő kérdésekben a kisközösség tagjai döntsenek, azt pedig, hogy mi történik Magyarországon, elsősorban az itt élők határozzák meg. Ez a szubsidiaritás elve.

Az is igaz ugyanakkor, hogy a technika és a közlekedés fejlődése, illetve a fölhasználható források szűkülése miatt mára sok probléma regionális, kontinentális vagy akár globális kérdéssé vált. Például a légkör felmelegedésének vagy a vizek tisztaságának kérdése nem az egyes országok belügye.

– Beszélgetésünk apropójáról még nem esett szó, ezért most képzeletben tegyünk egy gyors utazást a 10–11. századba! Érintette, hogy az állam-

szervezetet kiépítő, az adott közösséget vezető személynek milyen fontos szerepe van, lehet. István királyunk mennyire tekinthető karizmatikus egyéniségnek? Mennyire függött csak tőle a magyar államalapítás sikere?

– Egy-egy történelmi esemény kapcsán nem mindig könnyű megítélni, hogy az egyéniség hatása és a körülmények nyomása közül melyik az erősebb. Szent István esetében is igaz, hogy a jó politikai érzékkel megáldott államférfi kedvező történelmi helyzetben uralkodott.

A honfoglalás idején a magyar törzsek azt a lehetőséget használták ki, hogy az egymásra akkor éppen halálos ellenségekként tekintő Nyugatrómai és Keletrómai Birodalom határvidéke üres terület volt. A magyarok katonailag nagyon jól szervezett közössége hol az egyik, hol a másik birodalommal szövetekezett, hol az egyikkel, hol a másikkal szemben folytatott zsákmányoló hadjáratot, mintegy a mérleg nyelvvel volt közöttük. A 10. században aztán II. Ottó német-római császár és Theophanu bizánci hercegnő házassága megteremtette a két birodalom közötti békét.

Géza fejedelem és fia, István felismerte: ha a magyarok nem kötelezik el magukat a kereszténység mellett, akkor ebben a helyzetben a két nagyhatalom együtt könnyen legyőzheti őket. A politikailag szükségszerű váltást sikerült elfogadtatniuk a nemzet többségével is. Az államalapítás sikerességének szempontjából mindenképpen előnyös volt, hogy békeidőben a két nagyhatalom jó szemmel nézte és segítette az új keresztény állam kiépülését és megerősödését.

Ugyanakkor Szent István nem államérdekből volt keresztény, hanem meggyőződéssel hitt abban, hogy ez az igazi, egyedül üdvözítő vallás, és ezért akarta elterjeszteni a magyarok között. Ma általában sokszor rajzolnak olyan képet róla, hogy tűzzel, vassal, vérral mindenáron véghezvitte a maga reformjait. A tények azonban inkább azt igazolják, hogy meglehetősen türelmesen és lassan folytatta ezt az építőmunkát. Ahol nem volt elengedhetetlen, ott nem változtatott a régi magyar hagyományokon. Meghagyta a személyi szabadságot, a törzsek bizonyos önállóságát, a törzsfők beleszólását a közügyek intézésébe, úgy alakította ki a közigazgatási egységeket, hogy azok lehetőség szerint illeszkedjenek a vérségi egységekhez. Bizonyos szokásokat, mint például a nőrablást, aránylag enyhén ítélte meg, és megpróbálta kivárni, amíg az asszony adás-vételének pogány szokását fölváltja a házasság intézményének keresztény felfogása.

Utódai – annak ellenére, hogy nem az ő közvetlen leszármazottaiént kerültek a trónra, és apjuk megcsónkítása miatt még csak különösebb tisztelettel sem tartoztak volna neki – folytatták az általa megkezdett munkát. I. Endre egyik törvénye például egyértelműen kimondta, hogy István király reformjait tiszteletben kell tartani, és továbbra is azt a rendet kell képviselni, amit ő bevezetett. Az István által létrehozott intézményi szervezet elég erős volt ahhoz, hogy megállja a helyét a történelmi viharok közepette, és hosszú századokon keresztül megtartotta a magyarokat itt, a Kárpát-medencében.

– VITÁLIS –

Asztrik átveszi a koronát a pápától

Szent István, a templomalapító

Szent István a trónon

Szent Gellért oktatja Imre herceget

Szent István

A Szent Korona

Légrády Sándor tervezte bélyegeket az 1938-as emlékévre

Fotó- és novellaíró-

► Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége a nyár folyamán – a 2011 – Reformáció és szabadság tematikus évhez kötődően – fotó- és novellaíró-pályázatot hirdetett *Szabadság* címmel. Egy pályázó legfeljebb három fotót és/vagy írást küldhetett be. Szerkesztőségünkhöz összesen huszonhét fotó és huszonkét írás érkezett. A fotópályázat első három díjazott munkáját lapunk mostani számában közöljük. Sajnálatos módon a novellaíró-pályázatra beérkezett művek nagyobb része nem felelt meg a pályázati feltételeknek. A bírálóbizottság ezért első és második díjat nem adott ki. A harmadik helyre két pályaművet sorolt. Olvasóink e számunkban többel is találkozhatnak a pályázatra beküldött fotók és írások közül.

Delfinlét

Metamorfózis egy nyári szabadság alatt

Sára a sötétben kuksolt a hotelben. A mellette lévő szobából lassú, ütemes lélegzetvételek hallatszottak. Anyja mélyen aludt. Amióta a vacsoránál megemlítette, hogy a környéken nemrégiben delfineket láttak, Sára csak ezekre a tengeri állatokra tudott gondolni. Már kisgyerekként is vonzalmat érzett irántuk, egyszerűen imádta őket.

Másnap volt a tizenharmadik születésnapja, s elképzelte, mekkora ajándék lenne, ha ezen a napon delfinnek találkozhatna. Elhatározta, hogy lemegy a strandra, titokban, egyedül.

Halkan levette hálóingét, felvette a bikinijét. Kinyitotta az ajtót, és a strand felé vette útját.

Az út szélén álló lámpák gyenge fénybe öltöztették a homokos partot. Az éjszaka csillagos volt. A hullámok a partot nyaldosták. Sára levette papucsát, és lábujjával a homokba fűrt. Imádta, ahogy a parányi szemcsék csiklandozták lábfejét. A víz kellemesen meleg volt. A hullámok elhúzták lábait alól a homokszemcséket.

Valahol tizenkettőt ütött egy óra. Valamiféle megmagyarázhatatlan boldogság érzése járta át egész lelkét: születésnapja volt! És hirtelen észrevette, hogy odakint valami mozog a vízben. Kigúvasztotta szeméit. Úszó vagy delfin?

A hullámokra meredt. Az árnyék kiugrott a vízből. Bizonyossá vált, hogy delfin!

Most már semmi sem tarthatta a parton. Gyorsan beugázolt a vízbe, és erős karhúzásokkal úszni kezdett. A hullámok hátukon vitték őt. Sokat úszott kifelé, amikor egyszer csak feltűnt mellette a delfin.

A fekete árnyék lassan körözni kezdett körülötte. Sára szíve izgatottan kalapált, és határtalanul boldog volt születésnapjára ajándéka miatt.

A delfin megérezte, hogy Sára egyáltalán nem fél tőle, halk hangot hallatott, aztán uszonyával megérintette Sára kezét. A lánynak elállt a lélegzete. A delfin bízik benne! Legszívesebben örömdalt zengett volna.

*Legyek az álomban delfin,
Ki pontok között, könnyedén úszik tova,
Szabadon lebeg és sodródik,
Mély vizeken hánykolódik, és érzi a messzi másikat.*

*Delfin, delfin testvérem,
Bárcsak én is hozzád hasonló,
Fürge uszonyú tengeri kisgyermek lehetnék!*

Ezt a versikét Sára egy képeslapon olvasta, amin egy delfin képe volt látható. A képeslapot Sára apja küldte anyjának. Józsefet sosem ismerhette, mert még Sára születése előtt elhagyta anyját, Máriát.

A verset már óvodás korában kívülről fújta, mintha abban valamiféle magyarázatot találhatott volna arra, milyen is volt az apja, és miért hagyta el őket.

– Szeretnék olyan lenni, mint te – mormolta boldogan Sára. Aztán a teste hirtelen bizseregni kezdett. Fájdalom hasított bele. A háta kiegyenesedett, nyaka megmerevedett, szédülni kezdett. Hirtelen már nem is érezte a lábait. Füleiben a hangok süketítően élessé váltak, és elveszítették az öntudatát.

Csend és semmi.
Semmi és csend.
Súlytalanság, lebegés, szabadság.
Életében először a leírhatatlan sehová nem tartozás volt vele.

Öntudatlansága azonban csak pár másodpercig tarthatott, de amikor Sára magához tért, a delfin eltűnt mellőle.

Mi volt ez, ami vele történt? Mintha hallotta volna a halakat hozzá szólani... mintha a tenger alját is érzékelte volna. Minden túlságosan is kézzelfogható lett. Tudta, hogyan kell a farkával csapkodni, még a vízből is ki tudott ugrani és ívben fickándozni.

A víz kevés ellenállást tanúsított. Mintha lebegett volna, olyan érzés volt úszkálni. Sára felszabadult a tenger habjaiban. És a lélegzete. A tüdeje mintha sokkal nagyobb lett volna. Hosszabb időre le tudott bukni a víz alá, mint az uszodában, és élesen látott mindent.

– Delfin letterem – mondta. – Ez minden bizonnyal csak egy álom! Fel akarok ébredni! Most! Rögtön!

Vér tolt az agyába. Apja verse! Az az oka mindennek! Talán ezek a sorok egy varázsige sorai voltak, és most beteljesültek? Sára megpróbált emlékezni a képeslap versikéjének következő soraira. Egyetlen sor nem jutott eszébe. Talán megkellene fordítania a korábban elmondott versike utolsó sorait:

*Bárcsak én tőled különböző,
Fürge lábú, parti kisgyermek lehetnék!*

Elszürkült minden a szeme előtt. Amikor magához tért, a parton feküdt. Mindene sajgott. Kimerültné érezte magát. Alig volt ereje, hogy feltápáskodjon a földről.

Egész testében remegett, és nem talált magyarázatot a vele történtekeire. Végignézett magán, látta újra emberi testrészeit. Sára volt, tizenhárom éves, és óriási butaságnak tartotta, hogy éjjel kiment úszni a tengerre. Visszaindult a hotelbe, de egyszer még megfordult és visszanezített. Csak egy fekete pont látszott, valahol egészen messze, a vízben.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

3. HELYEZETT

Eltévedt, ezért megszólította az első szembejövőt.

– Kérem szépen, a Szabadság útját keresem.

– Igenis, kérem szépen... lássuk csak... a következő utcán elmegy jobbra, két utcával följebb balra, hamarosan kiér egy térre, azon egyenesen átmegy, ott egy nagyon hosszú utca lesz, végigmegy rajt, aztán kicsit balra és rögtön kétszer jobbra, amikor baloldalt egy lépcsőt lát, azon menjen föl, majd ismét jobbra – tud követni? –, ez az utca kissé balra ível, a második kereszteződésnél jobbra, aztán a parkon vágjon át a bal felső sarka felé, és menjen egyenesen, ameddig csak tud. Valahol a végénél lesz.

A vándornak zúgott a feje, de csak nyelt egyet:

– Köszönöm... nem gondoltam, hogy ilyen messze van.

– Kérem, kérem, szívesen. No, Isten áldja.

– Isten... minden jót.

Már vagy egy órája ment, mikor elérte a parkot. Egészen kitikkadt, jó, hogy talált egy kutat. Ahogy kiért a jelzett saroknál, végeláthatatlan út nyújtózott előtte. Fáradtan nekiindult, csak annak reményében, hogy hamarosan célhoz ér. Ám a végénél előbb döbbenet nézett körül, majd kétségbeesetten telepedett egy fátökre. A város szélén volt, s nem volt több utca.

Visszaindult. A park alkalmasnak tűnt egy kis pihenőre – vizet és árnyékot is adott. Aztán újra próbálkozott, megszólított egy újságolvasót.

– Elnézést, meg tudná mondani, merre találok a Szabadság útját?

Az föl sem nézve odamordult: – Nem tudom, nem vagyok idevalósi.

Meghökken a férfi barátságatlanságán, de ekkor meglátott egy ráérősen sétáló párt.

– Jó napot kívánok, útba tudnának igazítani a Szabadság útja felé?

Útkeresés

– Ó, hogyne! De elég messze van. Arra induljon – mutattak arra, amerre már járt. – Végigmegy azon a hosszú utcán, a végénél jobbra... nem, balra kanyarodik, majd a harmadik? második?...

– Második...

– ...utcán ismét balra. Ott jön egy tér, azon derékszögben menjen ki jobbra. Az az utca egy másik parkba torkollik, aminek tó van a közepén. Balra, délnek...

– Dehogyan! Délkeletnek!

– ...jó, annak... jöjjön ki, majd az első utca balra és a következő jobbra. Ez egy széles út lesz, ha azon halad, előbb-utóbb megtalálja a célját. – Igazán köszönöm – sóhajtott, de mosolyogni már nem volt ereje.

Útnak indult ismét. Csak bandukolt fáradtan, nem is látta, mi veszi körül. A parkban kicsit leült, kutat is talált, s mivel gondolkozni már amúgy sem volt képes, csak nézelődött gondolatlanul. Aztán nagy nehezen összeszedte magát, s folytatta útját.

Amikor már a széles úton járt, egyszer csak földbe gyökerezett a lába: ott volt, ahol az első útbaigazítást kérte.

Ekkor földadta, visszament a tóhoz, leült, és csak révedt maga elé a semmibe. Arra eszmélt, hogy valaki beszélt hozzá.

– Rosszul van?

– Nem, köszönöm. Csak rettentően fáradt és reménytelen. Kerestem egy utat, és nem találtam.

– Segíthetek? Milyen utat keres?

– A Szabadság útját. Tudja, merre van?

– Igen. De szabad érdeklődnöm, milyen házszámot keres ott?

– Nyolcas.

– Ez baj. Az egy furcsa utca, csak egy házból áll. Az nyilván nem lehet a nyolcas.

– Az nem. Azért köszönöm.

– Viszontlátásra.

– Viszont... – kezdte, de a másik

már eltávozott, így megszórta a beszédet.

Alkonyodott. Hirtelen föltűnt egy gyerek, olyan tizenegy-két éves forma. Nem is tudta, mit vár tőle, mégis megszólította.

– Szervusz, jól ismered a várost? – Hát... lehet, hogy nem mindent.

Mit tetszik keresni?

– A Szabadság útját.

– Azt hiszem... olyan nincs. De a park másik szélén van egy várostérkép, nézzük meg!

Várostérkép! Ő meg bolyong összevissza!

– Jó, nézzük.

A térképen tüzetesen átvizsgáltak minden utcát, de egyik sem az volt. Szomorúan nézett a gyerekre.

– Úgy látszik, hiába jöttem.

A gyermek számára ismeretlen volt még a felnőtték szomorúságának sokfélesége; inkább csak érezte, hogy ez most olyan lehet, mint amikor egy nyáron valaki dühből a folyóba hajította az ő legszebb üveg-golyóját. Azóta sincs olyan szép a gyűjteményében.

– Rá tetszik érní? Mutatok valamit.

Elindulása óta talán először tudott szívből mosolyogni; meghatotta a gyermek segíteni akarása.

– Mutasd.

Visszamentek a tópartra. Közben feljött a hold, a csillagok, s gyönyörűen szikráztak a víztükrön. A gyerek mesélt.

– Épp ilyen szikrázó, csillagos volt. Amikor elvesztettem, azután fedeztem csak föl, hogy itt a tóban is láthatom. Nem csak az enyém, és nem minden este van itt, de sokszor megcsodálhatom. Azt játszom, hogy mindig másik csillagon lakom – néha a Holdon. Szeretnék csillagász lenni. Kicsit gondolkodott, majd megkérdezte:

– Játszik velem?

A felnőtt már meg se lepődött, mikor saját hangján azt hallotta:

– Igen.

■ VÁRNAI-VÍGH ADRIENN E.

Szabadságunkat természetesen vesszük, így nem vesszük észre, csak a hiányát – Kóczán Krisztián 2. helyezett képe

pályázatunk anyagaiból

3. HELYEZETT

Útkereszteződésben

„Menj haza békességgel! Lásd, hallgattam a szavadra, és megbocsátottam!” (1Sám 25,35)

A nap perzselt. A kopár hegyek hallgattak. A szíve égett. A gondolatai csüggedten húzódtak a lelkének legmélyebb bugyraiba. Kezdett megéhezni.

A nap perzselt. A kopár hegyek hallgattak. A szíve égett. A gondolatai csüggedten húzódtak vissza... a lelkébe... a lelkéhez... a lélek... éhes volt.

A nap perzselt. Evett. Gondolkodott... Hét éve volt már Nábál felesége. Soha nem szerette. Soha nem tisztelte. Soha nem vágyott a közelségére. Az Úr áldásának érezte, hogy gyermektelen maradhatott.

Perzselt a nap. Hallgattak a hegyek. Lelke bugyraiban csüggedt gondolatok húzódtak. Valamire éhezett.

A nap égetett. A hegyek fáztak. A szíve és a lelke sajgott. Egy útkereszteződésnél kuporgott a köpenyén, és a porba rajzolgatott. A szolgálói már előrehaladtak a hazafelé vezető úton. A szamarak és az emberek körvonalai elmosódtak a forró homok fölött izzó levegőben. Nézte a távolodókat, nézte a múltjába és jelenébe vezető egyenest.

Ha feláll és elindul utánuk, a férjéhez ér. Részeges, nyers és durva urához, akihez a törvény köti és a hagyomány asszonyi szívet tépő szigora. Ha nem menne utánuk, akkor megköveznék. Ha hazamegy, talán akkor is kövezés vár rá. Egy kő azért, mert engesztelő ajándékokat gyűjtött annak

az embernek, akit a férje megbántott fősvénységével; egy kő azért, mert úrra kelt; egy kő azért, mert mindezt titokban tette; egy kő, mert békét szerzett; egy kő, mert ő asszony, mert ő Abigail. Félt.

Nem a férje haragjától, hanem a saját érzéseitől. Mögötte az úton, messze egy férfi, Dávid, az Úr felkentje: nála hagyta a szívét. Ez nevetéses... szánalmas... kínzó és édes. Két napja elindult felé, leborult elé, lábait ölelte, szavaival kérte, hogy könyörüljön Nábál háza népén. Könyörüljön azon a férfin, a férjén, akit megvetett és gyűlölt. Ez nevetéses... szánalmas... kínzó és felfoghatatlan. Dávidhoz visszamenni lehetetlen. Legyen bűnös szeretője, megvetett a világ és Isten színe előtt? De megvetettségében is boldog lehetne...

A harmadik út a hegyekhez vezetett fel. Ismeretlen, kanyargós ösvényeken hívták a szabadság démonai. Elfutni a boldogságtól és a boldogtalanságtól, utat keresni a véletlen és a vakszerencse abszurdításában. Lehetsz szolgálóleány egy gazdag családnál... lehetne rabszolga... lehetne egy vadállat martaléka a kiaszott, kopár vidéken. Az alacsony tölgycserjések, vadolajfák és pineák a Karmel termékenységének tanúi, sivársága nagy szükség és pusztulás jele. Mint ha a természet is visszhangja lenne háborgó lelkének.

Az egyik szolgáló visszafordult érte. Látta, ahogy formátlan alakja közeledik, kontúrjai lassan élesedtek. Néhány perce maradt az egyedülletben, saját gondolatainak ösvényein

barangolni. Három út állt előtte. Szabad volt a döntésében, de nem a döntések lehetőségében. Bármerre megy is, könyörtelenül rászakad a lét elviselhetetlen súlya. Egyik út sem adhatott megoldást, reménytelen lett volna bármelyik lépés.

Imákat mormolt: át kell adnia ezt a választást az Úrnak, különben beleroppan. Úgy imádkozott, mint ahogyan soha még. Nem az atyjától tanult könyörgés és hálaadás volt ez, hanem a legtitokzatosabb önatadás.

A vállához ért egy szelíd kéz. Talán a szolgálója keze volt. Felállt. Indult. Indulnia kellett. Könnyű lett a szíve. Kendőjét fejére tette, és követte szolgálóját.

A nap perzselt. A kopár hegyek fölé hajoltak. A szíve megtelt örömmel, de a könnyeit nem tudta visszafojtani. Dávidra gondolt és elbocsátó szavaira: „Menj haza békességgel! Lásd, hallgattam szavadra, és megbocsátottam!” Most már hitte ezeket a szavakat. Béke volt benne.

„Mintegy tíz nap múlva aztán megverte az Úr Nábált, és meghalt. (...) Dávid szolgálói elmentek Abigailhoz Karmelba, és így szóltak hozzá: Dávid küldött bennünket hozzád, mert el akar venni feleségül. Az asszony fölkel, arccal a földre borult, és ezt mondta: A te szolgálód szolgálóleány les, és uram szolgálójának a lábát fogja mosni. Azután Abigail sietve készülődött, és számárra ült, őt cselédnő kísérette. Elment Dávid köveivel, és a felesége lett.” (1Sám 25,38.40–42)

■ HORVÁTHNÉ PAPP ANDREA

Üveggömb hópelyhekkel

Nagy nap ez a mai. Az álom is jóslata: hosszasan repült, ahogy eddig sose. Hát igen, kirepül ebből a nyomasztó, kilátástalan világból. A vödör is könnyebb, ahogy a tyúkokhoz cipeli, a kút kereke is azt nyikorogja: jobb lesz, más lesz, jobb lesz...

Mert ennél csak jobb lehet. Mert mi az ő élete? Reggel korán kelni, mintha munkába indulna vagy iskolába. Pedig a technikumot abba kellett hagynia, elment dolgozni. Még két kisebb van otthon. A nagyfiú, aki Pesten dolgozik, megnősült, többet nem küld pénzt.

Aztán épp csak beletanult a varrodai munkába, bezárták a kóceráját. Tízven vesztették el a munkahelyüket. Azóta csak az otthoni dolog meg a napszám. Az apja ragaszkodik a korán keléshez, nem lehet tudni, mikor szól valaki, hogy kapálni kell vagy a jószágot ellátni: akkor ugrani kell, vagy mások ugranak.

Egyre kevesebb a napszám is. Volt, hogy anyácskával együtt két héten át is volt helyük, abból tudták megvenni a malackát és a tíz kiscsirkét. Eddig nem hullott el egy sem, csak el ne kiabálja. De már százszor is megmondolja egy gazda, hogy napszámot fogadjon. Az öregek vagy szinte térdelve gyomláznak, botra támaszkodva kapálnak, vagy parlagon hagyják a földet, és csöndesen éheznek.

Eddig a szomszéd Teri néninek segített ingyen, de hát abból nem lehet a boltban vásárolni. Újabb az apja nem engedte át, pedig Teri néni meg halt az ura, gyereke sose volt. Nem kellett volna elkapartatni mind a hármat, most lenne, aki segítsen. Ezt keserűségében mondta az apja, merthogy ők mennyit küszködtek négyükkel.

És most végre beleegyeztek, hogy felmenjen Pestre. A bátyjánál lakhat, az vigyáz, Erzsébet barátnője pedig beviszi irodát takarítani. Ha nagyon igyekszik, tanulhat, feljebb is juthat. Márpedig igyekezni fog. Világéletében kitűnő volt, szeretett tanulni.

A hármas vonattal megy. Egykor indul el a szomszéd faluba, csak ott van állomás. Lenne egy busz kettőkor, de ha kimarad, mint annyiszor, akkor nem éri el a vonatot.

Már két napja összecsomagolt. Csak egy táskába... nincs sok holmija.

A bátyja kijön elé, mert még sose volt Pesten.

A sógornőjét kedvelte, a két hozott kislányt is, igaz, csak egyszer találkoztak, itthon, az esküvőn. Azóta megszületett az öcsike. Csak képen látta. Majd segít a háztartásban, tanul a gyerekekkel, nem lesz ott sem ingyenélő.

De egy kicsit furcsán fogadták. Vagy csak az ő várakozása volt túlzott? Főleg a bátyja anyósa volt hűvös. Kiderült, ő is ott lakik már. Két szoba van csak; nem baj, elalszik ő a konyhában is.

Vacsora után segített a mosogatással, mesélt a lányoknak. A kicsit szoptatta az anyja, amikor a bátyja félrehívta. Nem nézett rá, amikor elmondta, hogy náluk nincs hely, lát-hatja, ott nem lakhat.

Jó, ma éjjel még igen, összefekte-

tek a két kislányt egy ágyba, de holnap keressen albérletet a barátnőjével... és odacsúsztatott elé négyezer forintot, előbb körülnézett, látja-e a felesége.

A lány nem tudott megszólalni, nézte a bátyja elgyötört arcát, látszott, napok óta készült erre a beszélgetésre. Lehet, hogy a pénzt is titokban kellett kölcsönkérnie.

Most kellene visszafordulni, felülni egy vonatra, meg sem állni hazáig – gondolta.

Egész éjjel le sem hunyta a szemét. A kisfiú kétszer felsírt, a sógornője megengedte, hogy álomba dajkálja. Ő is kerülte a tekintetét.

Reggel hatkor az iroda előtt találkozott a barátnőjével, oda még elkísérte a bátyja. Erzsébet jókedvű volt, nyolckor várja őket a főnök, csak szépen kell viselkedni, mosolyogni, nem ilyen búskomor képet vágni.

De Erzsébet arca is elsötétült, amikor meghallotta, mi történt.

– Kiszúrta a szemed négyezer forinttal? Itt a legvacakabb albérlet is harmincnál kezdődik, de egy ágyért is legalább tízet kell fizetni, de akkor negyedmagaddal alszol!

A főnök alkalmazta negyvenezerért. Négy iroda, két nagy varrodai részleg tartozik majd hozzá, de bejelenteni nem tudja. Néha Erzsébet nagytakarítást csinálhatnak a házában is, azt külön fizeti.

Délután elmentek Erzsébet albérletébe. „Külön bejáratú”, gúnyolódott Erzsébet a kis cselédszobán, ami a konyhából nyílt. Két ágy, egy szekrény, parányi asztal éjjeliszekrények helyett is.

– Ez szerencsés hét – mondta Erzsébet. – Mert akivel lakom, most éjszakás. Ezalatt itt aludhatsz. Rendes lány, jószívű, meg fogja engedni. De ha ebből rendszer lesz, fizetned kell neki, ő is keveset keres.

Erzsébet hatkor találkozni fog egy fiúval, hívta, legalább megismerik egymást, de a lány nem ment.

Éjjel eszébe jutott, hogy ezt odahaza nem tudhatják meg. Mondani akarta a bátyjának, legalább az anyácska levelét vegyék át, ha ír, de nem volt rá alkalom. Visszamegy, hogy ezt megmondja.

Otthonról hozott borítékot, bélyegget, és egy ligeti padon megírta első levelét Pestről, ahol szívesen fogadták, az öcsi aranyos, néha kétszáz grammot is szopik, a kislányoknak ezentúl ő fog mesélni, mert a mamájukat nagyon lefoglalja a kisfiú, és ahol finom, szinte ünnepi volt a vacsora, amivel várták. És megoldotta egy újabb kegyes hazugsággal: sütemény is volt...

Aztán elindult a bátyjék felé... Gyerekkorában a pap bácsi íróasztalán látott egy üveggömböt, amit ha felemeltek, gyönyörű hópelyhek kavarogtak a kicsi fenyő körül. Úgy megvágta, hogy az öreg tiszteltes nekiadta. Sokáig megvolt.

Még most is érzi azt a gyerekes boldogságot, ahogy a tenyerébe simult a gömb, és szállingóztak a hópelyhek a fehér csillogásban.

De egyszer leejtette a köre, és ezer darabra tört...

Akkor érezte ezt, amit most.

■ UNGVÁRY ILDIKÓ

Rebbenés – Hatvani Ágnes 3. helyezett képe

KIS HÍREK A NAGYVILÁGBÓL

Rómában újra forgalomban a „pábuszjegy”

Két hónappal II. János Pál boldoggá avatása után új jótékonyági kezdeményezés indult az olasz fővárosban. A római tömegközlekedési eszközökön újra használatba került a néhai pápa arcképével ellátott jegy.

Május 1-jére ötszáz ezer „pábuszjegyet” nyomtattak II. János Pál arcképével, július 20-tól pedig ismét használatba került az eyeuros buszjegy az egykori pápa képével.

A római tömegközlekedési vállalat (ATAC) és a Caritas összefogásának köszönhetően minden eladott jegyből három centet a Termini pályaudvar mellett található menza és menhely felújítására fordítanak. Egymillió „pábuszjegy” került forgalomba, amelyből harmincezer euró bevételt várnak a Caritas intézményei számára.

Liberio Andreatta prelátus, az ORP rövidítést, záródokutakat szervező római utazási iroda alelnöke a kezdeményezés kapcsán elmondta, hogy természetesen fontos az ado-

mány is, de még inkább az, hogy aki ilyen jegyet vásárol, egy lépést tesz a város legszegényebbei felé. „Ha egy közösség és a közigazgatás nem fektet be a szolidaritásba, nem igazán látja saját valós céljait” – hangsúlyozta.

A „pábuszjegyek” a tervek szerint szeptember közepéig lesznek forgalomban. „A jegy erőforrást biztosít majd a Caritas-központ számá-

ra, ugyanakkor tudatosítani kívánja az állampolgároknak, hogy a Termini pályaudvar melletti karitatív intézmény vonatkozási ponttá kell, hogy váljon a szolidaritás kifejezésére a rómaiak számára” – nyilatkozta a kezdeményezésről Gianni Alemanno, Róma polgármestere.

► Magyar Kurír

Lottómilliomosból gondnok

Három év henyelés után ismét munkába jár egy brit lottómilliomos, mert elunta a semmittevést.

Az ötvenegy éves Arthur Wright és neje, Jackie 2,9 milliárd fontot – 900 millió forintot – nyert 2008-ban. A férfi otthagytta gyári állását, új kocsit vett, de feleségével egyetértésben hamarosan úgy talált, hogy a fényűző életmód nem nekik való. A férj unatko-

zott, ezért nemrégiben ismét elhelyezkedett, most egy iskolában gondnok.

Wright a brit Metro újságnak mindazonáltal azt mondta: egyáltalán nem bánja, hogy nyert a lottón, sőt nagyon boldog, hogy az utolsó pillanatban meggondolta magát, és mégis vett egy szelvényt. Eredetileg ugyanis nem is akart játszani.

► MTI

Időkapuszulát rejtett a csökmői templomtorony

► A Hajdú-Bihar megyei Csökmő helytörténeti emlékeit rejtették a helyi református templom felújítása közben talált időkapuszulák, amelyeket az iratok szerint 1927-ben helyeztek a templom tornyába.

A templom májusban indult felújítása közben a toronyban két bádogszelencét találtak. A település lakói az 1756-ban épült templom minden felújításakor hagytak emlékeket az utókorra.

Az épületet többször is átépítették, a torony pedig 1860-ban készült el. A most talált, 1927-es feljegyzések szerint akkor is tettek szelencét az épületbe, de a benne elhelyezett tárgyak többsége a rossz szigetelés miatt 1927-re megsemmisült.

A két kapszulában talált tárgyak között a legrégebbi egy 1662-es ezüst „Leopold-veretű” pénzérme Szűz Mária portréjával. Találtak még 1807-es rézpénzeket és Kossuth-bankókat is, de a tárgyak többsége a 20. század elejéről származik.

A csökmőiek mindenről pontos

leltárt csatoltak az utókor számára, az adakozók és a felújítást végzők névsorát sem kifelejtve. Találtak 1927-es újságokat, közöttük a Pesti Hírlap akkori kiadásait, az 1926-os népmozgalmi adatsorokat, a templom felújítási szerződését és az egyházi étellel kapcsolatos feljegyzéseket is.

Különlegesség volt az „izenet a múltból, melyet átadunk a jövőnek” kezdetű, többoldalas levél. Ebben a falu lakói a mindennapjaikról értekeztek, és leltárt adtak minden elhelyezett emlékről.

Kiss István lelkipásztor vezetésével a gyülekezet mai tagjai is mindent dokumentáltak, mindenről fénykép, fénymásolat és videofelvétel készült, aztán pedig gondosan visszahelyezték a talált tárgyakat a kapszulákba, majd eredeti lelőhelyükre, a templomtoronyba. E mellé tették a saját „üzenetüket”: egy 2011-es fémhengerben Csökmő mai lakói helyi és országos újságokat, napjaink fizetőeszközeit, önkormányzati és egyházközségi adatokat és a falu mindennapjait bemutató fotósorozatokat hagytak örökölni a „jövendőnek”.

► MTI

Húsz év Brigetióban

Szenzációs régészeti leletek a komáromi kiállításon

► **Szenzációs, a nagyközönség által eddig sohasem látott régészeti leleteket vonultat fel az ókori Brigetio két évtizedes feltárásainak szentelt a Húsz év Brigetióban – régészeti kutatások Komárom/Szőnyben 1990–2010 című időszaki kiállítás, amely szeptember 4-ig látható a komáromi Klapka György Múzeumban.**

Brigetio volt a Pannonia tartományban állomásoztatott négy római légió egyikének, a legio I Adiutrixnak az állomáshelye az I. századtól a római uralom végéig. Pannonia provincia I. századi meghódítását követően a pannoni törzsek római közigazgatási egységekbe osztották, amelyeknek elhelyezkedése nagyjából megfelelt az egykori törzsi szállásterületeknek.

Brigetio tágabb környékén az illír eredetű, keltizált azalus törzs élt, amelyet ekkortájt az alávetett jogállású civitas peregrina Azaliorum elnevezésű közigazgatási egységbe szerveztek a rómaiak. A brigetioi tábor kiterjedt úthálózat révén kapcsolatban állt a pannoni határt védő többi légiótáborral, valamint a tartomány belsejében levő településekkel. A tábor stratégiai fontosságára utal a Brigetio név is, amely a kelta *briga* szóból származik, és várat, erődítményt jelent.

„Brigetio teljes területén folynak az ásatások, az egész város szerkezetét, történetét, kiterjedését igyekszünk megismerni komplex kutatásaink során, amelyek az utóbbi években légi felvételekkel is kiegészültek. Ily módon egyre részletesebb képet

kapunk e nagy kiterjedésű város szerkezetéről – az utcahálózatról, az általuk határolt insulákról (lakótömbökről). Minél teljesebb képet szeretnénk kapni az egykori római településről” – hangsúlyozta az ásatásokat irányító Borhy László professzor, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára.

Ismeretése szerint a tárlat egyfajta visszaemlékező kiállítás, hiszen az elmúlt húsz év alatt több régészgeneráció nőtt fel az ásatásokon. Így bemutatják azokat a pillanatfelvételeket is, amelyek az azóta kollégává érett hallgatókat örökítik meg munka közben. Erőteljes hangsúlyt kap a szakmai oldal is, mivel a feltárások során nagyon sok helyszínen ástak, ahol fontos és figyelemre méltó leletek bukkantak.

Az érdekességeket sorolva Borhy László kiemelte a római kori fahordót, amelynek most fejeződött be a restaurálása. „Egy teljes épségben fennmaradt fahordó, beleégetett feliratokkal, amelyek szerint a legio I Adiutrix brigetioi tábori kórháza számára ebben szállították illetégmentesen a bort. Aquincumból is, de máshonnan is ismerünk pecsételt hordókat, de Brigetióból ez az első ilyen lelet. További érdekesség, hogy egy kút nyílását foglalta körbe ez a hordó, tehát még a két amulettré, amely a polgárváros két éve feltárt temetőjéből került elő.

A kiállításon nagy számban mutat-

nak be kerámiaedényeket, valamint üvegtárgyakat is. Az utóbbiak kapcsán Borhy László kitért a néhány éve feltárt brigetioi üvegműves műhelyre. Az előkerült leletek arról tanúskodnak, hogy régi üvegtárgyak felhasználásával készítették újakat, például színes üvegyöngyöket. A termékek némelyikén a gyártási folyamat során alkalmazott szerszámok, például még a forró, folyékony üveg lecsippentésére szolgáló eszközök nyomai is megfigyelhetők.

„Találtunk egy bronzszobrocskát, amely germán alakot ábrázol jellegzetes hajviselettel. Semmi meglepő nincs a leletben, hiszen a Duna másik oldalán, a római kori Barbaricum-ban éltek azok a germán törzsek, amelyekkel Brigetio lakosai napi kapcsolatban álltak, ez a viszony hol békés, hol ellenséges volt” – jegyezte meg a tudós.

A tárgyi emlékek mellett fotókon követhetők nyomon az elmúlt húsz év legjelentősebb felfedezései. Az első jelentős lelet az 1994-ben előkerült hatalmas, kozmológiai tárgyú mennyezeti freskó. De fontos felfedezésnek számított az 1998-ban feltárt pékműhely is a hozzá tartozó elárusító helyiséggel, valamint az ugyancsak 1998-ban előkerült három szarkofág, amely rengeteg tárgyi mellékletet és drágakövekkel díszített arany ékszereket rejtett. Különleges az a 2007-ben napvilágra került szarkofág is, amelyet a másodlagosan felhasznált feliratos kőlapokból alakítottak ki valamikor a 4. században. Itt a latin nyelvű feliratok szolgálták szenzációval, hiszen Brigetio hadtörténetére, közigazgatására vonatkozó, korábban nem ismert adatok szerepelnek bennük.

► MTI

Grassalkovich Antal mint mecénás

Új kiállítás a gödöllői kastélyban

► **A gödöllői királyi kastély új, időszaki kiállítása Grassalkovich Antal gróf egykori egyházi mecénási tevékenységét mutatja be. A Kincses templomok című tárlatot Beer Miklós váci megyés püspök nyitotta meg augusztus 5-én.**

A számos uniós rendezvénynek helyet adó gödöllői kastélyban ez az első kiállítás az uniós elnökség lezárulta óta. Létrejöttéhez két magánygyűjtő és több mint húsz intézmény járult hozzá.

A kastély Rudolf-szárnyának emeleti termeiben látható tárlat Grassalkovich I. Antal (1694–1771) alakját, egyházi kapcsolatait helyezi a fókuszba, s egyházi mecénási tevékenységét is új megvilágításba helyezi. A kapcsolódó anyag még sohasem volt együtt látható, emellett számos olyan darabot is kiállítottak, amelyekkel korábban nem találkozhatott a szakma és a nagyközönség.

A kiállított tárgyak között található a Mária Terézia által alapított Szent István-rend díszruhája, emlékére és alapszabálya, a királynő ál-

tal adományozott miseruha és palást, valamint eredeti iratok, relikviák, köztük Grassalkovich Antal végrendelete. Mindezek mellett bemutatják a Váci Székesegyházi Kincstár és Egyházmegyei Gyűjtemény, valamint a plébániák által küldött 18. századi miseruhákat, kelyheket, szobrokat, festményeket.

A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből most először lesz látható a kastélyban Mária Terézia aranyozott ezüst és bécsi porcelán kávékészlete, melyet 1751-es gödöllői látogatásakor a vendéglátó grófnak ajándékozott, s amely az egyetlen tárgyi emléke a vezetes vendégeskedésnek.

A kiállítás más különlegességeket is kínál, így például láthatók a kor egyik legnagyobb ötvösmestere, Szilassy János által készített tárgyak, de kuriózumnak számít az az aranyozott szobor is, amely a ravatalon fekvő Nepomuki Szent Jánost ábrázolja. A szent kultuszával, annak tárgyi és írásos emlékeivel különlegesség foglalkozik, hiszen a gróf maga is sokat tett a kultusz magyarországi elterjesztéséért.

A kiállítást Kresz Albert fotóművész képei vezetik be, melyeken a Grassalkovich Antal által egykor támogatott templomok láthatók. A tárlat január 29-ig tekinthető meg.

► MTI

„Minden egyes leütött hang felelősség”

Vallomás a mindennapi (zene-) kenyérről és az Isten dicsőségét hirdető Bach-muzsikáról • Beszélgetés Mekis Péterrel

► Édesapja **Mekis Ádám**, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese, az Acsai Evangélikus Egyházközség lelkésze. Nagypapa békéscsabai lelkész volt negyvenkét éven keresztül, szintén esperes, tizenkét évig püspökhelyettes. Ifjú kora ellenére tekintélyes mennyiségű szakmai adatot találunk róla az interneten. Bizonyos, hogy még sok interjút fog adni... A szerény, hivatásáról alázattal beszélő fiatal orgonaművész-jelölttel, **Mekis Péterrel** a Deák téri lelkészi hivatalban ültem le beszélgetni. A találkozás után persze már ment is vissza szeretett hangszeréhez a templomba gyakorolni...

– A váci zeneiskolában kezdtem a zenetanulást, zongorát és szolfézt, bátyámmal együtt, hét éves koromban. Acsához ez volt a legközelebb. Költözésünk után Budapesten, a Tóth Aladár Zeneiskolában, később pedig tanárom biztatására a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában folytattam. Énekeltem az Operaház gyermekkórusában, és elég korán kiderült, hogy a zenei pálya iránt érzek elhívást.

– A családban kötődött valaki a zenéhez?

– Generációk óta fontos a családközpontú a muzsika. Sokszor hallom emlegetni lelkész nagypapát, akit sajnos én már nem ismerhettem. Első felesége, **Jedlicska Katalin** zongoraművész volt, aki a második világháború alatt a bombázásoknak esett áldozatul. Nagypapámtól számos kotta maradt – összegyűjtötte **Bach** minden orgonaművét, kantátáját; sok hangszeres és vokális partitúrát, egyéb zongorakottát örüink becses örökségként tőle. Érdekes, hogy sok zenei „kincs” éppen rámmaradt.

Nagypapám a békéscsabai gyülekezet énekkarát vezette, édesapám pedig édesanyámmal együtt az acsai énekkart irányítja. Ebbe a munkába már én is besegíték. Édesapámnak egyébként nagyon szép tenor hangja van, a **Lutherániában** is énekel,

kelenföldi gyülekezetből datálódik: én akkor már orgonista-kántor voltam ott, ő pedig kántor és karvezető. 2005-től majdnem négy évet zeneltünk együtt. Nagyon sokat köszönhetek neki. A konzervatóriumban **Szathmáry Lilla** tanított.

– Több generáció óta tehát a teológia és az (egyház)zene határozza meg a családját életét.

– A teológiai ismeretek nélkülözhetetlenek **Bach** műveinek megértéséhez, autentikus előadásához, így ez a terület is érdekel. Kiváltságos helyzetben érzem magam, mert olyan hangszert játszom, amely szakrális térben áll, nem pusztán egy koncertteremben. Hálás vagyok, amiért egyházi közegben élhetek, és számos lehetőségem van templomi orgona mellett ülni, kántorkodni, sőt nyolcadik éve Fótton is taníthatok. Egyidejűleg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Zenei Tanszékének ének-zene, karvezetés és szolféztanár szakos hallgatója is vagyok.

– *Fiatal tehetségként tartják számon. Szavaiból kitűnik: rengeteg munka, fegyelmezett életvitel, teljes odaadás kell az Isten adta tehetség mellé. S hogy ez Önnek megvan, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 2005-ben Budapesten, az országos szakközépiskolai orgonaversenyen el-*

ránia ének- és zenekar rendszeres kísérelője és continuojátékosa.

– 2009 novemberében kaptam a korrepetitor-kántori lehetőséget. A

Mekis Péter

Lutherániával és **dr. Kamp Salomonnal** is régi keletű az ismeretség. Nagyon sokat köszönhetek neki és **Trajtler Gábor** bácsinak. Felfoghatatlanul nagy megtiszteltetés, hogy itt játszhatok, egy jó orgonán, kivételes környezetben. Munkamegosztásunk szerint főként a Lutherániához kapcsolódó terület az enyém. A kántátzenés istentiszteletek, a Bach-héten való szereplés, az oratóriumok, a passiók, a *h-moll mise* – felsorolhatatlan, mi mindennek lehetek a részese.

– *Van szabadsága a műválasztásban?*

– Az istentiszteletnek szerves része az orgonajáték, a Deák téren ez gondosan és tervszerűen felépített szolgálat. Az adott ünnepnek, korálnak, textusnak megfelelő darabokat keresek. Ezzel a repertoárom is bővül – de legszívesebben megmaradok

műfaj kerül terítékre, azt akkor is fontosnak tartom, hogy az adott műfaj lehető legértékesebb és legigényesebb műveit adjuk elő. Alapvetően mégis komolyzenésnek tartom magam. Ez a hivatásom.

– *Milyen zenét hallgat, amikor pihen?*

– Csendpárti vagyok. Úgy kapcsolódok ki, hogy a természet hangjait vagy csendjét élvezem. Fontos ez manapság, amikor bárhová megy az ember, mindenütt háttérzene szól... A csend segít ráhangolódni a zene tartalmára. De egyébként komolyzenét hallgatok, vagy megpróbálok magam létrehozni olyan zenét, amelyet hallani szeretnék. Ez az improvizáció.

– *A szülei büszkék Önre, ugye?*

– Úgy érzem, igen. Örülnek, hogy a zenészpályát választottam. Mivel édesapám és nagypapám is szeretett orgonálni, tulajdonképpen továbbviszem azt, amit ők elkezdtek. Otthon, az acsai gyülekezetben néha szoktunk együtt szolgálni az istentiszteleten – ő a szószéken, én az orgonánál. Fel-emelő érzés.

– *A napokban indul tanítani a főtéri kántorképző nyári, harmadik tanfolyamára.*

– Szeretném lelkesíteni a gyerekeket, átadni nekik az orgona és az egyházzene szeretetét. Nagy motivációs közeg nekem Fót, ajándék, ahol mindig feltöltődöm. Látom, hogy van jövője a pályának. Amit én másoktól kaptam, ott továbbadhatom. Ez együtt nagy felelősség is.

– *Végére hagytam a legszemélyesebb kérdést: mit jelent Mekis Péternek a zene? És mit jelent Isten tisztelete a zenén keresztül?*

– **Schumann** fogalmazott egyszer így: a zenének mindennapi kenyérünknek kell lennie. És hogy **Bach** zenéje olyan a lélek számára, mint a test számára a napi étel. Úgy érzem: elemi létszükségletem a zene; az evés, ivás, alvás igénye mellé sorolom. Minden leütött hang felelősséggel jár, mert egyben következménye is van. Ez pedig megkívánja az embertől, hogy utánajárjon minden zeneműnek. Ehhez a pályához nagy alázat is kell.

A zenén belül **Bach** művészete a legfontosabb a számomra. Ő azt mondta: minden olyan zene, amely nem Isten dicsőségét szolgálja, csak zaj, zörejt. Ezzel értek egyet én is. Isten dicsőítésére a legigényesebb zenét kell választani.

Bach zenéje által nemcsak a saját érzelmi állapotainkat lehet kifejezni, hanem egyfajta isteni tökéletességet, békét, szeretetet lehet átadni, közvetíteni. Szerintem ő beszélt a legmagasabb fokon a zene nyelvén az isteni tökéletességről. Kegyelemből tehet. Mindazoknak, akik az ő zenéjéhez nyúlnak, ezzel a tökéletességre irányuló igénnyel és törekvéssel kell tenniük. **Bach** játéka közben a hangsúly nem rajtunk van, nem a mi teljesítményünkön, művészi voltunkon: Isten dicsőségének fénye ragyog át a darabokon. Az előadó-művészet pedig nem más, mint hálaadás Istennek.

■ KÖHÁTI DÓRA

Ismét szól az orgona Nagyalásonyban

► A Dunántúl szívében fekvő Nagyalásony evangélikus templomának orgonája ötven évvel ezelőtt elromlott. Mivel a gyülekezet nem volt pénze a felújításra, több generáció anélkül nőtt fel, hogy hallhatta volna a hangját. Idén tavasszal azonban csodaként élte meg a kis közösség a finnországi nivalai gyülekezet felajánlását: a nagyalásonyiaknak ajándékozzák használaton kívüli orgonájukat. A több hónapos szervezőmunka eredményeként augusztus 7-én **dr. Wagner Szilárd** evangélikus lelkész orgonájátka töltötte be a templomot.

A kis gyülekezet nagy szomorúságról tudtak a bakonycsérnyei evangélikusok is, ők jártak közben finnországi testvérgyülekezetükkel. Végül eredményül egészen megragadó élményben lehetett részük mindazoknak, akik a múlt vasárnap délutáni koncerten hallhatták a megépült orgona hangját.

„Szemben szól, mint új korában” – fogalmazott köszöntőjében **Martti Viljanen**, a nivalai gyülekezet esperese, ezúton is kifejezve köszönetét **Takács Péter** orgonaépítőnek; az ő lelkiismeretes munkáját dicséri a hangszer finnországi szétszerelése, majd új helyén való felépítése. (Az orgona egyházunk egyházzenei bizottságának, Nagyalásony Község Önkormányzatának, illetve a Veszprémi Evangélikus Egyházmegyének a támogatásával kerülhetett a nagyalásonyi templomba.)

Az orgonakoncert keretében **Pethő Judit**, a Nagyalásony–Dabrony–Nemesszalóki Társult Evangélikus Egyházközség új lelkésze hirdette Isten ígését. Hangsúlyozta: hasonló örömet érez az ember akkor, amikor Krisztusra rátalál életében, mint amilyen örömet jelent az új orgona hangja a kicsiny közösségnek.

A nap zárásaként **Császár Károlyné** felügyelő köszönte meg **Horváth László** gyülekezeti tag – aki az orgona hazaszállításáról gondoskodott – fáradhatatlan munkáját, valamint a gyülekezettől búcsúzó **Pongrácz Máté** beosztott lelkész segítségét, aki a szállítás anyagi hátterének rendezésében vállalt szerepet.

Bár az ünnepi alkalom szeretetvendégséggel zárult, az orgona hangja újra és újra felcsendült, hisz mindenki szeretne volna megszólaltatni – legalább pár pillanatra – a nagyalásonyi evangélikus közösség „ékszerdobozát”.

■ P. M.

A nagyalásonyi orgona előtörténetéről szubjektív beszámoló olvasható egyházunk központi honlapján – www.evangelikus.hu

Az acsai gyülekezeti énekkar a galgautai énekkari találkozón 2009-ben

operaénekesi kvalitására egy zeneakadémiai tanár is felfigyelt. Keresztapja pedig kántortanítói végzettséget szerzett.

– *Innen nézve szinte természetes a sorsának alakulása... Kik segítették eddigi pályáját?*

– Egy ideje már tanultam zenét, de az még nem volt világos számomra sem, hogy karmester, zongoraművész vagy szolféztanár legyek-e. Amikor azonban tizennégy évesen Fóttra, a kántorképzőbe kerültem, olyan hatás ért, olyan élményeket szereztem, amelyek teljesen egyértelművé tették, hogy melyik az én utam: a konzervatóriumban, majd a Zeneakadémián már az orgona szakot választottam.

Fóton az első tanfolyamot **Bence Gábor** vezette; sokat segített, biztított az induláskor. Ismeretségünk a

ső díjat nyert, 2009 őszén **Lübeckben** a nemzetközi **Buxtehude-orgonaverseny** középdöntőjébe került. Mit gondol a tehetségről?

– Amit el tud érni az ember – kisebb-nagyobb sikereket –, ahhoz önmagában valóban kevés a tehetség. Kítartás, türelem, szorgalom, gyakorlás, munka kell ahhoz, hogy ez beérjen. Én magam, ha van rá lehetőségem, naponta legalább két-három órát töltök a hangszer mellett. Nagyon kiváltságos helyzetben vagyok azért, hogy bejárásom van ide, a Deák téri templomba. Fontos az is, hogy jó hangszer mellé ülhesünk le – hatalmas különbség van orgona és orgona között.

– *Szerényen fogalmaz: nemcsak bejárása és kulcsa van, hanem második kántor az ország templomában dr. Finta Gergely mellett, illetve a Luth-*

Bach zenéje mellett. Számomra ő tud a legjobban Isten dicsőségére rámutatni. Úgy érzem, akkor vagyok igazán a helyemen, Isten szolgálatában, ha az ő zenéjét a lehető legintenzívebben ápolom, gyakorlom, tanulom, átadom.

– *A könnyebb műfajban is kipróbálta már magát: két ízben is fellépett a Boysless Voice énekegyüttessel.*

– Nagyon szívesen veszek részt ilyen jellegű koncerteken is. Bár ezeken az alkalmakon egy könnyedebb

Mekis Péter orgona-diplomakoncertje szeptember 14-én 19 órakor lesz Budapesten, a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében. Elhangzik: **J. S. Bach: c-moll prelúdium és fuga**, BWV 546; **Mozart: c-moll adagio és fuga**, K. 546; **Schumann: I. és II. B-A-C-H fuga**, op. 60; **Koloss István: 3. partita**; **Mendelssohn: f-moll szonáta**, op. 65, No. 1.

PALACKPOSTA

Lélekezés

A gyerekeim óvodájában számomra izgalmas pedagógiai módszert követnek. Egyik fontos eleme, hogy az óvodások csak délig vannak az intézményben, a szülők már lehetőleg ebéd előtt hazaviszik őket.

Ez az elgondolás abból a felismerésből fakad, hogy az ember – így a kisgyerek – mindennapjainak is van egy ritmusa, amelyet a nevelésben is ki kell használni. A lélegzéshez hasonlítják ezt, vagyis délelőtt a gyerekek magukba szív-
nak egy csomó élményt, tapasztalatot az óvónénik és a társaik között, délután pedig szükségük van arra, hogy megosszák, kiadják, hasznosítsák, integrálják ezeket, erre pedig a legjobb hely a családi közeg, az otthon. A kilégzés és a belégzés ritmusának analógiájára történik mindez.

A kollégiumban lakó hallgatók részére tartott lelkigyakorlatokon szoktam alkalmazni meditáció előtt egy technikát, amely abban segít, hogy a meditációnál a jelenben legyenek az Isten közelségébe vágyók. A lélegzetünkre figyelünk, a kilégzés és a belégzés ritmusára, a mellkas emelkedésére és süllyedésére. Ezzel tudatosítjuk, hogy a jelenben vagyunk, mert gondolataink folyamatosan a múlt és a jövő között cikáznak.

Jézus a tanítványok egy csoportjával vonul vissza a hegyre. Három kiválasztott tanítvány megy vele. A hegyre, amely a föld és az ég között helyezkedik el; aki a hegyre megy, az Isten közelébe kerül. És ott fenn a hegyen történik valami felemelő, valami olyan, ami Pétert arra készíti, hogy azt mondja Jézusnak: „Uram, jó nekünk itt lennünk.” Nem felkiált, hanem tényt közöl. Mert valóban jól érzik ott magukat közel az Istenhez, ahol lelkileg feltöltődnek. De szívesen maradnánk mindig itt!

A hegyről azonban le kell jönni. Le kell jönni a hétköznapokba. Azért, mert ha igazán őszinték vagyunk, ez az otthonos. Le kell jönni a hegyről, mert Jézus szerint itt van dolgunk. Nem a világtól elvonultan kell élni, hanem a világban, és ott kell megélni az evangéliumot. A többi ember között, a hétköznapok forgatagában és zsvajában, sok gond és probléma és sok öröm, boldogság között. Itt kell hirdetni az örömhírt.

Szükségünk van azonban olyan időre és helyre is az életünkben, amikor és ahol kiszakadunk a bennünket körülvevő világból és feltöltődünk, hogy újra visszatérve újult erővel legyünk Jézus tanúi. Belégzés és kilégzés, ez tart életben bennünket, és ez teszi lehetővé a létezését. Ebben a kontextusban hívjuk inkább így: *lélekezés*. Ez az, amire szükségünk van augusztusban is, a tanév kezdete felé közeledve.

■ BARTHEL-RÚZSA ZSOLT

Névjegy:

Barthel-Rúzsza Zsolt

2004 óta végzek lelkesítő szolgálatot, immár hat éve dolgozom egyetemistákkal és főiskolásokkal. Budapesten az egyetemi gyülekezetben kezdtem ezt a munkát – a püspöki titkári szolgálat mellett –, majd a Luther Otthon – Szakkollégium lelkesítő lettem, később igazgatója is. Munkatársaimmal arra törekszünk, hogy egyházukhoz örömmel kötődő, felelős keresztényé válásukban segítsük a ránk bízott kollégistákat. Feleséggel három gyerekünket neveljük.

20-án nyílt napot tartanak az Országházban, a Dunaparton pedig 14 órakor kezdődik a látványos vízi és légi parádé. A Grippen-bemutató után megjelennek a Margit hídnál a történelmi hajók, amelyek Magyarország ezeréves múltját elevenítik meg. Ha nem vagy fővárosi, a parádét a Duna Tv közvetítésében élvezheted. Rögtön a vízi bemutató után, fél négykor ökumenikus szertartás keretében áldják meg az új kenyert a Clark Ádám téren.

Sok minden eldől Szege- den augusztus 20-a hetében. A világ legjobb kajakosai és kenusai a londoni olimpiai kvalifikációért is küzdenek a napfény városában. A magyar színeket negyvennyolc versenyző képviseli az idei kajak-kenu világbajnokságon. 17-én a Dóm téren lesz a látványos megnyitónépszerűség, de utána a figyelem a nemzetközi szinten is kiválóknak tartott Maty-éri pályára szegődik. A közszolgálati rádió- és televízió-csatornák élőben jelentkezők az eseményről, de vonatra szállva személyesen is részese lehetsz a reménybeli magyar éremesőnek. Bővebb információt a www.szeged2011.hu oldalon találsz.

■ JENŐ

OSZTOZÓ

Ünnep virágkocsin, hajón, kajakban

Gondoltad volna, hogy immár a negyvenkettedik virágkarnevált rendezik Debrecenben? A kéttornyú református templomáról ismert kelet-magyarországi városban ráadásul immár egy héten keresztül zajlik a különleges fesztivál.

A karneváli hangulat már augusztus 15-én rátelepszik a városra, amikor kaktuszokból és pozsgásokból nyílik kiállítás. 17-én a *Holdviola* együttes ad koncertet továbbgondolt népdalokból, ezt pedig óriási tánccház követi majd, mintegy hatszázötven táncossal. A csütörtöki és pénteki

felvonulása előtt old timer kerékpárosoké a debreceni belváros. A napot este 8-kor a kihagyhatatlan tűzijáték zárja. A ráadás pedig a vasárnap esti nagy koncert olyan fellépőkkel, mint *Keresztes Ildikó*, *Wolf Kati* és *Varga Viktor*.

Az ünnep Budapesten is megkezdődik már 19-én. Családdal, barátokkal korozhatsz a magyar ízek sétányán, a budai rakparton. A rendezvényre ismét elkészül Magyarország tortája, mely 2011-ben a kecskeméti barackos kölestorta. A vállalkozó kedvűek el is készíthetik (a

nap is a táncé, amikor magyarországi és külföldi táncscoportok produkcióiban gyönyörködhetesz. *Szent István* ünnepén, a virágkocsik minden évben sok-sok látogatót vonzó

receptet keresd a <http://augusztus20.kormany.hu> oldalon a *Magyarország tortája* menüpont alatt), de talán egyszerűbb, ha a programot választod.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Válaszkeresés Közös(s)Ég módra

► **Válogatáskötetet adtak közre ennyi! címmel a Közös(s)Ég internetes magazin eddig megjelent írásából. A negyven rövidebb lélegzetű művet tartalmazó, sok fotóval illusztrált gyűjtemény július közepén, a tatai Csillagpont református ifjúsági találkozóon mutatták be. Pete Violetta főszerkesztővel is ekkor beszélgettünk.**

– A *Parókia.hu* honlapot keresztény értelmiségiek indították el 2008-ban, akkor még egyházi támogatás nélkül. Nem sokkal később a Magyarországi Református Egyház felkarolta a kezdeményezést, jelenleg pedig a Dunamelléki Református Egyházkerület a fenntartója. *Füle Tamás*, a *Parókia.hu* szerkesztője volt az ötletgazdája a *Közös(s)Ég* internetes magazinnak is, amely publicisztikáknak, tárcáknak, elgondolkodtató, irodalomközelibb írásoknak tud teret adni. 2008 júliusában indult a magazin, akkor még *Czapp Enikő* vezetésével.

– *Milyen ez a közösség, ha a szerzők felől közelítünk a kérdéshez?*

– Száz fölött van azoknak a száma, akik eddig írtak hozzá. Életkor, foglalkozás és felekezeti hovatartozás szerint is színes a társaság. Van például evangélikus és katolikus szerzőink is. Nemcsak az a közös bennünk, hogy szeretünk alkotni, és örömmel leljük az írásban, hanem az is, hogy minden mögött keresünk egy akaratot, egy áldást, egy tervet, és nagyon örülünk, amikor ezt megtaláljuk. Erről szól a hívő élet, hogy keressük a választ a kérdéseinkre.

Minden hónapban más-más témát járunk körbe. Júliusi számunkban a „kormány” szó állt a középpontban, ennek

jobb attól, hogy kézbe adják, és nem csak fotón mutatják meg, mégis egészen más tapasztalás. Én is valahogy így vagyok ezzel a könyvvel – amely persze nem ad pontos képet a magazinnal, már csak azért sem, mert az internetes rovatstruktúránkat nem erőszakoltuk rá a kötetre. Az írások egy részében főként a születés, élet, betegség, halál témák jelennek meg, a többi írás a hittel, illetve Istennek a mai világban, társadalomban való helyével kapcsolatos.

– *Az egyik jegyzetben a szerző arról elmélkedik, hogy vajon a keresztyének hippik-e. Jól sejtem, hogy mind az internetes kiadás, mind a kötet első sorban a fiatalokat kívánja megszólítani?*

– Ezt így nem mondanám, hiszen szerzőink között egyaránt vannak fiatalabbak és idősebbek is, és írásainkkal mindazokhoz szólni akarunk, akiket érdekel a világ és ami azon túl van. Tény azonban, hogy merészségünkkel mi magunk szükítjük le az olvasóközönségünket. Nyíltan és szókimondóan – de nem polgárpukkasztóan! – közelítünk olyan témákhoz is, amelyekhez a hivatalos egyházi körökből sokan nem mernek hozzányúlni. De annak ellenére, hogy a stílusunk nem fejbévágóan egyházas, mégis minden írásunk Istenre mutat.

■ V. J.

kapcsán írtunk például a gyülekezetvezetéséről, Jézus követéséről és a családi „hatalommegosztásról”. Igyekszünk sokféle szemszögből – például igei, filozófiai, pszichológiai oldalról is – megközelíteni a dolgokat; mindig izgalmas, hogy ugyanarról a hívőszóról mi jut eszébe, mondjuk, egy lelkésznek, egy tanárnak és egy diáknak.

– *Milyen érzés most kézzelfogható módon is „találkozni” az írásokkal?*

– Egy kisbaba nem szebb és

ennyi! – A Közös(s)Ég Magazin válogatáskötete. Dunamelléki Református Egyházkerület, Budapest, 2011. Ára: 2000 forint. A könyv kapható a Közös(s)Ég Magazin szerkesztőségében (1092 Budapest, Ráday u. 28.) és a Ráday Könyvesházban (1092 Budapest, Ráday u. 27.).

Hol a határ a pihenésben?

Eldugtam a tankönyveket... Az asztalon hagytam az órám...

Kikapcsoltam a telefont... Átengedem magam a pihenésnek...

Emlékszem, a tanév vége felé már alig vártam a szünetet, jobban, mint a „biosz” és „töri” közöttit. Nem 15 percre vágytam, hanem hetekre, hónapokra. Úgy éreztem, hogy a napsütés hívogat. Ki a szabadba...! – mondogatta egy csiklandozó hang legbelül.

Vártam a tábort, a találkozásokat, vártam a túrákat, a hegymenetet, a patak illatát. Vártam a táborozás mellett az éneklést, a hulló csillagok figyelését. Vágytam ki a strandra, hogy érezzem a víz átölelő közelségét. Vártam a napozást, a „hókatt” bőrröm barnulását. Vártam arra, hogy végre a szeretteimmel együtt töltsöm örömmel az időt...

Telnek a napok, és mindent megélttem már ezekből. Úgy habzsolnám még a sza-

badságot! Azért a fáj kicsit, hogy repülnek az önfeledt órák. Rosszulesik látnom, hogy egy újabb hét fordult át a naptáron. Közeledik a határ, az időpont: az új tanév kezdete.

Én még keresem minden szabadnapomon a pihenést, hogy töltszem friss erővel kezdjem majd az újat.

Légy velem pihenésben!

Áldj meg minden találkozást! Adj önfeledt, örömteli időt! Vedd el az unatkozás savanyúságát, és ne engedd, hogy csak magammal legyek elfoglaltva...! Ámen.

■ BENKÓCZY PÉTER

Forrás: Szabó Lajos (szerk.): Határ menti meditációk. Luther Kiadó, Budapest, 2008.

Ószövetségi fejtörő (nem csak) presbitereknek

► Egy presbiternek nem csak a gyülekezet feladataiból kell kivennie a részét: az sem árt, ha a bibliismeretben is elől jár. Hittudományi egyetemünk ószövetségi tanszékének docense, dr. Varga Gyöngyi segítségével az alábbiakban ki-ki lemérheti, az Ótestamentum történetei közül melyek szorolnak számára felelevenítésre. A helyes válaszok lapunk 26. oldalán találhatóak.

I. Melyik könyv jellemző gondolatai a következők?

a „Abban az időben nem volt király Izráelben. Mindenki azt csinált, amit jónak látott.”
b „Hol szedegettel, és hol dolgoztál ma? Áldott legyen, aki pártfogásába vett!”
c „Csak légy erős és bátor!”
d „De az Úr megkeményítette a fáraó szívét, és nem akarta elbocsátani őket.”

II. Beszédes nevek – kik ők?

a „sok nép atyja”
b „csaló”
c „lehelet, pára”
d „szőrös”
e „Istenem”

III. Kösse össze az összetartozókat!

1 sátorcövek	a Hírám
2 szőlőskert	b Lábán
3 cédrusfaszállítás	c Józsué
4 számár	d Jáél
5 „mézes” oroszlán	e Illés
6 kürtök	f Nábót
7 házi isten	g Mózes
8 kövön sült lángos	h Áron
9 virágzó faág	i Saul
10 varázsbót	j Sámson

IV. Kikről szólnak a következő leírások?

a Fennakadt hajánál fogva egy tölgyfán.
b 300 szürcsölöböl állt a serege.
c Elolvasta az írást a falon.
d 20 árpakenyérrel jóllakatta a népet.
e Bölcsességet kért Istentől.
f A perzsa király pohárnoka volt.
g Dávidot egy példatörténettel tette helyre.
h Egy ezüstserleget rejtettek a zsákjába.
i Közbenjárt Sodomáért.
j Féltékeny és depressziós uralkodó volt.
k Sámson király volt, aki kenyeret és bort vitt ki Ábrahám elé.
l A kémeket lenkóró közé bújttatta el.
m 300 róka farkával gyújtotta föl a gabonatáblát.

V. Az idézett igeversek Jób könyvéből valók. Az alábbi szavakat illesse a megfelelő mondatokba!

pecsét, megváltóm, vette, élet, megsebez, rémület, gyógyít, bőröm, pénz, pikkelye, Isten, összezüz, szeretet, meztelen, aranykari-ka, kötöz, gondviselés, adta, lelkem, por, áldott, száj, utoljára
a „Részvétellel vigasztalták azért, hogy olyan sok bajt bocsátott rá az Úr. Adott neki mindegyik egy ...-t és egy ...-t.”
b „Ki meri kettényitni a ...-át? Fogai körül ... lakik. Büszkén sorakoznak ...-i, mintha szoros ...-tel volnának lezárva.”
c „Mert ő ..., de be is ..., ..., de keze meg is ...”
d „... jöttem ki anyám méhéből, ... is megyek el. Az Úr ..., az Úr ... el, ... legyen az Úr neve!”
e „...-tel és ...-tel ajándékoztál meg, és...-ed őrizte ...-et.”
f „Mert én tudom, hogy az én ... él, és ... megáll a ... fölött, és ha ez a ... lefoszlik is, testemben látom meg az ...-t.”

VI. Írja be az élőlények és tárgyak neveit a megfelelő zoltárversekbe!

nyíl, kösziklám, könyvedben, sisak, lant, éles kard, kutyák, váram, oroszlánok, izsóppal, ír-

nok tolla, szarvas, lándzsa, tömlődbe, viruló olajfa, csontjait, kormánypálcám, hárfa, fekvőhelyemen

a „Ahogyan a ... kívánczik a folyóvízhez, úgy kívánczik a lelkem hozzád, Istenem!” (Zsolt 42,2)
b „Nyelvem gyors, mint az ...” (Zsolt 45,2)
c „Tisztíts meg ..., és tiszta leszek” (Zsolt 51,9)
d „De én olyan vagyok, mint a ..., Isten házában lehetek, bízom Isten szeretetében most és mindenkor.” (Zsolt 52,10)
e „Mert szétszórja Isten támadóid ...” (Zsolt 53,6)
f „Gyűjtsd könnyeimet ..., legyenek benne ...!” (Zsolt 56,9)
g „Ébredj, lelkem, ébredj, ... és ..., hadd ébresszem a hajnal!” (Zsolt 57,9)
h „... között fekszem, amelyek felfalják az embereket. Foguk ... és ..., nyelvük ...” (Zsolt 57,5)
i „Enyém Gileád, enyém Manassé, Efraim ... a fejemen, Júda a ...” (Zsolt 60,9)
j „Estéknél visszatérnek, morognak, mint a ..., csatangolnak a városban.” (Zsolt 59,7)
k „... is rád gondolkok, minden örváltáskor rólad elmélkedem.” (Zsolt 63,7)
l „Csak ő az én ... és szabadítóm, erős ..., nem ingadozom.” (Zsolt 62,7)

VII. Az alábbi igeversek Ézsaiás könyvéből valók. Párosítsa az összetartozó gondolatokat!

1 Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéről,
2 Szent, szent, szent a Seregek Ura,
3 Uramnak, az Úrnak lelke nyugszik rajtam,
4 Kelj fel, tündökölj,
5 Elszárad a fű, elhervad a virág,
6 Véget vet a halálnak örökre!
7 Új eget és új földet teremtek,
8 Egek, harmatozzatok a magasból,
9 Akik az Úrban bíznak, erejük megújul,
10 Harmatod a világosság harmata,

a mert felkent engem az Úr. (61,1a)
b de Istenünk ígéje örökre megmarad. (40,8)
c letörlő a könnyet minden arcról. (25,8)
d a régire nem is emlékeznek. (65,17)
e hajtás sarjad gyökereiről. (11,1)
f dicsősége betölti az egész földet! (6,3)
g hulljon igazság a fellegekbe! (45,8a)
h mert eljött világosságod. (60,1a)
i és a föld visszaadja az árnyakat. (26,19c)
j szárnyra kelnek, mint a sasok. (40,31)

VIII. Válassza ki a helyes választ!

1. Mi volt Jeroboám vétke?

a Két aranyborjút állított fel Bételben és Dánban.
b Megtámadta Jeruzsálemet, Roboám székelyét.
c Nem hallgatott a vének tanácsára, hogy csökkentse az adókat.
d Bálványoknak tömjénezett a jeruzsálemi oltáron.

2. Kik harcoltak a filiszteusok ellen?

a Sámson, Salamon, Dávid
b Dávid, Gedeon, Sámson
c Salamon, Gedeon, Józsué
d Saul, Dávid, Sámson

3. Mi volt Nátán jövendölése?

a Salamon után megürül Dávid trónja.
b Dávid trónja örökké fennáll.
c JHVH elveti majd Sault.
d Isten elhívja a nyáj mellől Dávidot.

4. Kik voltak „jó” királyok?

a Dávid, Jóás, Ezékiás, Cidkijjá
b Dávid, Jóás, Jósias, Ezékiás
c Salamon, Áház, Jósias
d Jósias, Ezékiás, Jójákim

5. Mi fűződik Jótán nevéhez?

a Jerubbaallal csatázott.
b Példázatot mondott Abimeleknek.
c Felkente Sikem királyát.
d A midjániak ellen profétált.

6. Melyik történetben kerül elő a kürt, a cserépfazék és a fáklya?

a A Bírak könyvében, Jáél és Sisera történetében
b 1Sám 10-ben, Saul ammóniak feletti győzelménél
c A Bírak könyvében, Gedeonnal kapcsolatban
d A Genezis könyvében, a Sziddím-völgyi ütközetnél (14. fejezet)

c A Bírak könyvében, Gedeonnal kapcsolatban
d A Genezis könyvében, a Sziddím-völgyi ütközetnél (14. fejezet)

7. Kinek a fogadalma miatt kell meghalnia egy leánynak?

a Gedeon
b Jefe
c Elizeus
d Gedaljá

8. Melyik könyvre jellemző az alábbi három fogalom: népszámlálás – kémek – Móáb?

a Józsué
b Ézsaiás
c 4Mózes
d 5Mózes

9. Kinek köszönheti Ezékiás király a gyógyulását?

a Jónátán
b Bálám
c Ézsaiás
d Ezékiel

10. Ki gyógyítja meg a szír Naamánt?

a Illés
b Sámuel
c Míkajehú
d Elizeus

11. Mikor és hova érkezett Naomi Ruthtal?

a Móáb földjére az aratás idején
b Betlehembe a páskaünnepkor
c Bételbe az éhínség idején
d Betlehembe az aratás idején

12. Kövön sült lángos és korsó víz – kinek volt az útra indító eledele?

a Dávid
b Illés
c Jónátán
d Sámuel

13. Kik keltek át a Jordánon?

a Józsué a néppel; Illés és Elizeus
b Mózes a néppel; Sámuel
c Mózes és Józsué a néppel
d Elizeus és Illés; Jósias

14. Melyik király idejében történt a „Nábót szőlője” eset?

a Áház
b Aháb
c Jóás
d Ezékiás

15. Hogy hívják azt a babiloni uralkodót, aki elfoglalja Jeruzsálemet, és fogságba hurcolja a zsidókat?

a Nabupolassar
b Nabunaid
c Nebukadneccar
d Círus

16. Hol olvasunk egy szegény bölcsről, aki megment egy várost?

a Jób könyvében
b A Prédikátor könyvében
c Eszter könyvében
d Nehémiás könyvében

17. Hogyan folytatódik a következő gondolat? „Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma...”

a „...nem vet el örökre az Úr. Még ha megszorít is, irgalmaz, mert nagyon szeret.”
b „...magasztallak téged, Istenem, királyom, áldom nevedet mindörökké.”
c „...minden reggel megújul. Nagy a te hűséged!”
d „...az ember napjai olyanok, mint a fű, úgy virágzik, mint a mező virága.”

18. Ki volt Oholibá?

a Hóseás parázna felesége
b Az Ezékiel könyvében szereplő egyik parázna nő
c Oholá párja Jeremiás könyvében
d Jeruzsálem gúnyneve Zofóniásnál

19. Kik nem tudnak különbséget tenni jobb és bal kezük között?

a Ninive lakói Jónás könyvében
b Náhüm könyvében Ninive lakosai
c A papok és a nép vezetői Hóseásnál
d Az uzsorások Nehémiásnál

20. Ki szabadította ki Jeremiást a ciszternából?

a Cidkijjá király
b Az etióp Ebed-Melek
c Gedaljá, Pashúr fia
d Nérgal-Szárecer babilóniai főmágus

21. Melyik könyvben szerepel Ágúr és Lemuel?

a Jeremiás könyve
b Ezékiel könyve
c Eszter könyve
d A Példabeszédek könyve

22. Hol olvasunk az efráti Betlehemről?

a Ruth könyvében
b Mikeásnál és Ruth könyvében
c Ézsaiásnál és Malakiásnál
d Mikeásnál és Dánielnél

23. Kinek/minek volt nagyokat mondó szája?

a Zakariás látomásában a vadállatnak
b Dánielnél a kossal küzdő baknak
c Dániel látomásában a 4. vadállat szarvának
d Zakariásnál a vádlónak Jósua mellett

24. „Mert a pap ajkai őrzik az Isten ismeretét, és tanítást várnak szájából, hiszen a Seregek Urának követe ő!” – Hol szerepel ez a gondolat?

a Ezékiel könyvében
b A Példabeszédek könyvében
c Eszdrás könyvében
d Malakiás könyvében

25. „Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van.” Hol olvasunk erről?

a Péld 4
b Préd 12
c Préd 4
d Énekek 8

26. Hol szerepel lyukas erszény és faburkolat?

a Haggeus
b Malakiás
c Náhüm
d Zofóniás

27. „Azon a napon föllálltom Dávid összedőlt sátorát...” – Melyik könyv végén találjuk ezt az ígéretet?

a Malakiás
b Zakariás
c Ámós
d Hóseás

28. Kit csúfoltak így: „pajzán dalok énekesek”?

a Jeremiást
b Ezékielt
c Salamont az Énekek énekében
d Ézsaiást

29. Kik a „básáni tehének”, és hol olvasunk róluk?

a Móáb asszonyai Ámósnál
b Parázna nők Ezékielnél és Hóseásnál
c Samária asszonyai Nehémiásnál
d Samária asszonyai Ámósnál

30. Hol olvassuk? „Ne félj, Sion, ne csüggedj el! Veled van Istened, az Úr, ő erős, és megsegít.”

a Jóel
b Hóseás
c Haggeus
d Zofóniás

EVÉL&LEVÉL

Ötven és huszonöt

E két szám jegyében telt július utolsó vasárnapja a diósgyőr-vasgyári és a diósgyőri evangélikus gyülekezetben. De mit is jelentenek a számok? Házasságban együtt töltött esztendőket.

A vasgyári gyülekezetben *Lippai István* és *Murvai Katalin* testvéreink családjukkal együtt a gyülekezet közösségében kérték Isten áldását közös életükre. Beszédés volt a megható pillanatok alatt testvéreink egymásba kulcsolt keze. Gyermek nevelkedtek e kezek alatt, asztalokat terítettek, könnyeket töröltek, és imára kulcsolódtak az elmúlt öt évtizedben.

Az istentisztelet után Kati néni levette a gyönyörű hófehér virágokat az oltárról, és azt kérte, vigyem tovább, hiszen az ő szívének fele ott van a diósgyőri templom falai között.

Vittem a virágokat, mert pár perc múlva a diósgyőri templomban kezdődött az istentisztelet, melynek keretében *Chnupa Tibor* és *Kálmán Henrietta* adott hálát házasságuk eddigi huszonöt évéért, és kérte Isten áldását az előttük álló esztendőkre. Könnyeket csalt itt is a szemekbe az a vallomás, mellyel Heni fogalmazta meg, mit jelentenek neki a közösen töltött évtizedek mindennapjai: „Megkaptam tőled azt a szeretetet, amelyet a családomtól nem... veled már többet éltem, mint bárki mással... te vagy a másik felem...”

Ötven és huszonöt: íme, lehet házasságban élni hosszú éveket-évtizedeket ma is. Persze ezek a házassági szövetségek sem mentesek a nehézségektől, gondoktól, problémáktól, de valami mégis megkülönbözteti ezeket a „világ” gyermekeinek együttélésétől. Ez pedig nem más, mint a hit. Ilyen egyszerűen. Hit. Istenben, az ő szeretetében, reménység a holnap felől, türelem és megbocsátás a mában.

„Mindaddig megsegített bennünket az Úr!” (1Sám 7,12) – ez az ige szövegét mindkét ünnepi alkalmon.

MOLNÁR JÓZSEF *lelkész* (Diósgyőr-Vasgyár)

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma átérezve hazánk nehéz gazdasági helyzetét csatlakozik azokhoz az egyéni és közösségi kezdeményezésekhez, amelyek célja a nyomtasztó államadottsági teher csökkentése. Ehhez a maga részéről úgy kíván hozzájárulni, hogy a hívei adományából és saját forrásaiból két mentőautót vásárol az Országos Mentőszolgálat részére, összesen mintegy 50 millió forint értékben. Erre a célra várja a felajánlásokat az **MEE 1707024-20478070** számú számlájára, „Mentőautó” jelzéssel.

A Napos oldal (12.) bibliai térképéhez tartozó megoldások

- Bétel mellett Jákób álmában angyalokat látott, akik létrán közlekedtek az ég és a föld között. (1Móz 28,10–22)
- A zsidó nép száraz lábbal kelt át a kettévált Vörös-tengeren, de a fáraó és serege vízbe fulladt. (2Móz 14)
- Az Úr fűrtet és mannatát adott a zügelődő népnek. (2Móz 16,11–15)
- Amíg Mózes átvette a kőtáblákra írt *Tízparancsolatot*, a nép aranyborjút készített, körülötte táncolt és mulatozott. (2Móz 19,20 és 2Móz 32,1–6)
- Jerikó falai a kürtzengéstől és csatkiáltástól az Úr segítségével leomlottak. (Józs 6)
- Jézus születését angyal adta hírül Betlehemben a pásztoroknak. Később egy csillag vezette a napkeleti bölcseket az istállóhoz. (Lk 2,1–20 és Mt 2)
- Jézus Názáretben nőtt fel, és Józseffel dolgozott az ácsműhelyben. (Lk 2,39)
- Keresztelő János megkeresztelte Jézust a Jordán vizében. (Mt 3,13–17)
- Jézus első csodatétele a kánai menyegzőn. A vizet borrrá változtatta. (Jn 2,1–12)
- Péter csodatévő halgósága a Genezáret-tavon. (Lk 5,1–11)
- Jézus példázatot mondott az irgalmas samaritánusról. (Lk 10,25–37)
- Jézus virágvasárnap számárháton bevonult Jeruzsálembe. (Mk 11,1–10)
- Jézus kihallgatták Jeruzsálemben. Mire péntek hajnalban a kakas megszólalt, Péter háromszor tagadta meg a Mestert. (Mt 26,69–75)
- Jézust nagypénteken keresztre feszítették a Golgota hegyén. (Jn 19,16–37)
- Feltámadása után Jézus megjelent az emmausi tanítványoknak. (Lk 24,13–35)
- Fülöp megkeresztelte az etióp kincstárnokot. (ApCsel 8,26–40)

A presbiteri oldal (25.) ószövetségi feladataihoz tartozó megoldások

- I. feladatsor:** a Bírák; b Ruth; c Józsué; d 2Mózes
- II. feladatsor:** a Ábrahám; b Jákób; c Ábel; d Ézsau; e Éli
- III. feladatsor:** 1–d, 2–f, 3–a, 4–i, 5–j, 6–c, 7–b, 8–e, 9–h, 10–g
- IV. feladatsor:** a Absolon; b Gedeon; c Dániel; d Elizeus; e Salamon; f Nehémiás; g Nátán; h Benjámin; i Ábrahám; j Saul; k Melkisédek; l Ráháb; m Sámson
- V. feladatsor:** a pénz – aranykarika (Jób 42,11); b száj-rémület-pikkelye-peccét (Jób 41,6–7); c megsebez-kötöz-összezúz-gyógyít (Jób 5,18); d mezítelen-mezítelen-adta-vette-áldott (Jób 1,21); e élet-szeretet-gondviselés-lelkem (Jób 10,12); f megváltóm-utoljára-por-bőr-Isten (Jób 19,25–26)
- VI. feladatsor:** a szarvas; b írrok tolla; c izsóppal; d viruló olajfa; e csontjait; f tömlődbe, könyvedben; g lant, hárfá; h oroszlánok, lándzsa, nyíl, éles kard; i sisak, kormánypálcám; j kutyák; k fekvőhelyemen; l kösziklám, váram
- VII. feladatsor:** 1–e, 2–f, 3–a, 4–h, 5–b, 6–c, 7–d, 8–g, 9–j, 10–i
- VIII. feladatsor:** 1–a, 2–d, 3–b, 4–b, 5–b, 6–c, 7–b, 8–c, 9–c, 10–d, 11–d, 12–b, 13–a, 14–b, 15–c, 16–b (Préd 9,15), 17–c, 18–b, 19–a, 20–b, 21–d, 22–b, 23–c, 24–d, 25–c, 26–a, 27–c, 28–b, 29–d, 30–d

Trollok és egyéb állatfajták

A troll szó nemcsak *J. R. R. Tolkien* *A Gyűrűk Ura* című könyvéből és a hasonló fantáziavilágokból lehet ismerős, hanem az internetes párbeszéd bizonyos szereplőire is gyakran használják. A kitalált történetekben hatalmas természetű, esetlen, buta, viszont előszeretettel pusztító élőlény tökéletes hasonlat az internetes vitákban rossz érvekkel vagy érvek nélkül vagdalkozó kommentelőre.

Előbb-utóbb minden honlapgazda találkozik azzal a kérdéssel, hogy miként bánjon a nem megfelelően viselkedő felhasználókkal – e sorok írója a harmincezer tagot számláló *Moly.hu* könyves közösségi oldal vezetőjeként szembeülv naponta a moderálás feladatával –, ezért érdemes körülnézni, hogy a nagyvilág leginkább közösséginek tartott oldalai miként kezelik ezeket a helyzeteket.

A legtöbb oldalnak van egy *Community Guidelines*, azaz közösségi irányelvek című dokumentuma, amelynek célja, hogy ismertesse a felhasználókkal az elvárt viselkedést. Ez nem keverendő össze a felhasználási feltételekkel, noha ez utóbbi tartalmazza, hogy a közösségi irányelvek követése szükséges a tagság megtartásához.

A közösségi irányelvek inkább útmutatóként, mintsem részletes szabályokként szolgálnak, és ez így is van rendjén. A részletezés ugyanis arra

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

sarkallhatja a trollokat, hogy kiskapukat keressenek. A legnagyobb videómegosztó oldal, a *YouTube* elvei között ezért ez a megfogalmazás olvasható: „Kérjük, fogadd el, és szigorúan tartsd be ezeket a szabályokat. Ne keress kibúvót alóluk, és ne próbálj jogszabáttal kiskapukat találni. Csak értsd meg őket, és tartsd tiszteltben azt a szellemiséget, amit képviselnek.”

A *Flickr* fotómegosztó oldal ezt a gondolatot vezeti tovább: „Ha nem érzed úgy, hogy tartani tudod magadat a fent vázolt közösségi irányelvekhez, akkor a *Flickr* talán nem neked való. Azért alkottuk meg ezeket az irányelveket, hogy a *Flickr*-közösségen belül mindenkinek biztosítsuk azt az élményt, amelyre vágyik.”

És ismét a *YouTube* vonatkozó dokumentumából: „Végeredményben minden a tiszteletről szól. A *YouTube* lényege a megosztás és a tiszteletteljes kommunikáció a közösséggel. Ha nem vagy biztos benne, hogy az általad közzétett videó vagy hozzászólás megfelel az előírásoknak,

akkor gondolj a következő egyszerű ökölszabályra: amit nem mondanál a szemébe egy idegennek, azt ne tedd fel a *YouTube-ra*. Ha másokat szeretnél támadni, zaklatni vagy gyalázni, akkor próbálkozz máshol!”

Ha egy oldal üzemeltetője a hasonló szabályok betartására kéri a látogatóit, akkor vele szemben a leggyakrabban a véleménynyilvánítás szabadságára vagy a demokráciára hivatkoznak. A *Lifehacker* csapata frapáns választ ad erre – kateformában: „– Szívtelen diktátorok! Nem hallottatok még a szólásszabadságról? Hogyan meritek cenzúrázni az olvasókat?”

– A kommentelés nálunk kiváltság és nem jog. Nem törünk hozzászólásokat, de visszavonjuk azokat a felhasználóktól a lehetőséget, akiknek a jelenlegi közreműködése nem üti meg a mércét. Ez a mi bulink, és az a dolgunk, hogy jó házigazdák legyünk!”

A felhasználók moderálása nem egyszerű feladat, de szükséges. Az alapszabályok: „Légy elszánt és következetes. Ne változtasd a szabályokat. (...) Lépj azonnal. Ne halogasd a közbelépést.” Ez utóbbiak nem egy népszerű internetes oldalról származnak, hanem a *Szuperdada* című könyvből. És garantáltan beválnak a háromévesek nevelése során...

■ NAGY BENCE

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség

Nyíregyháza megyei jogú város, körülbelül százhúszezer lakosa van. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint tizenkétezer-ötszáz evangélikus él itt. Egyik sajátossága a városnak, hogy bokortanyák veszik körül, amelyek részben Nyíregyháza tartoznak. A közigazgatási és az egyházközségi határok nem fedik teljesen egymást.

Nyíregyházán és környékén jelenleg több önálló evangélikus gyülekezet él. A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközséghez mintegy hat-hét ezer lélek tartozik. Bár ma kisebbségben vannak itt az evangélikusok, mégis ők voltak a városépítők.

A 18. század közepén jelentéktelen falu volt Nyíregyháza. *Károlyi Ferenc* gróf hívott ide Békés megyéből szlovák ajkú evangélikusokat: 1753-ban háromszáz gazda érkezett. A gróf megígérte nekik, hogy közbenjár szabad vallásgyakorlásuk ügyében, lelkészt tarthatnak, és egyházi épületeikhez ingyen fát ad nekik. Tirpákoknak nevezik ezeket az evangélikus hitűkhöz ragaszkodó, ma magukat magyarnak valló, Nyíregyházát felvirágoztató szorgalmas, munkás embereket.

Kétszázhuszonöt évvel ezelőtt, 1786. október 22-én szentelték fel templomukat, amelyet igen nagy áldozatok árán építettek fel. Ma evangélikus Nagytemplomnak nevezik ezt a szent hajlékot. Valóban nagyobb mint kétezer ember számára van benne ülőhely. Meg is töltötték a hívek a templomot, csak a legutóbbi évtizedekben csappant meg az istentiszteletek látogatók száma. Ennek – a jól ismert okok mellett – az is a magyarázata, hogy az utóbbi két évtizedben gyülekezetreszek szakadtak le önálló evangélikus egyházközséget létrehozva, saját új templommal, illetve gyülekezeti házzal. Így önállósult

1992-ben a kertvárosi, majd a nagy-cserkeszi, a nyírszölösi, végül 2006-ban az Emmaus-gyülekezet.

Az új templomok, imatermek építése már a 20. század derekán elkezdődött. A Nagytemplomon kívül a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközségnek temploma van Kálmánházán, Borbányán, a Széna téren, Vargabokorban és Rozsrétszölön. Mindenütt zajlik a rendszeres istentisz-

teletti, lelkipálosi munkájuk mellett felváltva látják el a nagytemplomi szolgálatokat. Rendszeres istentiszteleti alkalmak nemcsak ott vannak, ahol temploma van, hanem Mandán, Felsősimán, Bálintbórkorban, Újfehértón, Butyán, Nyírkállón, Ludastón, Nyírbátorban, Geszteréden stb. is.

A négy körzetben és a központi gyülekezeti teremben tizenkét bibliakör működik rendszeresen. Évenként négy-öt konfirmanduscsoporttal foglalkozunk; külön szoktak összejönni a fiatalabb és a nagyobb ifjak, illetve jól működő gyermekbibliakörünk és gyülekezeti énekkarunk is van.

Alkalmazott hitoktatóink Nyíregyháza valamennyi iskolájában, óvodájában jelen vannak, és önkéntes hitoktatók foglalkoznak gyermekeinkkel a gyülekezeti alkalmakon. A Nagytemplom közvetlen szomszédságában áll az egyházközség fenntartásában működő Evangélikus Általános Iskola és Óvoda, illetve az országos egyház által fenntartott Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és a Luther Márton Kollégium.

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség több diakóniai, szociális intézmény létrehozója volt, ezek azonban ma az időközben leszakadt és önállósult gyülekezetreszek, illetve az országos egyház fenntartásában működnek.

A gyülekezet méreteit leginkább a népmozgalmi adatok tükrözik. A múlt esztendőben száz gyermek és hét felnőtt részesült a keresztség szentségében, negyvennégy fiatal és kilenc felnőtt konfirmált, ötvenhárom pár kérte Isten áldását megkötött házasságára, és százharmincegy alkalommal kellett temetni.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ ATTILA

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Augusztus 28-án, a Szentháromság ünnepe utáni tizedik vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Nyíregyházáról. Igét hirdet *Kovács László Attila* igazgató lelkész.

teleti élet, párhuzamosan a nagytemplomi alkalmakkal.

A Nagytemplomban minden vasárnap és ünnepnapon 8 órától és 10 órától tartunk istentiszteletet; a hétközi reggeli áhítatokat és esti istentiszteleteket, illetve a vasárnap esti istentiszteletet a gyülekezeti teremben tartjuk. Áldott, jól látogatott alkalmak az ugyancsak a gyülekezeti teremben tartott reformációi, adventi, újévi, böjti és nagyheti evangélizációs sorozatok. Ezenkívül a négy körzetben további evangélizációs sorozatok is zajlanak több-kevesebb rendszerességgel.

Jelenleg a gyülekezetnek négy páros lelkésze van (*Szankó Gyöngyi, Adámi László, dr. Kovács László Attila és Zsarnai Krisztián*), akik a körzetükben folyamatosan végzett is-

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Református egyetemi lánykollégium szálláslehetőséget kínál Budapesten. 30/319-0559.

HIRDETÉS

A *Békási kísérleti zenés esték* sorozat keretében kamarakoncert lesz augusztus 16-án, kedden 19 órakor a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező utca 12.). Az est vendége *Maros Miklós* zeneszerző. Közreműködik: *Bali János* (fuvola), *Bodrogi Éva* (ének), *Timo Kinnunen* (harmonika), *Pétery Dóra* (orgona), *Pétery Melinda* (tánc). Műsoron: *Maros Miklós*, *T. Tuomela*, *W. Albright*, *A. Nesopoulos*, *M. Leinonen*, *J. S. Bach* művei.

Ugyancsak a békásmegyeri evangélikus templomban szeptember 4-én, vasárnap 18 órakor *Nánai Mária* J. S. Bach-, Bruhns- és Schumann-műveket játszik orgonán.

APRÓHIRDETÉS

Kiadó családi házas, 1,5 szobás, étkezőkonyhás, összkomfortos, bútorozott, külön bejárattú, 65 m²-es lakás a Déli pályaudvar közelében. Tel.: 20/941-0774.

Egyszobás lakás Budapesten kétklakásos családi házban kiadó. 1/257-7926.

Kétszobás lakás Budapest központi helyén metrónál kiadó. 30/285-0072.

Nyaralás Sárváron, 4 nap félpanzióval: 21 000 Ft, nyaralás Sopronban: 23 000 Ft, Harkányban: 28 000 Ft. Kisbér Tourist. Telefon: 34/352-700.

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Gyümölcsös fonott kalács

Hozzávalók: 10 dkg margarin, 10 dkg kristálycukor, 2,5 dl tej, 3 tojás, 60 dkg liszt, 1 csomag sütőpor, 3 dkg darált mandula vagy dió, ízlés szerint 10-10 dkg gyümölcs (szőlő, szilva, mazsola).

Elkészítés: a szoba-hőmérsékletű margarint habosra keverjük, majd hozzáadjuk a cukrot, a langyos tejet, két tojást és az apróra vágott gyümölcsöket. Beleszórjuk a lisztet, a sütőport, a darált mandulát vagy diót, és az egészből lágy tésztát gyúrunk. Három részre osztjuk, rudakat sodrunk, majd azokat összefonjuk. Kivajazott vagy sütőpapírral bélelt tepsibe helyezzzük, a tetejét a harmadik tojással megkenjük. Előmelegített sütőben pirosra sütjük.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 14-étől augusztus 21-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.tenkesradio.hu)</p> <p>9.00 / Mezzo <i>Händel: A feltámadás (oratórium)</i></p> <p>10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése Komáromból</i> Igét hirdet: Fazekas László püspök</p> <p>10.30 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p> <p>12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Jubilate Deo.</i> Évszázadok egyházi muzsikája</p> <p>21.15 / Duna Tv <i>Lélek Boulevard</i> Eperjes Károly</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház felőrája</p> <p>14.15 / RTL Klub <i>Csoda a jégen</i> (amerikai film, 2004) (126')</p> <p>15.00 / m1 <i>Hungaria – Európa rejtett kincse (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>Délkelet-Magyarország</p> <p>20.10 / m1 <i>Csinibaba (magyar filmszati- ra, 1997) (86')</i></p> <p>21.00 / Duna Tv <i>A kaméliás hölgy</i> (francia tévéfilm, 1997) (119')</p> <p>23.00 / Bartók rádió <i>Jazzlegendák</i> Nat King Cole</p> <p>00.35 / TV2 <i>A bátrak hazája (amerikai háborús film, 2006) (97')</i></p>	<p>9.00 / m1 <i>Balaton nyár (magazinműsor)</i></p> <p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó.</i> Benne: Mozart: Requiem K. 626</p> <p>12.00 / Bartók rádió <i>Budapesti Bach-hét 2011.</i> V/1. rész A Weiner–Szász Kamaraszimfonikusok hangversenye</p> <p>15.05 / Duna Tv <i>Balassagyarmat kincsei (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>21.00 / Duna Tv <i>Gyereketegségek (magyar játékfilm, 1965) (70')</i></p> <p>21.05 / m1 <i>Rafinált bűnösök (magyar tévéjáték, 1978) (66')</i></p> <p>23.00 / Petőfi rádió <i>Akusztik</i></p>	<p>5.26 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>6.35 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i></p> <p>A református egyház felőrája</p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Semmelweis Tibor hangszerkészítő mester</p> <p>16.45 / Duna Tv <i>Duna anix (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>18.00 / Bartók rádió <i>Liszt városai – Doborjántól Bayreuthig</i> Weimar</p> <p>22.45 / m1 <i>Kapcsos könyv</i> Az ész forradalma, a forradalom évszázada</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>7.05 / Duna Tv <i>Magyar első.</i> Az első magyar operaintendáns</p> <p>11.00 / Duna II. Autonómia <i>Isten kezében.</i> Találkozás Pál Feri atyával</p> <p>11.00 / PAX <i>Hét ima (koncertfilm)</i></p> <p>15.00 / Duna Tv <i>Virágzó Magyarország (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Pécs</p> <p>16.55 / m1 <i>Balaton nyár (magazinműsor)</i></p> <p>19.30 / Kossuth rádió <i>Vacka Rádió (folytatásos mesejáték)</i></p> <p>21.35 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Bach: 211. kantáta</p> <p>22.55 / m1 <i>Nagy versmondás</i></p>	<p>13.30 / Kossuth rádió <i>Az Úr közel!</i> A baptista egyház felőrája</p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Fellegi Ádám zongoraművész</p> <p>14.35 / m1 <i>Ez az élet – Keleti Éva fotóművész (magyar dokumentumfilm, 2008)</i></p> <p>20.10 / m1 <i>Hattyúdál</i> Szörényi Levente koncertje</p> <p>21.00 / Duna Tv <i>A spártai (amerikai játékfilm, 2004)</i> (102')</p> <p>21.15 / Bartók rádió <i>Hang-fogó.</i> Benne: Beethoven: István király – kísértőzene</p> <p>22.50 / m1 <i>Záróra</i> Gere Zsolt borász</p>	<p>10.00 / Duna Tv <i>Virágkarnevál 2011. – Debrecen</i></p> <p>12.05 / Bartók rádió <i>Szokolay 80.</i> Szokolay Sándor: II. szimfónia</p> <p>13.04 / Kossuth rádió <i>Miként ünnepeltek a protestánsok?</i> Veres Emese-Gyöngyvér műsora</p> <p>13.38 / Bartók rádió <i>Lemezbeutató</i> Antonio Caldara: Szent István, a magyarok királya</p> <p>15.30 / Duna Tv <i>Együtt az ország</i> Ökumenikus kenyéradás közvetítése Budapestről</p> <p>16.04 / Kossuth rádió <i>A templomépitő</i> Barsi Balázs ferences rendi szerzetes</p> <p>20.00 / Duna Tv <i>Honfoglalás (magyar játékfilm, 1996) (107')</i></p>	<p>10.04 / Kossuth rádió <i>Metodista istentisztelet közvetítése a döbröközi kápolnából.</i> Igét hirdet: Hajdúné Csernák Erzsébet lelkész</p> <p>10.30 / m1 <i>Református magazin</i></p> <p>10.55 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p> <p>12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>12.45 / Kossuth rádió <i>Közvetítés a kajak-kenu világbajnokság döntőiről, Szegedről</i></p> <p>16.55 / RTL Klub <i>Álljon meg a nászmenet! (amerikai romantikus vígjáték, 1997) (97')</i></p> <p>21.15 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i></p> <p>22.10 / m2 <i>A boldogság színe (magyar film, 2003) (85')</i></p>

Istentiszteleti rend • 2011. augusztus 14.

Szentháromság ünnepe után 8. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Róm 8,12–17; Ézs 2,1–5. Alapige: Mt 5,43–48. Énekek: 442., 238.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bolba Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bolba Márta; du. 6. dr. Fabiny Tamás; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Missura Tibor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Gálos Ildikó; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) D. Szezik Imre; de. fél 11. (úrv.) D. Szezik Imre; du. 6. Horváth-Hegyi Áron; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Horváth-Hegyi Áron; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kertész Géza; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Laszli Beáta; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Laszli Beáta; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kovács Viktor; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Horváthné Csoszánzky Márta; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Bátovszky Gábor; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Bátovszky Gábor; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.)** de. fél 12.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsődörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Balatonakali, Templom tér** du. 2.; **Balatonaliga, Club Aliga üdülőközpont, Balatonvilágos, Aligai út 1.** du. 6.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, református imaház, Bem u. 9.** du. 6.; **Balatonföldvár, Városháza, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonszárszó, Széchenyi u.** de. fél 9.; **Balatonszemes, Fő u. 34.** de. fél 10.; **Balatonzepezd, Árpád u. 2.** de. 9.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötécse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kövágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nagyvárosny, Temető u. du. 2.; Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Tapolca, Darányi u. 1.** de. fél 9.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Budapesti istentisztelet augusztus 20-án

V., Deák tér 4. de. 9. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva.

Istentiszteleti rend • 2011. augusztus 21.

Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 1Kor 10,1–13; Jer 1,4–10. Alapige: Jn 15,1–5. Énekek: 395., 439.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) D. Szezik Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) D. Szezik Imre; du. 6. dr. Joób Máté; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Gertrud Heublein; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Missura Tibor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Holger Manke; du. 6. Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) dr. Csepregi András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Joób Máté; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Győri Tamás; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicván Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Kertész Géza; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Kertész Géza; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. ifj. Zászkaliczky Pál; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. ifj. Zászkaliczky Pál; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Kulcsár Márton; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Kulcsár Márton; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 2. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.)** de. fél 12.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsődörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Badacsonytomaj, Római út 3.** de. 9.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, református imaház, Bem u. 9.** du. fél 4.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonlelle, református imaház, Ady E. u. 4.** du. 2.; **Fonyód, József A. u. 21.** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kisdörgicse, Diófa u.** du. fél 2.; **Kötécse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kövágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nemesleányfalu, Nemesleányfalu u.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Sümege, Széchenyi tér 1.** du. fél 3.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 14.)

Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak. Jak 4,17 (Préd 9,10; Mt 5,13–16; Ef 5,8b–14; Zsolt 4) „Vallom előtted, szent és igaz Isten, hogy vétkeztem ellened és embertársaim ellen gondolattal, szóval és cselekedettel. Sok jót elmulasztottam, sok rosszat elkövettem. Nem vagyok méltó kegyelemre, méltó vagyok ítéletedre.” Talán ma is megvallottuk a templomban. Adja Isten, hogy ne gépiesen tegyük, és ismerjük fel az időt, a módot, amikor és ahogyan jót tehetünk! A passzivitás kockázatmentesnek tűnhet. Hallgatni, nem mozdulni, nem közbelépni. De mi arra is el vagyunk hívva, hogy Jézustól kapott erővel, hittel *jobbá tegyük* a világot cselekedeteinkkel, bátor keresztény kiállásunkkal példát mutavva!

Hétfő

Krisztusban van a bölcsesség és ismeret minden kincse elrejtve. Kol 2,3 (Zsolt 19,8b; Jak 2,14–26; Mt 9,14–17) Szimbolikus: 2001-ben, addigra már évszázadot és évezredet váltva, ezzel az éves igével találkozunk a bibliaolvasó *Útmutatóban*. Mennyi tudást, bölcsességet és ismeretet halmozott fel az ember száz évszázad alatt – mondtuk büszkén. De mennyi mindent nem tudunk, és oly korban élünk a földön, „mikor az ember úgy elaljasult, hogy önként, kéjjel ölt, nemcsak parancsra? Újabb évtized után sem jobb az emberiség. Azonban most sincs másra szükségünk, mint ami már két évezrede az embernek adatott: a megváltó Krisztusra. Adjuk át neki életünket, ne magunkban és ne a civilizációinkban bízunk. A mi életünk Urának kegyelméből van még időnk a megtérésre.

Kedd

Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak. Mt 6,24 (2Móz 32,31–32; 2Kor 6,11–18/7,1; Mt 9,18–26) Egy rabszolga nem lehetett két úr, csak egyé. Mammon rabszolgotartó urunk egyre többet akar. Nem elégszik meg testünkkel, lelkünket is akarja. Egész napunkat, minden gondolatunkat. Bálványunk ol-tárára semmi sem elég. Végül felemésztdünk és elveszünk. Választanunk kell: vagy Isten, vagy a pénz szolgálatában áll életünk. Kettőt szolgálalni nem lehet. Ahol a kincsünk, ott a szívünk is. A világban körbenézve rengeteg boldogtalan rabszolga rohangál. A mi szívünkben ki az úr? Boldogok vagyunk?

Szerda

Akit szeret az Úr, azt megdorgálja, de mint apa a fiát, akit kedvel. Péld 3,12 (Tit 2,12; Jak 3,13–18; Mt 9,27–34) A szülői dorgálás nem nagy öröm a gyerekek, pláne egy kamasznak. Felnőttként döbbenünk csak rá, hogy szüleink jót akartak. És amikor már nincsenek, mindent megadnánk, hogy legyen édesapánk, édesanyánk, aki óvó, féltő szeretettel megdorgál. Ha földi életünkben már nincsenek is szüleink, mennyei Atyánk mint gyermekét szeret, és vigyáz ránk. És ha kell, nevel, dorgál is. Gyengéden vigasztal is, és könnyeket is töröl. Jó apa, aki mindig következetesen egyet akar: hogy gyermeke boldog legyen, és teljes életet éljen.

Csütörtök

Ne bízzatok ilyen hazug szavakban: az Úr temploma van itt; hanem jobbit-sátok meg útjaitokat és tetteiteket! Jer 7,4–5 (Ef 5,10; Lk 11,33–36/37–41a; Mt 9,35–10,4) Egy ember – Jeremiás, Isten sokat szenvedett prófétája – odaáll az Úr temploma elé, és nagyon kemény beszédet mond. Izrael népe formálisan volt vallásos. Nemde ismerős ez ma is? Eljárunk a templomba, de úgy jövünk ki, hogy lelkünkben nem ment végbe változás, szívünket bezártuk a Szentlélek előtt, és csak a rítusokat gyakoroltuk, de nem vagyunk bizony-ságtéveő Krisztusnak. Jeremiás ma is odaállhatna templomaink elé. Nem nekünk kell cselekedni a templomban, nem azért leszünk jó emberek, hogy megtesszük az előírásokat, miközben szívünk hideg marad. Hanem ha hagyjuk, hogy Isten végezze el az áldott munkát bennünk! Akkor fogunk másként kijönni, mint ahogy bementünk, s megújulnak általa útjaink és tetteink.

Péntek

Te vetettél hajdan alapot a földnek, az ég a te kezéd alkotása. Zsolt 102,26 (Zsid 11,3; Jn 18,19–24; Mt 10,5–15) „Az Univerzum keletkezésével, azaz a Nagy Bummal kapcsolatos elméleti fizikai kutatásokat szuperszámítógéppel vég-zik az ELTE-n” – olvasom. A tudósok nem lankadnak, az idézett cikk például tízezer. Művészek alkotásainak ihletője a teremtés, a keletkezés. A költőien szép leírást a zsoltárból a hívó ember hitvallásaként a ma embere a Szentlélek által kapja meg mint a kérdéseire érkező maradéktalan feleletet. Isten, a Teremtő, az Atya most is kezében tartja ezt a világot, és minden egyes ember biztonságban van a kezében.

Szombat

Még a föld mélyéből is újra fölhozol engem. Igen nagyra teszel, hozzám fordulsz, és megvizgatsz. Zsolt 71,20–21 (Róm 6,8; Fil 2,12–18; Mt 10,16–26a) Államalapításunk ünnepén adjunk hálát István királyért, akinek a több mint ezeréves keresztény Magyarországot köszönhetjük. Mi, evangélikusok pedig immár lassan ötszáz éve gyakorolhatjuk hitünket. Mindezt Istennek tartozunk hálával, aki ezt az országot és benne mindannyiunkat megtart, „még a föld mélyéből is újra fölhozva”, amikor emberi bűnök, pusztítások, természeti csapások tépázták világunkat. Van okunk ma ökumenikus körben az ünnepésre, hiszen Isten most sem vetette el ezt a sokat szenvedett népet. Mint *Himnuszunkban*, imádkozunk azért, hogy áldást, jókedvet, bőséget adjon hazánknak a világ és minden nép Ura.

■ KÓHÁTI DÓRA

SEMPER REFORMANDA

„Jegyezzétek meg ezt a két szót: »musszaj« [muss sein] és »lehet« [frei sein]. Mert amit »musszaj«, azt a szükség követeli, és rendíthetetlenül kell megállnia, mint a hitnek: ezt nem engedem elvenni tőlem, mindig a szívemben kell hordoznom, és mindenkinek meg kell vallanom. A »lehet« pedig az, amiben szabadságom van, és amit tehetek vagy elhagyhatok, de úgy, hogy abból a testvéremnek legyen haszna, ne pedig nekem.”

► **Luther Márton:**
Nyolc böjti prédikáció
(*Szevik Zsófia fordítása*)

Tisztelt Olvasóink!

Lapunk következő száma augusztus 28-i dátummal jelenik meg, az eredeti, 250 Ft-os áron.

SEMPER REFORMANDA

„A próféta négyféle rosszaságot említ: hamisság, vétek, bűn, csalárdság. Ha különbséget akarunk tenni, úgy a »hamisság« annyit tesz, hogy az ember nem igaz az Isten előtt, megfosztottja annak, aminek lennie kellene, ti. igazság és jó cselekedet nélkül való. Ez az első kára. A másinak neve »vétek«. Ezek gonosz cselekedetek, amelyek az elsőből következnek éppúgy, mint ahogy szegénységből lopás vagy házasságtörés, árulás és más efféle következhetik. És ebben az értelemben hamisságok azok a jó cselekedetek is, amelyek így az igazi kegyelemből született igazság nélkül lettek, mivelhogy az megfosztott és hiányzik. Harmadik kára a »bűn«, a természet gonosz-sága, ami megmaradt s mindenkor meg is marad, ha vétek és hamisság történik; ez a gonosz vágyódás, szerelem és félelem, amely önünkkel összenő, velünk született, és a két előbbire ingerel: maradandó bűne ennek az ideigvalóságának, és önmagában is halálos, ha csak Isten el nem engedné kegyelemből azoknak, akik bánják, és gyógyulni szeretnének belőle. Ezért mondja így a zsoltáríró: »Isten nem tulajdonítja neki«, mintha ezt akarná mondani: »megvan ugyan, de Isten kegyelemből nem veszi számba«. Megvan nap nap mellett, és csakhamar halálóssá lesz, ha az ember elbízta magát, és nem bánkódik szüntelen feletle. Azért csak »csalárdság« és szubtilis tévelygés mindazok számára, akik jó cselekedetekben gyakorolják és igazságnak tartják magukat: azt vélik, hogy immár tiszták, és nem abban hisznek, hogy egyedül az Isten jósága az, amely kegyelemből nem tulajdonítja nekik tisztátalanságukat.”

► **Luther Márton:**
Bűnbánati zsoltárok.
A harmincketedik zsoltár
(*Schulek Tibor fordítása*)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 21.)

Krisztus mondja: „En olyan vagyok közöttetek, mint aki szolgál!” Lk 22,27 (1Sám 17,47; Mt 25,14–30; Fil 3,7–11/12–14; Zsolt 70) Az utolsó vacsora után szólt így tanítványaihoz, akik között versengés támadt, hogy ki a nagyobb. Ne várjuk, hogy mások lépjenek oda hozzánk, és tegyenek nekünk szolgálatot! Ne várjunk, hogy legyen más a világ, hozzánk legyenek jók, és akkor majd mi is mozdulunk. Nekünk már van honnan erőt meríteni, példát venni, van kire nézni! Nincs „alacsonyrendű”, alantas szolgálat Krisztus tanítványai számára, mióta erről maga Jézus adott példát. Csak szolgálat van. Lábmosás. Lehajlás. Nem e világ logikája, hanem Jézusé: ez emel fel, ez tesz nagygyá... (vö. Mt 20,26)

Hétfő

Megpróbáltalak a nyomorúság kohójában. Ézs 48,10 (Mt 8,2–3; 1Kir 3,16–28; Mt 10,26b–33) A kohó nem könnyen elviselhető klímájú hely. Kemen-ce, amelyben égő szénrel vagy más energiaforrással a fémeket az ércékből kiválasztják. Az értéktelen szételóvad, a nemes megmarad benne. A hasonlat találó. Aki már volt igazán mélyen – szinte felemésztdő lelki vagy testi fájdalom-ban, gyászban, félelemben –, vagy éppen most él meg ilyet, az tudja: a szenvedés kohója valóban kihozza belőlünk az értékeset. Megmutatja, milyen a hitünk. Van-e olyan erős, hogy kiállja a tűzpróbát? A próba mindig tanulsággal jár. A nyomorúság, fájdalom kohójában is formálni és tanítani, magához fordítani akar Isten. Nem szenvedésünkben leli örömét. Ha kicsi a hitünk, ha „fáj” az életünk, forduljunk, kiáltsunk hozzá. Nem szégyen, hogy nélküle elveszettek vagyunk: ez tény. És az is, hogy ő éppen hozzánk, elveszettekhez jött el Jézus személyében.

Kedd

Uram, Seregek Istene, újíts meg bennünket! Ragyogtasd ránk orcádat, hogy megszabaduljunk! Zsolt 80,20 (2Thess 2,16–17; Ez 3,16–21; Mt 10,34–39) Milyen jó „valami újat” először kézbe venni! Egy új ruhába belebújni, egy új könyvbe beleszagolni, egy új autóbába beleülni... Milyen jó a szabadság átélése – a szó szoros és átvitt értelmében is. No és mi? Mi magunk hogyan lehetnénk újak és szabadok? Magunktól biztos, hogy sehogy, csak ha Isten formál és változtat meg minket. Utunk Isten nélkül sötét és reménytelen. Általa a megszabadított, új életnek és a földi léten is átívelő szabadságnak örülhetünk mint Krisztus megváltottjai.

Szerda

Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért. Arra legyen gondotok, ami minden ember szemében jó. Róm 12,17 (1Móz 50,21b; Mt 19,14–7/8–12/13–15; Mt 10,40–42) Isten országában más a „fizetőeszköz”, mint a világban... Jézusnak egyetlen tanítása sem csupán elmélet. A golgotai kereszt mutatta meg, hogy milyen az: szeretni az ellenséget. Tűrni az arcultét, és nem ütni vissza. Tűrni szidalmat, és nem visszavágni. Nekünk nem kell keresztalált elszennvedni, ezt megtette helyettünk Krisztus. Ha őt követjük, akkor bocsánatot kérünk, és megbocsátunk. Jóra magyarázunk, és embertársunk javát akarjuk, nem romlását. Adunk, és nem várunk viszonzást, mert bőségesen meg vagyunk jutalmazva Isten atyai kezéből.

Csütörtök

Ha már most megigazított minket az ő vére által, még inkább meg fog menteni minket a haragtól Krisztus által. Róm 5,9 (Ézs 31,5; Ef 5,15–20; Mt 11,1–19) A banki törlesztések okozta gondokkal ma mindenki tisztában van. Sokan életük végéig sem tudják felvett hitelüket visszafizetni, akkorára duzzadt az adósságuk. Szomorú korjelenség: sokan a halálba menekülnek az óriási adósságteher miatt. Isten előtt is letörleszthetetlen a tartozásunk. Bűneink elválasztanak a szent és igaz Istentől. Kárhozat és halál lenne sorsunk, ha... Krisztus vére nem ontatott volna ki értünk. Ő az, aki megigazít és megment. Törleszti helyettünk a soha, semmi módon ki nem fizethető adósságot, lemossa a bűnt, hogy tisztán állhassunk meg Isten előtt.

Péntek

Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen. Ézs 53,5 (Róm 4,25; Jn 19,9–16a; Mt 11,20–24) Először ő: Isten cselekedett! Azért, hogy a mi életünk átförmálódjon, és megszabaduljunk a bűneinktől, először neki kellett lépnie. Lehet, hogy Isten már nagyon sokszor volt itt, a közelünkben, de észre sem vettük. Csak azt, hogy annyira jó a békesség, a nyugalom az életünkben. Ám ezek mind Isten titokzatos jelenlétét jelentik! Csak amikor elvész, döbbenünk rá, hogy valaki nagyon hiányzik az életünkben. Jézus, kérünk, add meg nekünk a te békességedet!

Szombat

A pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el egészen Betlehemig, és nézzük meg: hogyan is történt mindaz, amiről üzent nekünk az Úr!” Lk 2,15 (Mik 5,1; Lk 12,42–48; Mt 11,25–30) Karácsonyi evangéliumot olvasni nyáridőben azért jó, mert a betlehemi gyermek születésének nem csak karácsony napjaiban lehet örülni! A tavalyi karácsonyi ajándékainkra talán már nem is emlékszünk... Bánatunkban sem vitétanak fel, reményt sem adnak. Isten ajándéka viszont mindig a miénk. Lehet, hogy most éppen nem süt ránk a nap sugar – átvitt értelemben. Lehet, hogy árnyékban vagyunk, mert a gondok földre nyomnak. De Isten Jézusban testté lett ajándéka velünk van: napról napra.

■ KÓHÁTI DÓRA

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikusselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / **EvÉlet on-line:**

Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők:** Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a **Luther Kiadó** (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

